

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

KUR'AN-I KERİM

DERS KİTABI

Ali Rıza SOYDAR

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 31.05.2017 tarihli ve 58 sayılı (ekli listenin 7'inci sırasında) kurul kararı ile 2018 - 2019 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

ADA MATBAACILIK YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

Ostim OSB Mah. 1578. Cad. No.: 21 Yenimahalle/ANKARA

☎ (0 312) 385 54 10 ☎ (0 312) 385 54 19

DİL UZMANI: Aylin ARICAN

GÖRSEL TASARIMCI: Nurcan KAYA

REHBERLİK VE GELİŞİM UZMANI: Hatice Beylan ÖZENÇ

ISBN

978-975-6604-72-4

Baskı

Ankara - 2023

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

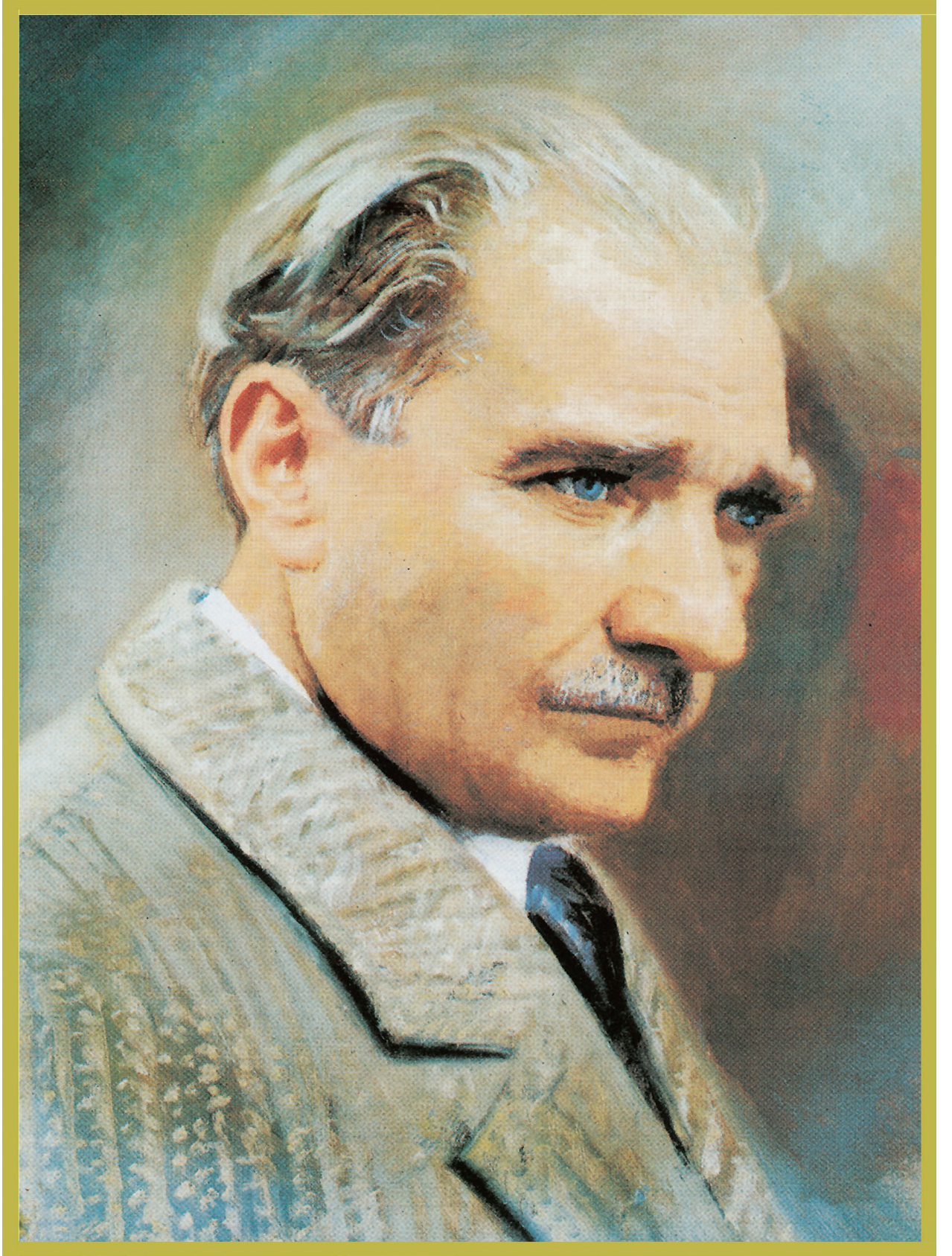
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM

I. KUR'AN-I KERİM'İN TEMEL KONULARI	12
1. Tevhid	12
2. Risalet	15
3. Ahiret	20
II. KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM	25
1. Kur'an Kıssaları Öğreniyorum: Hz. Yakup, Hz. Yusuf	25
Hz. Yakup	25
Hz. Yusuf	27
2. Sureleri Tanıyorum: Hucurât Suresi	39
3. Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum (Neml 19)	43
4. Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum: İslam, Takva, Sabır, Sulh	45
İslam	45
Takva	49
Sabır	51
Sulh	54
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	57

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA

I. OKUNACAK SURE VE ÂYETLER	78
1. Furkan Suresi.....	78
2. Hucurât Suresi	70
3. Rahman Suresi	67
4. Cuma Suresi	63
5. Nebe Suresi	61
II. TECVİT BİLGİSİ	79
1. İdgamlar	79
1.1. İdgam-ı Mea'l-Gunne.....	79
1.2. İdgam-ı Bila-Gunne.....	82
2. Sakin Mim'in Okunuş Şekilleri	83
3. Ra'nın Hükümleri.....	86
4. Vakf, İbtida, Vasl ve İşaretleri	89
Vakf	89
İbtida.....	93
Vasl	94
Secde Âyetleri ve İşareti	96
III. EZBERLENECEK DUALAR, SURELER VE ANLAMLARI	102
1. Asr Suresini ve Anlamını Öğreniyorum.....	102
2. Kadir Suresini ve Anlamını Öğreniyorum	103
3. Ayetül Kürsi ve Anlamını Öğreniyorum	104
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM.....	105

SÖZLÜK	108
--------------	-----

KAYNAKÇA	118
----------------	-----

ORGANİZASYON ŞEMASI

1. ÜNİTE

I. KUR'AN-I KERİM'İN TEMEL KONULARI

1. Tevhid

Tevhid; Allah'a (c.c.)' zatında, sıfatlarında, ilâhîliğinde tek ve benzersiz olduğuna inanmaktır. Bu, zihin ve kalp yoluyla benimsenmelidir. O'nun varlığı başkasından değildir. Varlığının başlangıcı ve sonu yoktur. O dirdir, bilendir, güç yetirendir. Kâinatı var eden, geliştiren, değiştiren ve bu âlemleri her an devam ettiren Yüce Allah'tır. O'ndan başka yaratıcı yoktur. Tevhid inancının zihinlerde ve gönüllerde yerleşmesi için Kur'an-ı Kerim'de birçok âyette O'ndan başka ilâh olmadığına vurgu yapılmıştır. **"İşte her şeyin yaratıcısı olan Rabb'iniz Allah! O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur..."**¹

Kâinatı yaratan ve yöneten Yüce Allah'ın varlığına iman, insan fıtratının önemli bir özelliğidir. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **"Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir. Allah'ın, insanları üzerinde yarattığı fıtrata sımsıkı tutun. Allah'ın yaratmasında hiçbir değiştirme yoktur. İşte bu dosdoğru dindir..."**²

Tevhid suresi de denilen İhlas suresi, İslam'ın esası olan tevhid (Yüce Allah'ın birliği) ilkesini özlü bir şekilde ifade eder. **"De ki: O, Allah'tır, bir tek-tir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, O, hiçbir şeye muhtaç değildir) O'ndan çocuk olmamıştır (kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir). Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir..."**³

Tevhid inancının diğer bir yönü ise Yüce Allah'ın kendisini bize tanıttığı gibi kabul etmektir. O kendisini Kur'an'da şöyle tanıtmıştır: **"Allah kendisinden başka hiçbir ilâh olmayandır. Diridir, kayıyumdur. O'nu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku. Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaate bulunacak kimdir? O, kulların önderindekileri ve arkalarında-kileri (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. Onlar, O'nun ilminden, kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar. O'nun kürsüsü bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. (O, gök-lere, yere, bütün evrene hükmetmektedir.) Gökleri ve yeri koruyup gözetmek ona güç gelmez. O, yücedir, büyüktür..."**⁴

1 "Celle Celâlühü" şeklinde okunur. "Allah'ın (c.c.) şanı yücedir." anlamına gelir.
2 Mûmin suresi, 52. âyet.
3 Rum suresi, 30. âyet.
4 İhlas suresi, 1-4. âyetler.
5 Bakara suresi, 255. âyet.

12

Bu bölümde ünite numarası gösterilmiştir.

İşlenişle ilgili konu başlıkları ve alt başlıklar bu bölümde belirtilmiştir.

Görseller, konunun işlenişini destekler.

Bu bölümde konunun işlenişine ilgili metinler verilmiştir.

Konu ile ilgili bilgilerin verildiği dipnotlar kullanılmıştır.

Bu bölümde örnek verilerek üzerine açıklamalar yapılmıştır.

Alıştırma yapalım bölümü ile bilgilerinizin pekiştirilmesi istenmiştir.

Öğrenmekte olduğunuz konuyla ilgili gruplar hâlinde veya bireysel olarak yapabileceğiniz çalışmalar bu bölümde yer almaktadır.

KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA

3. Sakin mim (م) harfinden sonra mim (م) ve be (ب) harfinden başka herhangi bir harf gelirse sakin mim (م) harfi kendisinden sonra gelen harften ayrı ve açık bir şekilde okunur. Buna **dudak ızharı** (izhar-ı şefevî) denir.

Örnek:
عَلَيْكُمْ أَنْتُمْ
Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin mim (م) vardır.
- İkinci kelimenin başına üstün hareketli elif (ا) harfi gelmiştir.
- Bu durumda dudak ızharı meydana gelir.
- Sakin mim (م) harfinde idgâm ve gunne yapılmaz.
- İzharıda olduğu gibi sakin mim (م) harfi cazimli ve tutulmadan okunur.

ALİŞTİRMA YAPALIM
Aşağıdaki örnekleri öğretmenin eşliğinde inceleyiniz ve okuyunuz.

لَكُمْ بَيْنَكُمْ	أَوْلَمْ يَرَوْا	أَلَمْ يَرَوْا
وَالْهَيْكَلُ لَهُ وَاجِدٌ	أَلَمْ يَرَوْا	وَالْهَيْكَلُ لَهُ

ETKİNLİK
Aşağıda verilen âyetlerde sakin mim'in okunuşu ile ilgili hangi tecvit kuralı vardır? Bulduğunuz tecvit kullarını açıklayınız.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ
يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ
أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْحَابَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

85

Ünite isimleri bu bölümde yer almaktadır.

Bu bölümde beyin fırtınası yapmanız istenmiştir.

Öğretmenlerinizin rehberliğinde yapacağınız koro çalışmaları gösterilmiştir.

Öğretmenlerinizin eşliğinde arkadaşlarınızla beraber yorumlayacağınız bölüm yer almıştır.

2. Kadir Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Kadir suresi Kur'an-ı Kerim'in 97. suresidir. Mekke'de inmiştir ve beş âyettir. Adını, Kur'an-ı Kerim'in Kadir Gecesi'nde indirildiğini bildiren birinci âyetten almıştır. Surede, Kur'an-ı Kerim'in Kadir Gecesi'nde indirilmeye başlanmasından ve Kadir Gecesi'nin öneminden bahsedilir. İnsanlığın Kur'an-ı Kerim'e olan ihtiyacına dikkat çekilir.

Surenin Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1. Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik.
2. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen ne bileceksin!
3. Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.
4. Melekler ve Ruh (Cebrael) o gecede, Rab'lerinin izniyle her türlü iş için iner de iner.
5. O gece, tan yerinin açılmasına kadar bir esenlikler.

BEYİN FIRTINASI YAPINIZ

Kur'an'ı Kerim'in kişisel ve toplumsal hayatımızdaki yeri ve önemi konusunda beyin fırtınası yapınız.

KORO ÇALIŞMASI YAPALIM

Kadir suresini CD, EBA gibi görsel ve işitsel materyallerden dinleyiniz. Öğretmeniniz rehberliğinde koro çalışması yapınız.

103

Bu bölümde dua edelim çalışmalarna yer verilmiştir.

1. ÜNİTE

Bu kitapların sonuncusu olan Kur'an'da: "Ey iman edenler! Toptan İslam'a (barış ve güvenliğe) girin..."¹ buyurarak bütün insanlığı barış içinde yaşamaya çağırmıştır. Sevgili Peygamberimiz de (s.a.v.) Veda Hutbesinde: "Canlarınız, mallarınız, şeref ve namuslarınız dokunulmazdır..."² buyurarak, insanlığın barış ve huzur içinde yaşamasının ilkelerini ifade etmiştir.

Bir insanın haksız yere öldürülmesi toplum düzeninin bozulmasına yol açar. Müslümanların asıl hedefi, yeryüzünde barışı ve huzuru sağlamaktır. Yeryüzünde barışın sağlanabilmesi için de, insan canının kutsal olduğuna inanmak gerekir. Kur'an-ı Kerim'de insanın yaratılması ile ilgili bir âyetle şöyle buyrulur: "... Kim bir cana kıymamış yahut yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürse, bütün insanlar öldürmüştür gibidir. Kim de bir kimsenin hayatını kurtarırsa, bütün insanların hayatını kurtarmış gibidir..."³

Müslümanlar, barış ortamında yaşamak için bir kline insanın ya da inanmanın bütün insanlarla, din ve vicdan hümiyeti, insan haklarına saygı, iyilik ve adalet temelinde ilişkiler kurabilirler. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de: "Allah, din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmanızı ve onlara adaletli davranmanızı yasaklamaz. Allah adaletli olanları sever..."⁴ buyrulmaktadır.

İslam, Yüce Allah'a inanıp yararı işler yapanların mutluluğa götüren yoldur. İnanan insanlar için Yüce Allah katında, barış ve esenlik yurdu vardır. Onların ebedi kalacakları barış ve esenlik yurdu cennettir.

YORUMLAYALIM

İyilik yapmak, güvenilir ve adaletli olmak gibi erdemli davranışların toplumsal barışı sağlamak açısından önemi, öğretmenlerinizin eşliğinde arkadaşlarınızla yorumlayınız.

¹ Bakara suresi, 208. âyet.
² Buhârî, İlim, 9.
³ Maide suresi, 32. âyet.
⁴ Mümtahine suresi, 8. âyet.

56

KUR'AN-I KERİM'i TANİYALIM

Takva sadece vicdani ve bireysel bir fazilet değil, aynı zamanda toplumsal düzenin gereği olarak ortaya çıkan erdemli bir davranıştır. Toplumsal düzeni sağlayan adalet, doğruluk, sözünde durmak, iyilik yapmak gibi bazı davranışlar da Yüce Allah katında en değerli mümin olmanın gereği olarak belirtilmiştir. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: "Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara yardım etmeyi emreder..."¹

Takvanın sosyal boyutunun ötesinde evrensel boyutu vardır: "Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O'na karşı gelmekten en çok sakınmanızdır..."² Bu âyetle, Yüce Allah'ın bütün insanları bir erkek ve bir kadından yarattığı, birbirleriyle üstünlük yarışına girmek ve çatışmak için değil, anışmak için olan milletlere ayırdığı ifade edilmiştir. Âyetin devamında ise mükemmel bir üslupla Yüce Allah katında en büyük değer ölçüsünün O'na karşı gelmekten en çok sakınmak olduğu ifade edilerek takvanın evrensel boyutuna dikkat çekilmiştir.

DUA EDELİM

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) Yüce Allah'tan en çok istediği şey hem kendisini hem de diğer müminleri takvaya ulaştırmasıdır. O, şöyle dua etmiştir: "Allah'ım (c.c.), senden haydet, takva, iflet ve gönül zenginliği istiyorum..."³

Bizler de, Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) yaptığı gibi dua edelim.

Sabır

Sabır; tutma, engelleme, direnç gösterme, kararlılık, cesaretili olma, acele etmeme gibi anlamlara gelmektedir. Sabır; hoş gilmeyen olaylar, nefse ağır gelen şeyler ve insanı zorlayan durumlara karşısında ruhsal dengeyi bozmamak için, dünya ve ahiret yararlarını düşünerek insanın kabilinde yer tutan sükûnet ve dayanma kuvvetidir. Yüce Allah'a sığınıp güvenerek bela ve felaketlere direnç göstermeye sabır denir.⁴

Yüce Allah, Kur'an'da, insanları sınav için yarattığını belirtmiştir: "O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır..."⁵ Sabır; iman ve teslimiyetle bütünleşmiştir. Kaynağı inançlı olmaaktır. İmtihan karşısında gösterilen sabır, Yüce Allah'ın yardımına ulaşmanın yoludur. Bu gerçeği Kur'an-ı Kerim şöyle açıklamıştır: "Ey iman edenler! Sabır ve namaza Allah'tan yardım dileyin. Şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir..."⁶

¹ Nahl suresi, 90. âyet.
² Hucurât suresi, 13. âyet.
³ Müslim, Zikir, 72.
⁴ Millî Eğitim Bakanlığı, Dini Terimler Sözlüğü, s. 314.
⁵ Mülk suresi, 2. âyet.
⁶ Bakara suresi, 153. âyet.

51

Surelerin ve anlamlarının verildiği bölümdür.

İlkeler çıkaralım bölümüne yer verilmiştir.

2. ÜNİTE

III. EZBERLENECEK DUALAR, SURELER VE ANLAMLARI

1. Asr Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Kur'an-ı Kerim'in 103. suresidir. Mekke'de inmiştir ve üç âyettir. Adını; "zaman, yüz yıl, ikindi" anlamlarına gelen "asr" kelimesinden almıştır. Asr suresinde, akıp giden zamana dikkat etmeyen insanların zararda oldukları belirtilmiştir. İnsanların zarardan kurtulmak için iman etmeleri, iyi işler yapmaları, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye etmeleri anlatılır.

Surenin Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1-2. Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir.

3. Ancak, iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değildir).

İLKELER ÇIKARILIM

Asr suresinin anlamı üzerinden düşünerek ilkeler çıkaralım

Zaman bizim için çok değerlidir.

102

Her ünitenin sonunda ölçme ve değerlendirme başlığı altında açık uçlu, boşluk doldurmalı ve çoktan seçmeli sorular verilmiştir.

2. ÜNİTE

3. Ayetül Kürsi ve Anlamını Öğreniyorum

Bakara suresinin 255. âyetidir. Bu âyetin içerdiği sıfatların her biri İslam inancının dayandığı temel esasları yansıtır. İçinde "kürsi" kelimesi geçtiği için "Ayetül Kürsi" denilmiştir. Kürsüden maksat O'nun sınırsız egemenliğidir. Allah'ın (c.c.) bilgisi, varlıklar üzerindeki mutlak hükümleri, kudretinin ve ilminin sonsuzluğu, bütün varlıkları koruyup denetimi altına alması ve her türlü eksiklikten uzak olması anlatılır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, kayıymdur. O'nu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku. Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaate bulunacak kimdir? O, kulların önlerindeki ve arkalarındaki (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. Onlar, O'nun ilminden, kendisinin dilediği kadardır başka bir şey kavrayamazlar. O'nun Kürsüsü bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. (O, göklere, yere, bütün evrene hükmetmektedir.) Gökleri ve yeri koruyup gözetmek ona güç gelmez. O, yücedir, büyüktür.

YORUMLAYALIM

Ayetül Kürsi'nin anlamından yararlanarak Yüce Allah ile kullar arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiğini yorumlayınız.

KORO ÇALIŞMASI YAPALIM

Ayetül Kürsi'yi CD, EBA gibi görsel ve işitsel materyallerden dinleyiniz. Öğretmeniniz rehberliğinde koro çalışması yapınız.

104

KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Kur'an'ı okuyan bir kimsenin vakti, ibtida ve vasi yerlerini iyi bilmesi neden önemlidir? Açıklayınız.
2. Tilavet secdesi ne demektir, niçin yapılır? Açıklayınız.
3. Kadir Gecesi'nin en önemli özelliği nedir? Açıklayınız.
4. Ayetül Kürsi'de Yüce Allah'ın hangi özellikleri geçmektedir? Açıklayınız.

B. Aşağıdaki boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

Asr Suresi

1. Andolsun zamana ki,

2. _____

3. _____

Kadir Suresi

1. Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik.

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. مِّنْ يَّقُولُ kelimesinin renklendirilmiş harflerinde hangi tecvit kuralı uygulanır?

A) İdgam-ı mea'l-gunne

B) İzhar

C) İdgam-ı bila-gunne

D) İhfa

2. مِّنْ يَّقُولُ kelimesinin renklendirilmiş harflerinde hangi tecvit kuralı uygulanır?

A) İdgam-ı mea'l-gunne

B) İdgam-ı bila-gunne

C) İdgam-ı misleyn mea'l-gunne

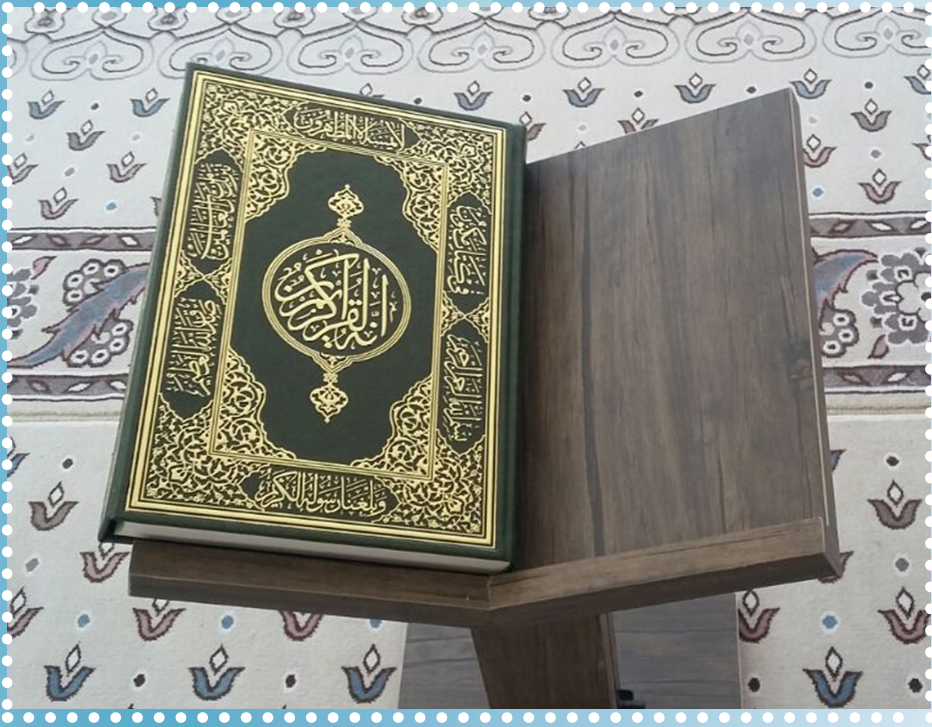
D) İklab

105

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ

TANIYALIM

Ünitemize Hazırlanalım

1. Kur'an-ı Kerim'de peygamber kıssaları niçin yer almıştır? Araştırınız.
2. İslam, tevhid, risalet, ahiret, takva ve sabır kavramlarının anlamlarını araştırınız.
3. Ahiret inancının insan davranışları üzerine etkileri nelerdir? Araştırınız.
4. Kur'an-ı Kerim'den Hucurât suresini bularak mealini okuyunuz.

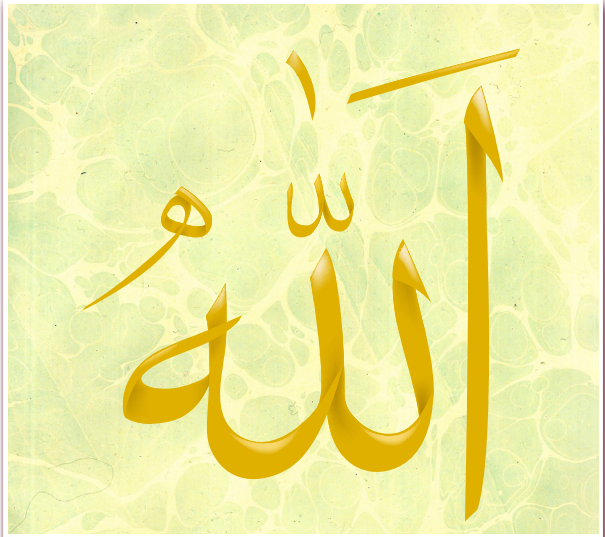
I. KUR'AN-I KERİM'İN TEMEL KONULARI

1. Tevhid

Tevhid; Allah'a (c.c.)¹ zatında, sıfatlarında, fiillerinde tek ve benzersiz olduğuna inanmaktır. Bunu, zihin ve kalp yoluyla benimsemektir. O'nun varlığı başkasından değildir. Varlığının başlangıcı ve sonu yoktur. O diridir, bilendir, güç yetirendir. Kâinatı var eden, geliştiren, değiştiren ve bu eylemleri her an devam ettiren Yüce Allah'tır. O'ndan başka yaratıcı yoktur. Tevhid inancının zihinlerde ve gönüllerde yerleşmesi için Kur'an-ı Kerim'de birçok âyette O'ndan başka ilah olmadığına vurgu yapılmıştır. **"İşte her şeyin yaratıcısı olan Rabb'iniz Allah! O'ndan başka hiçbir ilah yoktur..."**²

Kâinatı yaratan ve yöneten Yüce Allah'ın varlığına iman, insan fitratının önemli bir özelliğidir. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **"Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir. Allah'ın, insanları üzerinde yarattığı fitrata sınıksız tutun. Allah'ın yaratmasında hiçbir değiştirme yoktur. İşte bu dosdoğru dindir..."**³

Tevhid suresi de denilen İhlas suresi, İslam'ın esas olan tevhid (Yüce Allah'ın birliği) ilkesini özlü bir şekilde ifade eder. **"De ki: O, Allah'tır, bir tek-tir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) O'ndan çocuk olmamıştır (kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir). Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir..."**⁴

İslam dininde tek Allah (c.c.) inancı esastır.

Tevhid inancının diğer bir yönü ise Yüce Allah'ın kendisini bize tanıttığı gibi kabul etmektir. O kendisini Kur'an'da şöyle tanıtmıştır: **"Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, kayyumdur. O'nu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku. Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, kulların önlerindeki ve arkalarındaki (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. Onlar, O'nun ilminden, kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar. O'nun kürsüsü bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. (O, göklere, yere, bütün evrene hükmetmektedir.) Gökleri ve yeri koruyup gözetmek ona güç gelmez. O, yücedir, büyüktür..."**⁵

1 "Celle Celâlühü" şeklinde okunur. "Allah'ın (c.c.) şanı yücedir." anlamına gelir.

2 Mümin suresi, 62. âyet.

3 Rum suresi, 30. âyet.

4 İhlas suresi, 1-4. âyetler.

5 Bakara suresi, 255. âyet.

BİLGİ KUTUSU

İslam dininin özü ve temeli tevhid yani tek Allah'a iman ilkesidir. Bu ilkenin ifadesi ve Müslüman olmanın ilk şartı ise kelime-i şهادeti inanarak söylemektir.

Kelime-i Şهادet

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh

Anlamı

Şهادet ederim ki Allah'tan (c.c.) başka ilah yoktur ve yine şهادet ederim ki Muhammed (s.a.v.)¹ Allah'ın kulu ve elçisidir.

Kelime-i şهادeti gönülden söyleyen bir kişi bütün varlıkları yaratan ve yaşatan tek ilahın Yüce Allah olduğuna inanır. Yalnız O'na ibadet edilip, O'ndan yardım istenileceğini bilir. Kulluğun yalnızca Yüce Allah'a yapılacağını gönülden kabul etmiştir. Kur'an'da **“(Allahım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.”**² buyrulmuştur.

Kelime-i şهادette tevhide konu olan diğer bir husus ise Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) Yüce Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna inanmaktır. O (s.a.v.) insanlara doğru yolu göstermek üzere Yüce Allah'ın gönderdiği son elçidir.

BİLGİ KUTUSU

Tevhid ilkesini en güzel şekilde ortaya koyan diğer bir ifade de kelime-i tevhid'dir.

Kelime-i Tevhid

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Lâ ilâhe illâllah Muhammedün resûlullah

Anlamı

Allah'tan (c.c.) başka hiçbir ilah yoktur; Muhammed (s.a.v.) Allah'ın elçisidir.

Kelime-i tevhid, inanılması gereken esasları bir bütün olarak ifade eder. Son derece kısa ve sade yapısıyla aslında İslam inancının anahtarı konumundadır.³

1 “Sallallâhü aleyhi vesellem” şeklinde okunur. “Allah'ın (c.c.) selamı O'nun (s.a.v.) üzerine olsun.” anlamına gelir.

2 Fatiha suresi, 5. âyet.

3 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Hadislerle İslam, C 1, s. 494-495.

Bütün peygamberlerin ilk daveti tevhid ilkesi olmuştur. Çünkü Yüce Allah'a imanın ilk basamağını tevhid inancı oluşturmaktadır. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilmiştir: **“Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberlere, şüphesiz, benden başka hiçbir ilah yoktur. Öyleyse bana ibadet edin diye vahyetmişizdir.”**¹

Tevhid inancının karşıtı şirk'tir. Şirk, Yüce Allah'a inanmakla birlikte başka varlıkları da ilah kabul etmektir. Kur'an'da Yüce Allah'ın birliğini konu edinen âyetlerin yanında O'nun ortağının bulunmadığını belirten âyetler de vardır. Tevhid inancına göre, Yüce Allah'tan başka bir varlığa ilahlık sıfatı verilmesi tevhid ilkesi ile bağdaşmaz. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **“De ki: Göklerin ve yerin Rabb'i kimdir? Allah'tır de. De ki: O'nu bırakıp da kendilerine (bile) bir faydası ve zararı olmayan dostlar (mabutlar) mı edindiniz? De ki, Kör ile gören bir olur mu? Ya da karanlıklarla aydınlık bir olur mu? Yoksa Allah'a, O'nun yarattığı gibi yaratan ortaklar buldular da bu yaratma ile Allah'ın yaratması onlara göre birbirine mi benzedi? De ki: Her şeyin yaratıcısı Allah'tır. O, birdir, mutlak hâkimiyet sahibidir.”**²

Eğer varlık âleminde Yüce Allah'tan başka ilah olsaydı, ilâhlar arasında yaratma, yönetme ve üstünlük konularında anlaşmazlık meydana gelirdi. Böyle bir durum evrenin düzeninin bozulmasına sebep olurdu. Konu ile ilgili bir âyette şöyle ifade edilmiştir: **“Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki; Arş'ın Rabb'i Allah, onların nitelemelelerinden uzaktır, yücedir.”**³

Kelime-i tevhid, inanılması gereken esasları bir bütün olarak ifade eder.

1 Enbiyâ suresi, 25. âyet.

2 Ra'd suresi, 16. âyet.

3 Enbiyâ suresi, 22. âyet.

Yüce Allah'ın oğullar ve kızlar edinmiş olması düşüncesi asla tevhid inancıyla örtüşmez. Kur'an-ı Kerim bu tür yaklaşımların hepsini açıkça reddetmiştir. “... **Bilgisizce Allah'a oğullar ve kızlar da uydurdular. O, onların niteledikleri şeylerden uzaktır, yücedir. O, gökleri ve yeri örnekleri yokken yaratandır. O'nun bir eşi olmadığı hâlde nasıl bir çocuğu olabilir? Hâlbuki her şeyi O yarattı...**”¹

Kur'an'da tevhid ilkesine büyük önem verilmesi, yaratılmışların en üstünü olan insanın hürriyetini sağlama hedefine yöneliktir. Böylece Müslümanlar Yüce Allah'ın varlığı ve birliği inancını zihinlerine ve gönüllerine yerleştirmiş, bunu ibadet ve davranışlarıyla göstermiştir. İnsan, yalnız en yüce varlığa boyun eğmelidir ve O'ndan başka hiçbir varlığa kulluk etmemelidir. Yüce Allah'a kul olmak bir insan için en büyük şereftir.

2. Risalet

Risalet; sözlükte *göndermek, elçilik, mektup, mesaj* gibi anlamlara gelir. Terim olarak risalet; Yüce Allah'ın vahiy yoluyla öğrettiği bilgileri ve O'nun emirlerini insanlara ulaştırıp ilahi elçilik görevini yapmaktır. Tebliğ eden kimseye **resul (elçi)** denir. Türkçede, Farsçadan alınmış peygamber (peyâmbir) ve peygamberlik kelimeleri kullanılmıştır.² Kur'an-ı Kerim'de peygamber sözcüğünün karşılığı olarak resul ve nebi sözcükleri kullanılır. Bu iki sözcüğün anlamı haber getiren kişi ve elçidir.

Yüce Allah insanı akıl, bilinç, idrak ve seçme imkânı gibi birtakım yeteneklerle yaratmıştır. Yarattığı insanı en iyi bilen Yüce Allah, lütuf ve yardımının bir sonucu olarak insanlara kılavuz kitaplar göndermiştir. O'nun gönderdiği elçiler insanlara hem ilahi emirleri bildirmişler hem de örnek hayatlarıyla bu emirleri göstermişlerdir. Peygamberler, insanlara en doğru şekilde Yüce Allah'ı tanıtmış; O'na nasıl ve ne şekilde kulluk edileceğini öğretmişlerdir. İyi, güzel ve doğru işlerin neler olduğunu açıklamışlardır. Bu anlamda peygamberler, toplumların kılavuz kaptanı gibidirler. Görevleri insanlara doğruları ve yanlışları göstererek, onları, dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırmaktır. İnsanların gerçek bir yol gösterici olan peygamberlere ihtiyacı vardır. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “**Biz peygamberleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kim iman eder ve kendini düzeltirse onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değillerdir.**”³

Peygamberler, insanlar arasından Yüce Allah tarafından seçilir. Bu nedenle peygamberlik çalışarak veya çok ibadet ederek elde edilebilecek bir görev değildir. Yüce Allah peygamberlik yükünü taşıyabilecekleri ve bu göreve layık olanları bilir, dilediğini peygamber olarak seçer. Bu seçimde mal, mülk, şan, şöhret ve makam etkili değildir.⁴ Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde belirtilmiştir: “**İşte bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir.**”⁵

1 En'âm suresi, 100-101. âyetler.

2 Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 33, s. 279.

3 En'âm suresi, 48. âyet.

4 Türkiye Diyanet Vakfı İlmihal, C 1, s. 107.

5 Cuma suresi, 4. âyet.

Yüce Allah asırlar boyunca peygamberler göndermiştir. İnsanları, onlar aracılığı ile gerçeği benimseyip yaşamaya çağırmıştır. Bu bakımdan her topluma peygamber gönderilmiştir. Kendilerine peygamber gelmemiş hiçbir topluluk bulunmadığı Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: “... **Hiçbir ümmet yoktur ki, aralarında bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın.**”¹

Yüce Allah, insanları uyarmak için vahiy göndermiştir.

Peygamberler, içinde yaşadıkları toplumlara Yüce Allah'ın emirlerini, öğütlerini ve dinin esaslarını açıklamışlardır. Toplumlara dini anlamalarında, uygulamalarında yardımcı ve örnek olmuşlardır. Bu işleri yaparken de inançlarından taviz vermemişlerdir. İlahi mesajı karşılıksız olarak tebliğ etmek peygamberlerin tevhid mücadelesinde büyük önem taşımaktadır. Bu durum “**Buna karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabb'i olan Allah'a aittir.**”² âyeti ile belirtilmiştir.

Yüce Allah, insanlara yaratılıştan itibaren peygamberler vasıtasıyla doğru yolu gösteren vahiyler ve bunları içeren kitaplar indirmiştir. İlk peygamber olarak da Hz. Âdem'i seçmiştir. Kur'an-ı Kerim'de de bildirildiği gibi, peygamberlik Hz. Muhammed (s.a.v.) ile son bulmuştur: “... **Fakat O, (Muhammed) Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur...**”³ Artık ondan sonra peygamber gelmeyecektir. Onun getirdiği mesaj da kıyamete kadar sürecektir. Hz. Muhammed'den (s.a.v.) sonra yeni bir peygamber geleceği, onun da yeni bir kitap getireceği konusunda ortaya atılan iddialar, Kur'an'ın bu apaçık hükmünü inkârdir.

1 Fatır suresi, 24. âyet.

2 Şuara suresi, 109. âyet.

3 Ahzâb suresi, 40. âyet.

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) kabrinin bulunduğu Mescid-i Nebi.

İslam inancına göre peygamberler de bizim gibi insandır. İslam, onları ilah derecesine çıkartmamış, Yüce Allah'ın elçisi ve kulu saymıştır. Onlar da bizim gibi yerler, içerler, uyurlar. Onların da üzüldükleri veya sevindikleri zamanlar olur. Bu yönleriyle peygamberler bizden farklı değildir. Ancak peygamberleri bizden ayıran en önemli özellik, onlara vahiy geliyor olmasıdır. Bunun için peygamberleri olağanüstü veya insanüstü varlıklar olarak değerlendirmek doğru değildir. Bu özellik şu âyetle ortaya konulmuştur: **“De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım, (ne var ki) bana, sizin ilahınız ancak bir tek ilahtır diye vahyolunuyor...”**¹

Her peygamberde insan olmanın yanında birtakım özellikler bulunur. Yüce Allah'ın seçtiği elçiler; dürüst, güvenilir, sorumlu ve adaletli insanlardır. Bu özellikleriyle peygamberler, gerek kendi zamanlarında gerekse sonraki dönemlerde insanlara örnek olmuşlardır.

Her peygamber doğru sözlü ve dürüştür. Onlar asla yalan söylemezler. Eğer söyleyecek olsalardı kendilerine inanan halkın güven duygusunu kaybederlerdi. Bütün peygamberler, peygamberlikten önce de sonra da yalan söylememişlerdir. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **“Kitapta İbrahim'i de an. Gerçekten o, son derece dürüst bir kimse, bir peygamber idi.”**²

Peygamberlerin hepsi emin ve güvenilir kişilerdir. Emanete asla hainlik etmezler. Bu konuda bir âyetle şöyle buyrulur: **“Size Rabb'imın mesajlarını duyuruyorum ve ben sizin için güvenilir bir öğüt vericiyim.”**³

1 Kehf suresi, 110. âyet.

2 Meryem suresi, 41. âyet.

3 A'râf suresi, 68. âyet.

Peygamberler günah işlemekten kaçınan, sağlam kişilikli, yüksek ahlaklı insanlardır. Hayatlarının her döneminde içinde yaşadıkları toplumun kötü tutum ve davranışlarından kaçınmışlardır. Bu durum peygamberlerin getirdiği mesajın kabul edilmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Peygamberler; üstün bir akıl, zekâ ve yüksek bir ikna gücüne sahip seçkin insanlardır. Onlar zeki ve akıllı olmasalardı hitap ettikleri kişileri ikna edemezlerdi. Konu ile ilgili olarak Yüce Allah Kur'an'da şöyle buyurmaktadır: **“Şüphesiz onlar, bizim katımızda hayırlı, seçkin kimselerdendir.”**¹

Peygamberler, Yüce Allah'tan aldıkları mesajları insanlara olduğu gibi bildirmişlerdir. **“Ey peygamber, Rabb'inden sana indirileni tebliğ et. Eğer yapmazsan Allah'ın elçiliğini tebliğ etmemiş olursun...”**² mealindeki âyet, bu sıfattan söz etmektedir.

BİLGİ KUTUSU

Bütün peygamberlerde bulunan sıfatlar şunlardır:

Sıdk: “Doğru olmak” demektir.

Emanet: “Güvenilir olmak” demektir.

İsmet: “Günah işlemekten kaçınmak” demektir.

Fetânet: “Peygamberlerin akıllı ve zeki olmaları” demektir.

Tebliğ: “Peygamberlerin Allah'tan aldıkları buyrukları ve yasakları insanlara eksiksiz iletmeleri” demektir.

Bizler, peygamberlerin vahiyle şerefendirilmiş seçkin kişiler olduklarını kabul ederiz. Onların Yüce Allah'ın bildirdikleri dışında gaybı bilmediklerine inanırız. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **“De ki: Allah dilemedikçe ben kendime bir zarar verme ve bir fayda sağlama gücüne sahip değilim. Eğer ben gaybı biliyor olsaydım daha çok hayır elde etmek isterdim ve bana kötülük dokunmazdı. Ben inanan bir kavim için sadece bir uyarıcı ve bir müjdeciyim.”**³

Peygamberler, ilahi buyrukları, yaşadıkları toplumun diliyle onlara tebliğ etmişlerdir. Böylece ilahi mesajlar o toplum tarafından kolayca anlaşılmıştır. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir. **“Biz her peygamberi, ancak kendi kavminin diliyle gönderdik ki, onlara (Allah'ın emirlerini) iyice açıkla-sın...”**⁴

Yüce Allah emir ve yasaklarını vahiy yolu ile peygamberlerine indirmiştir. Peygamberleri aracılığı ile insanları bilgilendirerek eğitmiştir. Onlar da Yüce Allah'tan aldıkları şekliyle vahyi, toplumlarına aktarmışlar ve açıklamışlardır.

1 Sâd suresi, 47. âyet.

2 Maide suresi, 67. âyet.

3 A'raf suresi, 188. âyet.

4 İbrahim suresi, 4. âyet.

BİLGİ KUTUSU

Vahiy, Yüce Allah'ın çeşitli yollarla peygamberlerine bildirdiği ilahi mesajlara denir.

Yüce Allah'ın mesajlarını içeren yazılı metinlerin olduğu kitaplara **ilahi kitap** denir. Küçük toplulukların ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde indirilen, birkaç sayfadan oluşmuş yazılı metinlere ise **suhuf** denir.

Hız. Âdem'e (a.s.)¹ on, Hız. Şit'e (a.s.) elli, Hız. İdris'e (a.s.) otuz ve Hız. İbrahim'e (a.s.) ise on sayfa verilmiştir². Hız. Musa'ya (a.s.) Tevrat, Hız. Davud'a (a.s.) Zebur, Hız. İsa'ya (a.s.) İncil, son peygamber Hız. Muhammed'e (s.a.v.) Kur'an-ı Kerim gönderilmiştir.

Peygamberler, Yüce Allah tarafından elçi olarak görevlendirildiklerini kanıtlayan mucizeler göstermişlerdir. **Mucize**, peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla gösterdikleri olağanüstü olaylardır. Mucize göstermek Yüce Allah'ın iznine bağlı olarak peygamberler tarafından gerçekleştirilir. Bir yönüyle inkârcılara meydan okumaktır. Diğer yönüyle inananları aciz ve güçsüz bırakmaktır.³ Peygamberlere verilen mucizeler, genellikle tabiat kanunlarını aşan olaylardan veya gayba dair haberlerden meydana gelmiştir. Hız. İbrahim'i ateşin yakmaması, Hız. Musa (a.s.) için Kızıldeniz'in açılması, Hız. İsa'nın (a.s.) körlerin gözünü açması mucizeye örnektir. Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) en büyük mucizesi, Kur'an-ı Kerim'dir.

Kur'an-ı Kerim en son gönderilen ilahi kitaptır.

1 "Aleyhisselam" şeklinde okunur. "Selam onun üzerine olsun." demektir. Peygamberler için kullanılır.

2 Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 37, s. 477.

3 Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 242.

Peygamberlere iman, bütün peygamberlerin Yüce Allah tarafından gönderildiklerine ve getirdikleri bütün bilgilerin doğru olduğuna inanmak demektir. İslam'ın inanç esaslarından biridir. Onlar, Yüce Allah'ın elçileridir. Buna göre Müslümanların, peygamberler arasında ayırım yapmadan hepsinin Allah'ın (c.c.) elçisi olduğuna iman etmeleri gerekir. Onların ortak mesajı Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği ilkesidir. Ayrıca inanç esasları, dünya ve ahiret mutluluğu, Yüce Allah'a nasıl ibadet edileceği gibi konular peygamberlerin mesajlarındaki diğer ortak yönleri oluşturur. Bu konu ile ilgili olarak Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Deyin ki: Biz Allah’a, bize indirilene (Kur’an’a), İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve Yakuboğullarına indirilene, Musa ve İsa’ya verilen (Tevrat ve İncil) ile bütün diğer peygamberlere Rab’lerinden verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz ona teslim olmuş kimseleriz.”**¹

3. Ahiret

İnsan, yaratılış itibarıyla yaşama sevincine sahiptir. İnsandaki bu duygu hayat mücadelesinin en önemli güç kaynağını oluşturmaktadır. Ölüm, imanlı gönüller için geçici hayattan sonsuz hayata geçiştir. Birçok âyette ölüm ve ahiret hayatı “buluşmak, sevdiğine kavuşmak” olarak ifade edilmiştir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurur: **“Her kim Allah’a kavuşmayı umarsa, bilsin ki Allah'ın tayin ettiği o vakit elbette gelecektir...”**²

Ölüm her şeyin bitmesi demek değil, tam tersine hayatın başka bir yerde devam etmesidir. İnsan dünya hayatından ebedi hayata devam eden bir yolcudur. Bu dünya hayatında bile bir yerden başka bir yere gideceğimiz zaman hazırlık yaparız. Bu durumda önemli olan ölüm gerçeğini unutmadan ona hazırlık yapmaktır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) *“İnsanların en akıllısı, ölümü unutmayan ve ona hazırlıklı olan kimsedir.”*³ buyurarak bu gerçeği dile getirmiştir.

Ahiret, sözlükte “son, sonra olan ve son gün” anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak ise ahiret, İsrafil'in Yüce Allah'ın emriyle, kıyametin kopması için sûra ilk defa üflemesiyle başlayacak olan sonsuz hayata denir.⁴ İsrafil'in sûra üflemesi Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **“Sûra üflenir ve Allah'ın dilediği kimseler dışında göklerdeki herkes ve yerdeki herkes ölür. Sonra ona bir daha üflenir, bir de bakarsın onlar kalkmış bekliyorlar.”**⁵

Kıyamet, evrende bulunan her şeyin yok olmasıyla ölen bütün insanların yaptıklarının hesabını vermek üzere diriltilecekleri zamana denir. İslam inancına göre, kâinatın başlangıcı olduğu gibi bir de sonu vardır. Kâinatın ne zaman son bulacağı bilgisi yalnızca Yüce Allah'a aittir. Kur'an-ı Kerim'de bu gerçek şöyle dile getirilmektedir: **“Sana kıyametin ne zaman kopacağını soruyorlar. De ki: O'nun bilgisi ancak Rabb'im katındadır. Onu vaktinde ancak O (Allah) ortaya çıkaracaktır...”**⁶

1 Bakara suresi, 136. âyet.

2 Ankebut suresi, 5. âyet.

3 İbn Mace, Zühd, 31.

4 Türkiye Diyanet Vakfı İlmihal, C 1, s. 117.

5 Zümer suresi, 68. âyet.

6 Araf suresi, 187. âyet.

Kıyamet koptuktan bir süre sonra İsrail ikinci defa sûra üfleyecektir. Bunun üzerine ölmüş bütün canlılar yeniden dirilecektir. Buna “**ba’sü ba’del mevt**” yani ölümden sonra dirilme denir.

Ahret, bir inanç konusu olduğundan, yani duyularımızın ötesinde bulunduğu için yeniden dirilmeye inanmayanlar; “... **Çürümüşlerken kemikleri kim diriltecek?**”¹ şeklinde bir şüpheyi kapılmışlardır. Yüce Allah “**De ki: Onları ilk defa var eden diriltecektir...**”² buyurarak, söz konusu itiraza güzel bir cevap vermiştir.

Doğadaki değişim ahret hayatını anlamamıza yardımcı olur.

Yüce Allah’ın yeniden dirilttiği insanları büyük bir meydanda toplamasına **haşr**, toplanılan yere de **maḥşer** denilmektedir. Bu konuda Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyrulur: “**Onları yeniden diriltip hepsini maḥşerde toplayacağı gün, sanki gündüzün bir saatinden başka kalmamışlar (yeni ayrılmışlar) gibi, aralarında tanışıyorlar...**”³

İnsanlar maḥşerde toplanınca herkese amel defteri verilecektir. **Amel defteri**, Kirâmen Kâtibîn melekleri tarafından tespit edilen, insanların dünyadaki iyi ya da kötü bütün düşünce, söz ve davranışlarının yazıldığı defterdir. Bu konuda Kur’an’da şöyle buyrulmaktadır: “**Artık kitap (amel defteri) ortaya konmuştur; suçluların, onda yazılı olanlardan korkuya kapılmış olarak, vay hâlimize! Bu nasıl kitapmış! Küçük, büyük hiçbir şey bırakmaksızın hepsini sayıp dökmüş! dediklerini görürsün. Böylece yaptıklarını karşılarında bulmuşlardır. Rabb’in hiç kimseye haksızlık etmez.**”⁴ Maḥşerde amel defterleri dağıtıldıktan sonra her insan dünyada yaptıklarından dolayı yargılanacaktır. Bu yargılamada Rabb’imiz adaletle hükmedecek, hiç kimseye bir haksızlık ya da ayrıcalık yapmayacaktır.

1 Yasin suresi, 78. âyet.

2 Yasin suresi, 79. âyet.

3 Yunus suresi, 45. âyet.

4 Kehf suresi, 49. âyet.

Mağşerde yargılanan insanların günah ve sevapları, **mizan** denilen manevi terazide tartılacaktır. Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmuştur: **“O gün amellerin tartılması da haktır. Kimlerin sevabı ağır basarsa işte onlar kurtuluşa erenlerdir. Ama kimlerin sevabı da hafif gelirse işte onlar ayetlerimize haksızlık etmiş olmaları sebebiyle kendilerini ziyaana sokanlardır.”**¹

Cennet; günahsız, günahları affedilen ya da günahlarının cezasını cehennemde çekmiş olan müminlerin, sonsuza dek kalacakları ve içerisinde sayısız nimetlerin bulunduğu ebedî mükâfat yurdudur. Kur'an-ı Kerim'de cennetle ilgili bir âyette şöyle buyrulur: **“Allah'a karşı gelmekten sakınanlara vado-lunan cennetin durumu şudur: Onun içinden ırmaklar akar, yemişleri ve gölgeleri devamlıdır. İşte bu Allah'a karşı gelmekten sakınanların sonudur...”**²

Cennet, iman edip salih amel işleyenlerin ebedî mükâfat yurdudur. (temsili)

Cehennem; inanmayan ya da inandığı hâlde inanmayanların hayatını sürdüren ve günahı affedilmeyen insanların cezalandırılacakları yerdir. Kur'an'da cehennemle ilgili bir âyette şöyle buyrulur: **“İnkâr edenler gruplar hâlinde cehenneme sevk edilirler. Cehenneme vardıklarında oranın kapıları açılır ve cehennem bekçileri onlara şöyle derler: Size içinizden, Rabb'inizin ayetlerini size okuyan ve bu gününüze kavuşacağınıza dair sizi uyaran peygamberler gelmedi mi? Onlar da, evet geldi derler. Fakat inkârcılar hakkında azap sözü gerçekleşmiştir.”**³

YORUMLAYALIM

“İnsan, dünya hayatından ebedî hayata devam eden bir yolcudur.”

Cümlesini öğretmeniniz rehberliğinde arkadaşlarınızla yorumlayınız.

1 A'râf suresi, 8-9. âyetler.

2 Rad suresi, 35. âyet.

3 Zümer suresi, 71. âyet.

İslam dininin inanç esaslarından biri de ahirete imandır. Ahiret inancı, Kur'an-ı Kerim'de genellikle Yüce Allah'a iman ile birlikte ifade edilmiştir. Bu durum, ahiret inancının iman esasları arasında çok önemli bir yeri olduğunu göstermektedir. Konuyla ilgili bir âyette, **"... Allah'a ve ahiret gününe inanan ve salih ameller işleyenler için Rab'leri katında mükâfat vardır..."**¹ buyrulmaktadır.

İnsan, yaratılışından bu yana kendini hep bir anlam arayışı içinde bulmuştur. Kendi kendine bazı sorular sormuş ve bunların cevabını aramıştır. Ben neyim ve kimim? Nereden geliyorum ve nereye gidiyorum? Hayatın anlamı nedir? Yaşadığım bu hayattan sonra başka bir hayat var mıdır? İşte bu ve benzeri soruları, en güzel şekilde Kur'an cevaplamaktadır. **"Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz."**²

İnsan, kendini hep bir anlam arayışı içinde bulmuştur.

İnsanın başıboş ve amaçsız yaratılmayışı ahirete inanmayı gerektirir. Yüce Allah Kur'an'da: **"Allah, ölümü ve hayatı, hanginizin daha güzel davranışlarda bulunacağını imtihan etmek için yarattı..."**³ buyurarak hayatın amacını açıklamaktadır. İnsan, Yüce Allah'a kulluk etmek için yaratılmıştır. Öyleyse insan görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür.

İnsandaki adalet duygusu ahirete inanmayı gerekli kılar. Biz, Yüce Allah'ın mutlak ve sonsuz adaletine inanırız. İlahi adaletin gerçekleşeceği ahiret gününe inanmak insanları rahatlatır ve güvende

1 Bakara suresi, 62. âyet.

2 Bakara suresi, 156. âyet.

3 Mülk suresi, 2. âyet.

hissettirir. Kur'an-ı Kerim'de iyilerle kötülerini bir tutmanın ilahi adalete uymayacağı, **“Yoksa kötülük işleyenler ölümlerinde ve sağlıklarında kendilerini, inanıp iyi ameller işleyen kimseler ile bir mi tutacağımızı sandılar? Ne kötü hüküm veriyorlar! Allah, gökleri ve yeri yerli yerince yaratmıştır. Böylece herkes kazancına göre karşılık görür. Onlara haksızlık edilmez.”**¹ âyeti ile ifade edilmiştir.

Ahirete inanan insan, dünya hayatında ölçülü hareket eder. Kin, haset, düşmanlık ve nefret gibi duygularını törpüler. Affetme, bağışlama duygularını geliştirir. Kendisi, ailesi, çevresi ve içinde yaşadığı topluma faydalı işler yapar. Yüce Allah Kur'an'da, salih amel işleyenleri ödüllendireceğini **“İnanan ve salih amel işleyenler için, mutluluk ve güzel bir dönüş yeri vardır.”**² âyetiyle belirtmiştir.

Kur'an-ı Kerim'in birçok âyetinde dünya hayatının geçici, ahiretin ise ebedî olduğu belirtilmektedir. Bu konuda bir âyette şöyle buyrulur: **“... Şüphesiz bu dünya hayatı ancak (geçici) bir yararlanmadır. Ahiret ise ebedi olarak kalınacak yerdir.”**³ Bununla birlikte Kur'an insandan, dünya ve ahiret görevlerini birlikte yürütmesini ister. Ahirette mutlu olmanın, dünya hayatındaki yaşayışa bağlı olduğunu **“... Kendiniz için önden (dünyada iken) ne iyilik hazırlarsanız Allah katında onu bulursunuz...”** âyeti ile ifade eder.⁴

Dünya başlangıç, ahiret sonuç olduğuna göre ikisi arasında denge kurmak gereklidir. Bunun için de Rabb'imize şöyle dua etmeliyiz: **“... Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru...”**⁵

İLKELER ÇIKARALIM

Ahiret inancının insan davranışlarına etkileri konusunda çıkaracağınız ilkeleri aşağıdaki noktalı yerlere yazınız.

Ahirete iman insan davranışlarını güzelleştirir.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 Casiye suresi, 21-22. âyetler.

2 Ra'd suresi, 29. âyet.

3 Mümin suresi, 39. âyet.

4 Müzzemmil suresi, 20. âyet.

5 Bakara suresi, 201. âyet.

II. KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM

1. Kur'an Kıssaları Öğreniyorum: Hz. Yakup, Hz. Yusuf

Kur'an-ı Kerim'deki geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili ibretli ve tarihi olaylara **kıssa** denir. Kur'an-ı Kerim'de kıssaların anlatımındaki amaç, insanların ibret almalarını ve onların iyilikten yana bir tavır sergilemelerini sağlamaktır.¹

Hz. Yakup

Hz. Yakup (a.s.), Hz. İbrahim'in (a.s.) torunu ve Hz. İshak'ın (a.s.) da oğludur. Hz. Yakup'un (a.s.) lakabı İsrail'dir. Soyundan gelenlere de İsrâiloğulları denilmektedir. Hz. Yakup (a.s.) Filistin'de yaşıyordu ve on iki oğlu vardı.² Kur'an'da Hz. İbrahim'in (a.s.) eşi Sâre'ye, oğlu İshak (a.s.) ve Hz. Yakup (a.s.) müjdelenmiştir. Onun bu durumu Kur'an'da şöyle haber verilmiştir: **"... Biz ona İshak'ı ve onun ardından Yakup'u müjdeledik."**³

Kur'an-ı Kerim'de, Hz. Yakup'un (a.s.) peygamberliğinden ve erdemli davranışlarından bahsedilmektedir: **"Nihayet İbrahim onlardan ve Allah'ın dışında taptıklarından uzaklaşınca, biz ona İshak ve Yakup'u bahsettik, her birini peygamber yaptık. Onlara da rahmetimizden bağışlarda bulunduk ve onlara hak ettikleri yüksek bir övgü ile anılmayı nasip ettik."**⁴

O, diğer peygamberler gibi Yüce Allah'ın hidayetine erdirilen ve güzel davranan yüce bir kişi idi. Kur'an'da bu hususta şöyle buyrulmaktadır: **"Biz ona İshak ve Yakup'u da armağan ettik; hepsini de doğru yola ilettik. Daha önce de Nuh'u ve onun soyundan Davud'u, Süleyman'ı, Eyyüp'ü, Yusuf'u, Musa'yı ve Harun'u doğru yola iletmıştik. Biz, iyileri böyle ödüllendiririz."**⁵

Hz. Yakup (a.s.) rüyaları yorumlayabilen bir peygamberdir. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de bu hususu şöyle haber vermiştir: **"Bir gün Yusuf, babasına demişti ki: Babacığım! Ben rüyamda on bir yıldız, Güneş'i ve Ay'ı gördüm; onları bana secde ederken gördüm. Babası, yavrucuğum dedi, rüyayı sakın kardeşlerine anlatma, sonra sana tuzak kurarlar! Çünkü şeytan insana apaçık bir düşmandır. Anlaşılan böylece Rabb'in seni seçecek, sana rüyada görülenlerin yorumunu öğretecek ve daha önce ataların İbrahim ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Yakup soyuna da nimetini tamamlayacaktır. Kuşkusuz Rabb'in çok iyi bilendir, hikmet sahibidir."**⁶

Hz. Yakup'un (a.s.), dedesi Hz. İbrahim (a.s.) ve babası Hz. İshak (a.s.) gibi güçlü bir iradeye, keskin bir zekâya sahip olduğu **"Güçlü ve basiretli kullarımız İbrahim'i, İshak'ı ve Yakup'u da an."**⁷ âyeti ile ifade edilmiştir.

1 Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 204.

2 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 3, s. 213.

3 Hud suresi, 71. âyet.

4 Meryem suresi, 49-50. âyetler.

5 En'âm suresi, 84. âyet.

6 Yusuf suresi, 4-6. âyetler.

7 Sâd suresi, 45. âyet.

Hiz. Yakup (a.s.) ihlaslı bir kişiliğe sahipti. Kur'an'da şöyle buyrulur: **“Şüphesiz biz onları, ahiret yurdunu düşünme özelliği ile (temizleyip) ihlaslı kimseler kıldık.”**¹

Hiz. Yakup (a.s.), bitip tükenmeyen güzel bir sabra sahipti. Onun örnek sabrı, Kur'an'da şöyle haber verilmiştir: **“... Yakup, nefisleriniz sizi bir iş yapmaya sürükledi. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır...”**²

“(Bana düşen), güzel bir sabırdır.” âyetinin yazılı olduğu hüsn-i hat.

Hiz. Yakup (a.s.), evlat acısı ve evlat ihaneti ile imtihan edildi. Hiz. Yusuf'un (a.s.) hasreti ile yıllarca sessiz sessiz ağladı. Sonra gözlerini kaybetti. Hüznünü içinde gizledi. Şikayetini sadece Yüce Allah'a ilettil. Her şeye rağmen bir an bile ümitsizliğe düşmedi. Hiz. Yakup (a.s.) sabrı ve ümidi ile örnek kişiliğe sahip bir peygamberdir.

Hiz. Yakup (a.s.) çocuklarına Yüce Allah'a teslimiyeti vasiyet etmiştir. **“... Yakup da: Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslam'ı) seçti. Siz de ancak Müslümanlar olarak can verin! dedi.”**³

Hiz. Yakup (a.s.), vefatına yakın bir zamanda oğullarına, **“... Ben gittikten sonra siz kime kulluk edeceksiniz? diye sormuş, onlar da, Senin Rabb'ine, ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın Rabb'ine, tek Allah'a kulluk edecek ve O'na teslim olacağız...”**⁴ cevabını vermişlerdir.

Hiz. Yakup (a.s.) diğer peygamberler gibi insanları Yüce Allah'a inanmaya ve O'na ibadet etmeye davet etti. Hiz. Yakup'un (a.s.) hayatında bizler için güzel örnekler vardır.

1 Sâd suresi, 46. âyet.

2 Yusuf suresi, 18. âyet.

3 Bakara suresi, 132. âyet.

4 Bakara suresi, 133. âyet.

H. Yusuf

Kıssaların En Güzeli

Kur'an-ı Kerim'de H. Yusuf (a.s.) kıssası "ahsenü'l-kasas" (kıssaların en güzeli) şeklinde tanımlanarak Yusuf suresinde anlatılmaktadır.

H. Yakup'un (a.s.) on iki oğlu vardı. Aynı anneden doğan Yusuf ve Bünyamin'i bir başka severdi. H. Yusuf (a.s.), çok güzel yüzlü ve zeki bir çocuktur. Zeki olduğu kadar da güzel bir ahlaka sahipti. H. Yusuf'ta (a.s.) manevi ve zihni üstünlük olduğu için babası en çok onu severdi. Onunla ayrıca ilgilenirdi. Bu özellikleri ile öne çıkması kardeşlerinin onu kıskanmasına sebep olmuştu.

H. Yusuf (a.s.), bir gece çok ilginç bir rüya gördü. Uyanınca heyecanla rüyasını babasına anlatmaya başladı: "... Babacığım! Ben rüyamda on bir yıldız, güneş ve ayı gördüm; onları bana secde ederken gördüm."¹

H. Yusuf (a.s.) rüyasında on bir yıldız, güneş ve ayı gördü.

H. Yusuf (a.s.) çok şaşırılmış, rüyasına hiçbir anlam verememişti. Nasıl olur da güneş, ay ve yıldızlar bir insana secde edebilirdi? H. Yusuf'un (a.s.) babası H. Yakup (a.s.) bu rüyaya çok sevinmişti. Kendisine ilim ve hikmet verilen H. Yakup (a.s.), görülen rüyanın H. Yusuf'un (a.s.) gelecekte büyük bir adam olacağına işaret ettiğini anladı. Kimseye bahsetmemesi için H. Yusuf'u (a.s.) tembihledi: "**Yavrucuğum, rüyayı sakın kardeşlerine anlatma, sonra sana tuzak kurarlar! Çünkü şeytan insana apaçık bir düşmandır. Anlaşılan böylece Rabb'in seni seçecek, sana rüyada görülenlerin yorumunu öğretecek ve daha önce ataların İbrahim ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Yakup soyuna da nimetini tamamlayacaktır. Kuşkusuz Rabb'in çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.**"² dedi.

¹ Yusuf suresi, 4. âyet.

² Yusuf suresi, 5-6. âyetler.

Kardeş Kıskançlığı

Kardeşleri, babalarının Hz. Yusuf'u (a.s.) çok sevmesini doğru bulmuyorlar kendilerinin daha üstün olduğunu düşünüyorlardı. Bu sebeple Hz. Yusuf'a (a.s.) öfke duyuyor, babalarının sevgisinden dolayı onu kıskanıyorlardı. Hz. Yakup'un (a.s.) en küçük iki oğluna karşı farklı bir sevgi göstermesi, diğer oğullarının haset duygularını iyice kamçılamıştı. Hz. Yakup'un (a.s.) oğulları aralarında şöyle konuşmaya başladılar: **"Yusuf ile öz kardeşi babamızın gözünde bizden daha değerli. Hâlbuki bizim sayımız daha çok. Şüphesiz ki babamız apaçık bir yanlgı içinde! Yusuf'u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki babanızın teveccühü yalnız size kalsın! Ondan sonra da (tövbe ederek) iyi kimseler olursunuz!"**¹

Onlardan biri **"Yusuf'u öldürmeyin, eğer mutlaka yapacaksanız, onu (kör) kuyunun dibine bırakın. Nasıl olsa gelip geçen kervanlardan biri onu bulup alır, dedi."**²

Hız. Yusuf'un (a.s.) kardeşleri bu fikirde anlaştılar. Hemen babalarının yanına giderek dediler ki: **"Ey babamız! Niçin Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun? Oysa biz onun iyiliğini isteyen kimseleriz. Yarın onu bizimle beraber (kırta) gönder de bol bol yesin, içsin, oynasın, onu mutlaka koruruz."**³

Hain planlarını bu sözlerle başlattılar. Babaları Hz. Yakup (a.s.), onların kötü düşüncelerini sezmiş olmalı ki Hz. Yusuf'u (a.s.) onlarla göndermek istemedi.

Babaları; **"Doğrusu onu götürmeniz beni endişelendiriyor; farkında olmadığınız bir sırada onu kurt yer diye korkuyorum, dedi."**⁴

Onlar da babaları Hz. Yakup'u (a.s.) ikna etmek için **"Biz böylesine kalabalık iken onu kurt yerse o zaman gerçekten bize yazıklar olsun!"**⁵ diyerek ısrar ettiler.

Çocuklarının bu ısrarı üzerine daha fazla dayanamayan Hz. Yakup (a.s.), istemeyerek biricik oğlu Hz. Yusuf'un (a.s.) onlarla gitmesine izin verdi. Kardeşleri onu kırta götürdüler. İlk önce ona küçük ikramlarda bulundular. Daha sonra düşmanlıklarını açığa vurarak Hz. Yusuf'u (a.s.) derin bir kuyuya bıraktılar.

Hz. Yusuf (a.s.) kuyuda çaresizce kurtarılmayı bekledi. (temsili)

1 Yusuf suresi, 8-9. âyetler.

2 Yusuf suresi, 10. âyet.

3 Yusuf suresi, 11-12. âyetler.

4 Yusuf suresi, 13. âyet.

5 Yusuf suresi, 14. âyet.

Akşam olduğunda ağlayarak gelip yapmacık hicirler içinde **“Ey babamız! Biz yarışa girmiştik. Yusuf'u da eşyamızın yanında bırakmıştık. (Bir de ne görelim) O'nu kurt yemiş. Her ne kadar doğru söylesek de sen bize inanmazsın, dediler.”**¹

Kesmiş oldukları hayvanın kanını buladıkları gömleği getirip Hz. Yakup'a (a.s.) verdiler. Hz. Yakup (a.s.) onların yalan söylediklerini anladı. Hz. Yakup'un (a.s.) Hz. Yusuf'a (a.s.) olan sevgisi gönlünü dağlasa da o sabrı tercih etti. Hz. Yusuf'un (a.s.) kaybolması onu çok üzdüğü için ağlamaktan gözlerini kaybetmişti. Ancak gömleği yırtmayı akıl edemediklerini fark eden Hz. Yakup (a.s.) sessiz kalmadı² **“Yakup, hayır! Nefsiniz sizi kötü bir iş yapmaya sürüklemiş; artık bana düşen güzelce sabretmektir. Anlattığınız şeyler karşısında, (bana) yardım edecek olan ise ancak Allah'tır, dedi.”**³

Diğer taraftan Hz. Yusuf (a.s.) kuyuda çaresizdi. Bir süre orada kaldı. Kur'an'da ne kadar kaldığı belirtilmemiştir. Hz. Yusuf'un (a.s.) atıldığı kuyu, ticaret kervanlarının geçtiği yol üzerinde bulunuyordu. Nihayet kuyunun yakınlarında konaklayan bir kervan, hizmetçilerini su almak için kuyuya gönderdi. Hizmetçi kovayı kuyuya sarkıtınca Hz. Yusuf (a.s.) hemen kovaya tutundu. Hizmetçi onu çıkardığında sevinçle **“... Müjde! Müjde! İşte bir oğlan çocuğu!”**⁴ diye kervana haber verdi. Onlar da Hz. Yusuf'u (a.s.) Mısır'a götürdüler ve köle olarak az bir paraya sattılar. Onu satın alan Mısırlı adam eşine **“... Ona değer ver ve güzel bak! Umulur ki bize faydası olur veya onu evlat ediniriz...”**⁵ dedi.

YORUMLAYALIM

*Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “Hasetten (kıskançlık) sakının. Çünkü ateşin odunu yakıp tükettiği gibi haset de iyilikleri yakar bitirir.”*⁶

Yukarıdaki hadisin anlamından yararlanarak kıskançlığın kişisel ve toplumsal hayatımıza olan zararlarını yorumlayınız.

Kuyudan Saraya

Hz. Yusuf (a.s.) kuyudan çıkarılmış ve kurtarılmıştı. Fakat bu defa da köle olarak satılmıştı. Kardeş ihaneti, kuyu ve satılma pek iç açıcı bir durum değildi. Ancak ilahi takdir, Hz. Yusuf'u (a.s.) çeşitli deneylerden geçiriyor; onu olgunlaştırıp hayata hazırlıyordu.

Hz. Yusuf'u (a.s.) satın alan kişi ise Mısır hükümdarının mali işlerinden sorumlu veziri idi. Hz. Yusuf'u (a.s.) alan vezir onu evine götürdü. Böylece Yüce Allah, Hz. Yusuf'u (a.s.) Mısır'da seçkin bir ailenin yanına yerleştirdi.

1 Yusuf suresi, 17. âyet.

2 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Hadislerle İslam, C 6, s. 54.

3 Yusuf suresi, 18. âyet.

4 Yusuf suresi, 19. âyet.

5 Yusuf suresi, 21. âyet.

6 Ebu Davud, Edeb, 44.

Namus ve İffet Abidesi Olabilmek

Bütün bu iyiliklerin yanında Yüce Allah Hz. Yusuf'a (a.s.) eşi benzeri olmayan bir güzellik lütfetti. Bunun yanında Hz. Yusuf'un (a.s.) ahlakının güzelliği de onu çekici kılıyordu. Yakışıklı ve güzel bir delikanlı olmuştu. Hz. Yusuf'un (a.s.) gözleri kamaştıran simasını gören kimse ona hayran kalıyordu. Öyle ki vezirin eşi Züleyha bile kendi evinde yetişen Hz. Yusuf'a (a.s.) âşık olmuştu. Züleyha, eşinin yokluğunu fırsat bilerek Hz. Yusuf'un (a.s.) üstüne bütün kapıları kilitleyip, onunla birlikte olmak istedi. Bu durumda büyük bir dehşete kapılan Hz. Yusuf (a.s.) ise; **"... Allah'a sığınırım, çünkü kocan benim efendimdir, bana iyi baktı. Şüphesiz zalimler kurtuluşa eremezler, dedi."**¹

Züleyha'nın aklını başından alan bu tutkusuna karşılık Hz. Yusuf (a.s.), iradesine ve duygularına hâkim oldu. Kendisine yakışır bir şekilde cevap verdi. Yüce Allah'ın haram kıldığı bir şeyi yapmayacağını bildirerek teklifi reddetti.

Hz. Yusuf (a.s.), Yüce Allah'ın yardımıyla imtihanı kazanmıştı. Yüce Allah'ın yardımıyla büyük bir gınahtan korunan Hz. Yusuf (a.s.), üzerine kilitlenen kapıları açıp dışarıya çıkmak istedi. Onu bırakmak istemeyen Züleyha da ardından giderek Hz. Yusuf'u (a.s.) yakaladı ve gömleğinin arka kısmını yırttı. Tam bu sırada kapıda Züleyha'nın kocasıyla karşılaştılar. Suçu Hz. Yusuf'un (a.s.) üzerine atarak bu utanç verici durumdan kurtulacağını düşünen Züleyha **"... Senin ailene kötülük yapmak isteyeninin cezası, ancak zindana atılmak veya can yakıcı bir azaptır,"**² diyerek eşini kışkırttı.

Bu iftira karşısında hayretler içinde kalan ve öfkelenen Yusuf, asıl Züleyha'nın kendisi ile birlikte olmak istediğini söyleyerek itiraz etti. Böyle bir ihtilaf çıkınca orada bulunan Züleyha'nın ailesinden biri aralarında şahitlik yaptı ve şöyle dedi: **"... Eğer onun gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir, O (Yusuf) yalancılardandır. Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa kadın yalan söylemiştir. O (Yusuf) ise, doğru söyleyenlerdendir."**³

Gömleğin arkadan yırtıldığını gören vezir **"Şüphesiz bu, siz kadınların tuzağıdır. Şüphesiz sizin tuzağınız çok büyüktür,"**⁴ dedi ve Hz. Yusuf'a (a.s.) dönerek; **"Ey Yusuf! Sen bundan sakın kimseye bahsetme. Ey Kadın! Sen de günahının başışlanmasını dile. Çünkü sen günah işleyenlerdensin"**⁵ diye tembihledi.

Ancak her şey bu kadarla kalmadı. Şehirde de dedikodular yayılmaya başlamıştı. Vezirin hanımı yaşadıklarını gururuna yedirememişti. Vezir, Hz. Yusuf'un (a.s.) suçsuz olduğunu bildiği hâlde onu hapse attırdı.

1 Yusuf suresi, 23. âyet.

2 Yusuf suresi, 25. âyet.

3 Yusuf suresi, 26-27. âyetler.

4 Yusuf suresi, 28. âyet.

5 Yusuf suresi, 29. âyet.

Bunun üzerine Hz. Yusuf (a.s.), Rabb'ine şöyle dua etti: **“Rabb'im! Zindan bana bunların benden istediklerinden daha iyidir. Eğer onların bana kurdukları tuzağı boşa çıkarmazsan, onlara meyleder ve cahillerden olurum!”**¹ Ancak bütün bu olanların karşısında, yakışıklı bir delikanlı olan Hz. Yusuf (a.s.), iradesine hâkim olarak insanın hayatta karşılaşabileceği en zor imtihanlardan birini başarıyla sonuçlandırmıştır.

Dua, Yüce Allah'tan yardım istemektir.

YORUMLAYALIM

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle dua ederdi: *“Allah'ım senden hidayet, takva ve iffet dilerim.”*²

Hz. Yusuf'ta (a.s.) iffet duygusu, zirve noktadaydı. Bu yüzden Züleyha'nın en çekici teklifini şiddetle reddetmişti. Hatta iffetini korumak uğruna zindana girmeyi, sıkıntı çekmeyi bile kabul etmişti. Yüce bir ahlaki değer olarak iffet duygusu asırlardır kültürümüzde yerini korumuştur. Sizler, Hz. Yusuf'un (a.s.) iffetli davranışını öğretmeninizin rehberliğinde arkadaşlarınızla yorumlayınız.

Hz. Yusuf (a.s.) Zindanda Tevhid İnancını Anlatıyor

Hz. Yusuf (a.s.) hapiste güzel ahlakı, güvenilirliği, doğru sözlülüğü ile herkesin gönlünü kazanmıştı. Yüce Allah ona rüya yorumlayabilme kabiliyeti vermişti. Hz. Yusuf'la (a.s.) birlikte biri hükümdarın şarap sunucusu, diğeri fırıncısı olmak üzere iki delikanlı daha hapse atılmıştı. Bu iki genç gördükleri rüyaları Hz. Yusuf'a (a.s.) anlattılar ve ondan rüyalarını yorumlamasını istediler. Bu durumu fırsat bilen Hz. Yusuf (a.s.) rüyaların tabirini yapmadan önce, kendisine verilen risalet görevini yerine getirmek için, onlara tevhid inancını anlatmaya başladı. **“... Ben, Allah'a inanmayan ve ahireti inkâr eden bir milletin dinini bıraktım. Atalarım İbrahim, İshak ve Yakup'un dinine uydum. Bizim Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız söz konusu olamaz. Bu, bize ve insanlara Allah'ın bir lütfudur, fakat insanların çoğu şükretmezler. Ey zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı ilahlar mı daha iyidir, yoksa mutlak hâkimiyet sahibi olan tek Allah mı? Siz Allah'ı bırakıp sadece sizin ve atalarınızın taktığı bir takım isimlere (düzmece ilahlara) tapıyorsunuz. Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm ancak Allah'a aittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye tapmamanızı emretmiştir. İşte en doğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.”**³

1 Yusuf suresi, 33. âyet.

2 Müslim, Zikir, 72.

3 Yusuf suresi, 37-40. âyetler.

Rüyanın Yorumu

Hız. Yusuf (a.s.) konuşmasını bitirdikten sonra o iki gence rüyalarının yorumunu söyledi “**Ey zindan arkadaşlarım! Rüyanızın yorumuna gelince, biriniz efendisine şarap sunacak, diğeri ise asılacak ve kuşlar başından yiyecektir. Yorumunu sorduğunuz iş böylece kesinleşmiştir.**”¹ Hız. Yusuf (a.s.), kurtulacağını düşündüğü kişiye, “... **Efendinin yanında beni an, dedi...**”² O iki kişi bir süre sonra zindandan çıktılar. Gerçekten birinci adam hapisten kurtulup Mısır hükümdarının en yakın hizmetçisi olmuştu. Diğeri adam da asılarak öldürüldü. Zindandan kurtulan kişi hapis arkadaşı Hız. Yusuf’u (a.s.) unutmamıştı. Daima hükümdarın yanında olduğu hâlde Hız. Yusuf’tan (a.s.) bahsetmek aklının ucuna bile gelmedi.

Mısır hükümdarı bir gece kendisini çok etkileyen bir rüya gördü: “**Ben rüyamda yedi semiz ineği, yedi zayıf ineğin yediğini; ayrıca yedi yeşil başak ve yedi de kuru başak görüyorum. Ey ileri gelenler! Eğer rüya yorumluyorsanız, rüyamı bana yorumlayın, dedi.**”³

Gördüklerini adamlarına anlatarak onlardan bir yorum bekledi. Etrafındakiler “**Bunlar karmakarışık düşlerdir. Biz böyle düşlerin yorumunu bilmiyoruz, dediler.**”⁴ Herkes tedirgin olmuştu. Tam bu sırada hükümdarın hizmetçisi, Hız. Yusuf’un (a.s.) zindan arkadaşı, onun rüya yorumundaki üstün başarısını hatırladı. Hükümdara dönerek “... **Beni hemen zindana gönderin, dedi.**”⁵ Zindana gidip; “**Yusuf! Ey doğru sözlü! Rüyada yedi semiz ineği yedi zayıf ineğin yemesi, bir de yedi yeşil başakla diğeri yedi kuru başak hakkında bize yorum yap. Ümit ederim ki vereceğin bilgi ile insanlara dönerim de onlar da senin değerini bilirler, dedi.**”⁶

Hız. Yusuf (a.s.) rüyayı şöyle yorumladı: “**Önce yedi yıl bolluk ve bereket olacak. Bu yıllarda çokça yiyecek depolayın. Sonra yedi yıl kıtlık olacak. O yıllarda depoladıklarınızı yersiniz.**”⁷

Hız. Yusuf (a.s.) yedi yıl bolluk, yedi yıl da kıtlık olacağını söyledi.

1 Yusuf suresi, 41. âyet.

2 Yusuf suresi, 42. âyet.

3 Yusuf suresi, 43. âyet.

4 Yusuf suresi, 44. âyet.

5 Yusuf suresi, 45. âyet.

6 Yusuf suresi, 46. âyet.

7 Yusuf suresi, 47-48. âyetler.

Bu yorumun ardından hizmetçi hemen hükümdara koştu. Duyduklarını ona anlattı. Hükümdar bu yorumu çok beğendi. Yorumu yapanın akıllı, bilgili bir kimse olduğunu anladı. Hz. Yusuf'u (a.s.) zindandan çıkartmak istedi. Hz. Yusuf (a.s.), doğruların ortaya çıkmasını, suçsuzluğunun ispatlanmasını istedi. Kendisinin haksız olarak zindana atılmış, masum ve günahsız biri olduğunun ortaya çıkmasını bekledi. Elçi, Hz. Yusuf'un (a.s.) isteklerini hükümdara ilettiler. Hükümdar bu isteği yerine getirmede tereddüt göstermedi ve bu olay hakkında bir araştırma yaptı. Hükümdar, kadınları çağırıp işin aslını sorduğunda kadınlar, **"... Hâşâ! Allah için, biz ondan hiçbir eğrilik görmedik, dediler. Vezirin karısı da: Şimdi gerçek ortaya çıktı, ben onunla beraber olmak istemiştim. Şüphesiz ki o doğru söyleyenlerdendir."**¹ diyerek suçunu itiraf etti.

Bunca yıl zindanda kalan Hz. Yusuf'un (a.s.) suçsuzluğu böylece ispatlanmış oldu. Temiz ve iffetli oluşu herkes tarafından anlaşılmıştı. Hükümdar bu sözler üzerine Hz. Yusuf'un (a.s.) zeki ve güvenilir bir insan olduğunu anladı. Onun ilminden ve doğruluğundan faydalanmak istedi. Hz. Yusuf'u (a.s.) zindandan çıkarttılar. Hükümdar onu saygı ile karşıladı. Hükümdar dedi ki **"Onu bana getirin, onu kendime özel danışman edineyim. Onunla konuşunca, bugün sen katımızda yüksek yeri olan, güvenilir birisin dedi."**² Bunun üzerine Hz. Yusuf (a.s.) da **"Beni ülkenin hazinelerine tayin et! Çünkü ben çok iyi korurum ve bu işi bilirim, dedi."**³

Hükümdar bunu memnuniyetle kabul etti. Hz. Yusuf'a (a.s.) isteği verildi. Mısır'ın maliyesinden sorumlu veziri olmuştu. Hz. Yusuf (a.s.) artık Mısır'a yerleşmişti. Doğruluğunun, iffetinin ve sabrının mükâfatını görmüştü. Peygamberliğin yanında devlete de kavuşmuştu.

Alınan tedbirler sonucunda bolluk ve bereket gerçekleşti. (temsili)

Olaylar hükümdarın rüyasını yorumladığı gibi gelişti. Hz. Yusuf (a.s.), gereken tedbiri alarak bolluk yıllarında tarıma önem verdi. Üretimi arttırdı, ihtiyaç fazlası ürünleri depoladı. Nihayet kıtlık yılları geldi. Bu sefer depolanmış olan ürünleri yemeye ve ihraç etmeye başladılar.

1 Yusuf suresi, 51. âyet.

2 Yusuf suresi, 54. âyet.

3 Yusuf suresi, 55. âyet.

Uzun süren kuraklık ve kıtlık, Kenan bölgesini de etkiledi. Ancak Hz. Yusuf'un (a.s.) aldığı tedbirler sayesinde Mısır halkı kıtlık yıllarını rahat geçirdi. Her taraftan insanlar gelerek Mısır'dan erzak satın aldılar. Hz. Yakup (a.s.) da, Hz. Yusuf'un (a.s.) öz kardeşi Bünyamin hariç, diğer oğullarını erzak almak için Mısır'a, Hz. Yusuf'un (a.s.) yanına gönderdi. Ancak huzuruna çıktıklarında onu tanımadılar. Hz. Yusuf (a.s.) ise kardeşlerini tanıdı. Onlara hiçbir şey söylemedi. Aileleri hakkında sorular sordu. Onlar da Bünyamin adındaki kardeşlerinden ve babaları Hz. Yakup'tan (a.s.) bahsettiler. Hz. Yusuf (a.s.) kardeşlerinin erzaklarını hazırlattı ve şöyle dedi: **"... Sizin baba bir kardeşinizi de bana getirin, dedi. Görüyorsunuz ki ben ölçeği tam dolduruyorum ve ben iyi bir ev sahibiyim. Eğer onu bana getirmezseniz artık bende size verilecek tahıl yoktur, bana hiç yaklaşmayın!"**¹

Hz. Yusuf (a.s.), ölçeği tam doldurarak kardeşlerine istedikleri erzağı verdi.

Hz. Yusuf (a.s.), babasının ve kardeşinin hayatta olduğunu öğrenmişti. Sevincini ve hüznünü içinde saklıyordu. Onlar da kardeşlerini getirmek için babalarından izin isteyeceklerini belirterek oradan ayrıldılar.

Kardeşleri memleketlerine vardıklarında babalarına **"Ey babamız! Bize artık zahire verilmeyecek. Kardeşimizi (Bünyamin'i) bizimle gönder ki zahire alalım. Onu biz elbette koruruz, dediler."**² Bunun üzerine babaları, daha önce Hz. Yusuf'un (a.s.) başına gelenleri unutmadığı için Bünyamin'i onlara emanet etmekten çekindi ve **"... Allah en hayırlı koruyucudur. O, merhametlilerin en merhametlisidir, dedi."**³ Sonra da **"Çaresiz kalma durumunuz hariç, onu bana mutlaka getireceğinize dair Allah adına bana sağlam bir söz vermediğiniz takdirde onu sizinle beraber göndermem..."**⁴ diye onlardan söz aldı. Sonra onlara şöyle tavsiyede bulundu: **"Ey oğullarım! Bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin..."**⁵

1 Yusuf suresi, 59-60. âyetler.

2 Yusuf suresi, 63. âyet.

3 Yusuf suresi, 64. âyet.

4 Yusuf suresi, 66. âyet.

5 Yusuf suresi, 67. âyet.

Kardeşleri, babalarının tavsiyesine uyarak farklı kapılardan şehre girip Hz. Yusuf'un (a.s.) huzuruna çıktılar. Hz. Yusuf (a.s.) kardeşi Bünyamin'i görünce çok sevindi, onu bağrına bastı ve gizlice **"... Haberinin olsun ben senin kardeşinim, artık onların yaptıklarına üzülmeye, dedi."**¹ Bünyamin, ağabeyine kavuşmaktan büyük bir mutluluk duyuyordu. Hz. Yusuf (a.s.), öz kardeşini yanında alıkoyabilmek için Bünyamin ile birlikte bir plan hazırladı. Hükümdarın kıymetli bir su tası vardı. Onu Bünyamin'in yükü içine koydurdu. Hz. Yusuf (a.s.), kafil hareket etmek üzereyken adamlarından birine tası onların çaldığını ilan ettirdi. Hz. Yakup'un (a.s.) oğulları çok şaşırılmışlardı ve **"Allah'a andolsun, siz de biliyorsunuz ki biz bu ülkede fesat çıkarmaya gelmedik, hırsız da değiliz, dediler."**²

Bunun üzerine Hz. Yusuf'un (a.s.) adamları, bu suçun cezasını uygulamak istediler. **"Onun cezası, kayıp eşya kimin yükünde bulunursa onun buna karşılık alıkonulmasıdır. Biz zalimleri böyle cezalandırırız, dediler."**³ Hz. Yusuf (a.s.) önce diğer kardeşlerinin, sonra da Bünyamin'in çuvalını arattırdı. Su kabı Bünyamin'in çuvalının içinde çıktı. Kardeşleri, babalarına ne diyeceklerini düşündüler. Daha dün Hz. Yusuf (a.s.) hasreti ile onu derinden yaralamışlardı. Şimdi de Bünyamin'in hasretiyle yüreğini dağlayacaklardı.

Plandan haberi olmayan kardeşleri, Bünyamin'in ihtiyar bir babası olduğunu, onun için çok üzüleceğini söylediler. Onun yerine kendilerinden birini alıkoyup onu serbest bırakmasını Hz. Yusuf'tan (a.s.) istediler. Fakat Hz. Yusuf (a.s.), suçlunun yerine başkasını cezalandırmanın haksızlık olduğunu, böyle bir şey yapmaktan Yüce Allah'a sığındığını bildirdi.

Bünyamin'i geri alamayacaklarını anlayınca Hz. Yakup'un (a.s.) en büyük oğlu, babasının yanına gitmeyi reddetti ve kardeşlerine şunları söyledi: **"Babanıza dönün ve deyin ki: Ey babamız! Şüphesiz oğlun hırsızlık etti. Biz de ancak bilip gördüğümüze şahitlik ettik. (Koruma sözü verdik ama) bilğimiz dışında kalan olaylara karşı da onu koruyamazdık. İstersen orada bulunduğumuz şehrin halkına ve aralarında geldiğimiz kafilaya de sor. Biz gerçekten doğru söylüyoruz."**⁴

Yüce Allah'ın isimlerinden biri de çok sabırlı anlamındaki "es-Sabûr"dur.

1 Yusuf suresi, 69. âyet.

2 Yusuf suresi, 73. âyet.

3 Yusuf suresi, 75. âyet.

4 Yusuf suresi, 81-82. âyetler.

Güzel Bir Sabır

Bünyamin ile büyük kardeşleri Mısır'da kaldılar, diğerleri dönerek başlarına gelenleri babalarına anlattılar. Hz. Yakup (a.s.) söylenenleri dinleyince daha önceden Hz. Yusuf'a (a.s.) yaptıkları gibi bir kötülük yaptıklarını düşündü. Fakat o büyük peygamber metanetini hiç kaybetmiyordu. Çünkü o Yüce Allah'ın iradesine teslim olmuştu. Bu işte bir hikmet vardı. O'nun takdiri olmadan hiçbir şey gerçekleşemezdi. Daha önce söylediği gibi **"Nefisleriniz sizi bir iş yapmağa sürükledi. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Umulur ki Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir, dedi."**¹ Onlardan yüz çevirdi. Acısını içinde saklıyordu. **"... Ah Yusuf'um ah! İçim yanıyor!..."**² diyordu ve üzüntüden iki gözünü kaybetmişti. O artık acısını içinde saklıyordu. Oğulları **"Allah'a yemin ederiz ki, sen hâlâ Yusuf'u anıp duruyorsun. Sonunda üzüntüden eriyip gideceksin veya helâk olacaksın, dediler."**³

YORUMLAYALIM

H. Yakup (a.s.) oğlu H. Yusuf'u (a.s.) kaybedince "... Artık bana düşen, güzel bir sabırdır..." diyerek erdemli bir davranışta bulundu. Sizler de, H. Yusuf (a.s.) kıssasından yaranarak başımıza gelen bela ve musibetler karşısında tavrımızın ne olması gerektiğini öğretmeninizin rehberliğinde arkadaşlarınızla yorumlayınız.

Sabır abidesi Hz. Yakup (a.s.) oğullarına **"Ben gam ve üzüntümü ancak Allah'a arz ederim. Ben Allah tarafından sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim. Ey oğullarım! Gidin de Yusuf'u ve kardeşini iyice araştırın, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü inkâr edenlerden başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez!"**⁴ diyerek onları Mısır'a gönderdi. Bunun üzerine Hz. Yakup'un (a.s.) oğulları, Mısır'a dönüp Hz. Yusuf'un (a.s.) huzuruna çıkarak **"Ey güçlü vezir! Bizi ve ailemizi kıtlık bastı. Değersiz bir sermaye ile geldik. Yine de bize talebimizi karşılayacak kadar ver; bize bağışta da bulun. Şüphesiz Allah sadaka verenleri mükâfatlandırır, dediler."**⁵

H. Yusuf'un (a.s.), geçmişte yaşadıkları gözünün önünde canlanmıştı. "Daha ne zamana kadar baba hasretine dayanabileceğim." diye düşündü. H. Yusuf (a.s.) artık gerçekleri açıklamanın zamanı geldiğine inanıyordu. Bu düşünceler içindeyken kardeşlerine dönerek **"Siz, cahilliğiniz yüzünden Yusuf ve kardeşine yaptıklarınızı biliyor musunuz? dedi."**⁶ Bu soru üzerine kardeşleri onun Yusuf olduğunu anlamışlardı.

1 Yusuf suresi, 83. âyet.

2 Yusuf suresi, 84. âyet.

3 Yusuf suresi, 85. âyet.

4 Yusuf suresi, 86-87. âyetler.

5 Yusuf suresi, 88. âyet.

6 Yusuf suresi, 89. âyet.

Adeta hep bir ağızdan **“Yoksa sen, gerçekten sen Yusuf musun? diye sordular. O da; Evet, ben Yusuf’um, bu da kardeşim. Allah bize lütufta bulundu. Kim Allah’tan korkar ve sabrederse, şüphesiz Allah güzel davrananların mükâfatını karşılıksız bırakmaz, dedi.”**¹ Kardeşleri, utanç ve pişmanlık içinde başlarını yere eğdiler ve dediler ki **“Allah’a andolsun, hakikaten Allah seni bize üstün kılmış. Gerçekten biz hataya düşmüşüz.”**² Hz. Yusuf (a.s.) şöyle dedi: **“Bugün yaptıklarınız yüzünüze vurulmayacak, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir.”**³ Kardeşleri kusurlarını itiraf edip özür dilediler. O da onları bağışladığını bildirdi.

Hz. Yusuf (a.s.), babası Hz. Yakup’u (a.s.) görmeyi çok arzu ediyordu. Nasıl arzulamasın ki? Uzun bir ayrılık ve hasret vardı ortada. Kardeşlerine babasının hâlini sordu. Onlar da “yıllarca senin hasretini çekti. O kadar çok ağladı ki iki gözü görmez oldu.” dediler. Bunun üzerine Hz. Yusuf (a.s.) **“Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun, gözleri görecektir duruma gelir; bütün ailenizi de bana getirin, dedi.”**⁴ Büyük bir sevinçle tekrar yollara düştüler. Hz. Yakup (a.s.) heyecanla onların dönmelerini bekliyordu. Kervan Mısır’dan ayrılınca onlardan habersiz olan babaları, oğluna duyduğu büyük hasretin etkisi ile yanındakilere **“... Bana bunak demezseniz, şüphesiz ben Yusuf’un kokusunu alıyorum, dedi.”**⁵

Yanındakiler ise **“Allah’a yemin ederiz ki sen hâlâ eski şaşkınlığındasın, dediler.”**⁶ Nihayet çocukları geldiler. Hz. Yusuf’un (a.s.) gönderdiği gömleği yüzüne koyar koymaz. Hz. Yakup’un (a.s.) gözleri açıldı ve sevincinden Yüce Allah’a şükretti.

Çocukları ise çok üzgündü, babalarına karşı suçlarını itiraf ettiler. Ondan günahlarının bağışlanması için Yüce Allah’tan af dilemesini istediler. Fakat Hz. Yakup’un (a.s.) oğullarına karşı kalbi kırıktı. Çocukları **“Ey babamız! Bizim günahlarımızın affını dile! Çünkü biz gerçekten hata ettik, dediler.”**⁷ Hz. Yakup (a.s.) **“Rabb’imden sizin bağışlanmanızı dileyeceğim. Şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir, dedi.”**⁸ Daha sonra Hz. Yakup (a.s.) çocuklarını da alarak Mısır’a gitti.

Sabreden zafere ulaşır.

- 1 Yusuf suresi, 90. âyet.
- 2 Yusuf suresi, 91. âyet.
- 3 Yusuf suresi, 92. âyet.
- 4 Yusuf suresi, 93. âyet.
- 5 Yusuf suresi, 94. âyet.
- 6 Yusuf suresi, 95. âyet.
- 7 Yusuf suresi, 97. âyet.
- 8 Yusuf suresi, 98. âyet.

Hız. Yusuf (a.s.) onları yolda karşıladı. Hasret ve ayrılık acısı, yerini beraberliğin sevincine bırakmıştı. Hasretle kucaklaştılar. Anne ve babasını bağrına bastı “... Allah’ın izniyle Mısır’a güven içinde girin, kalın, dedi.”¹ Hız. Yusuf (a.s.), anne ve babasını makamına çıkardı. Hepsi saygı ile eğildiler. Bunun üzerine Hız. Yusuf (a.s.) dedi ki “... Babacığım! İşte bu, daha önce gördüğüm rüyanın yorumudur. Rabb’im onu gerçekleştirdi. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra; Rabb’im beni zindandan çıkardı ve sizi çölden getirerek bana çok iyilikte bulundu. Şüphesiz Rabb’im, dilediği şeyde nice incelikler sergileyendir. Şüphesiz O, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.”²

Yüce Allah, Hız. Yakup (a.s.) ve ailesini hükümdar-peygamber oğlu Hız. Yusuf (a.s.) aracılığıyla Filistin’den çıkarıp Mısır’a yerleştirdi. Çileli bir hayattan sonra oğluna kavuşan Hız. Yakup (a.s.) bir süre daha Mısır’da peygamberlik görevini yerine getirip insanlara tevhid inancını anlattı. Hız. Yakup (a.s.) uzun bir zaman Mısır’da kaldı ve orada Rabb’ine kavuştu.

Hız. Yusuf’un (a.s.) Duası

Hız. Yusuf (a.s.) babasının vefatından sonra Mısır’da peygamberlik ve hükümdarlık görevini yürüttü. O da vefatına yakın bir zamanda Rabb’ine yönelerek şöyle dua etti: “Ey Rabb’im! Bana iktidar verdin ve bana rüyaların yorumunu da öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yönetip koruyan sensin. Benim canımı Müslüman olarak al ve beni iyi kulların arasına kat!”³

Kur’an-ı Kerim’de geçen peygamberlerin kıssaları hikâye değil, bilâkis ibret alınacak olaylardır. Bu kıssalarda bizler için büyük ibretler vardır. Hız. Yusuf (a.s.) kıssası, iyilerle kötülerin mücadelesine ve sonucunda iyilerin başarılı olacağına somut bir örnektir. Bir rüya ile başlayan kıssaların en güzeli, o rüyanın gerçekleşmesi ile sona ermiştir.

İLKELER ÇIKARALIM

Yusuf Peygamber’in (a.s.) hayatından çıkarılacak birçok ilke vardır. Kıssanın üzerinde düşünerek çıkardığınız ilkeleri noktalı yerlere yazınız.

Kin beslememeliyiz.

.....

.....

.....

.....

.....

1 Yusuf suresi, 99. âyet.

2 Yusuf suresi, 100. âyet.

3 Yusuf suresi, 101. âyet.

2. Sureleri Tanıyorum: Hucurât Suresi

Sure, adını *odalar* anlamına gelen dördüncü âyetteki *hucurât* kelimesinden almıştır. Arapçada tahtadan, çalı veya hurma dallarından yapılmış tek gözlü evlere bu ad verilir. Mescid-i Nebevî'nin yanındaki Hz. Peygamber (s.a.v.) ve ailesine ait odalar kastedilmektedir.¹

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), dinin tebliği yanında dini açıklama ve yaşamada önemli role sahiptir. İşte Hucurât suresi, daha çok Hz. Peygamber'in (s.a.v.) ahlak alanındaki eğitimcilik göreviyle ilgili bir suredir. Surede genel olarak üç konudan bahsedilmektedir.²

1. Yüce Allah'a ve Sevgili Peygamberimiz'e (s.a.v.) saygılı olmak.
2. Müslümanların kendi aralarında ve bütün insanlarla olan ilişkilerinde göstermeleri gereken ahlaki tutum ve davranışlar.
3. Müminler arasında çıkacak anlaşmazlıkların nasıl çözüleceği açıklanmıştır.

Birinci Bölüm (1-5. âyetler)

İlk beş âyetle müminlerin Yüce Allah'a ve Hz. Peygamber'e (s.a.v.) karşı takınmaları gereken ahlaki kurallar ele alınır.³

"Ey iman edenler! Allah ve Resulü'nün önüne geçmeyin..."⁴ âyetiyle müminlerin, her türlü hüküm, karar, tercih ve davranışlarında Allah (c.c.) ve Resulü'nün (s.a.v.) önüne geçmemekle yükümlü oldukları belirtilmiştir.⁵

"Ey iman edenler! Seslerinizi peygamberin sesinden fazla çıkarmayın, birbirinize bağırdığınız gibi ona bağırmayın..."⁶ âyeti, Hz. Peygamber'e (s.a.v.) karşı terbiyede kusur edenlere ilahi bir ikazdır. Bu ilahi buyruk ile Sevgili Peygamberimize (s.a.v.) kaba bir tavırla bağırıp onu ismiyle çağıran bedevilerin yanlış davranışlarına dikkat çekilir. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) yanında başkalarıyla konuşurken onun sesini bastırarak kadar yüksek bir sesle konuşmanın yanlış olduğu bildirilmiştir. Müminlerin bu insanlar gibi Hz. Peygamber'e (s.a.v.) davranmamaları öğütlenir.

Ayetin devamında ise hem onlara terbiye dersi verilmekte hem de O'ndan sonra yaşayacak olan müminlere, vefatından sonra da olsa peygamberlerine karşı gösterecekleri saygı ve sevgi konusunda açıklama yapılmaktadır.⁷

Surenin Kimliği

Adı: Hucurât Suresi

Ayet Sayısı: 18

Kur'an'daki Yeri: 49. Sure

İniş Zamanı: Medine Dönemi

¹ Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 18, s. 278.

² Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur'an Yolu Meali, s. 514.

³ Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 142.

⁴ Hucurât suresi, 1. âyet.

⁵ Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 86.

⁶ Hucurât suresi, 2. âyet.

⁷ Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 86.

“Allah Resulü’nün yanında seslerini kısıyanlar var ya, işte onlar, Allah’ın gönüllerini takva (Allah’a karşı gelmekten sakınma) yönünden denemeye tâbi tuttuğu kimselerdir. Onlar için büyük bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.”¹ âyetinin ilahi ikazı ile Hz. Peygamber’e (s.a.v.) karşı terbiyede kusur edenler, takvaları ve iyi niyetleri sebebiyle derhal kendilerini toparladılar. O’nun yanında kısık bir sesle konuşmaya başladılar. Yüce Allah’ın uyarısını ve rızasını hem alışkanlıklarının hem de öfkelerinin önüne geçirerek büyük bir takva imtihanı verdiler. Bu imtihandan başarıyla çıktılar.²

4-5. âyetler, Medine’de yaşanmış bir olay üzerine gelmiştir. Olay şöyle gelişmiştir:

Benî Temîm isimli bedevi kabilesi Hz. Peygamber’i (s.a.v.) görmek, tanımak ve İslam dini hakkında bilgi almak üzere Medine’ye gelmişti. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) her öğleden sonra yaptığı gibi bir süre dinlenmek üzere odasına çekilmişti. Kabile mensupları, kendilerine bu durum bildirildiği hâlde Resûlullah’ın evinin önünde, kaba bir şekilde “Muhammed, Muhammed!” diye bağırmaya başladılar. Bu davranışları hem edebe aykırı idi, hem de O’nu rahatsız etmişti. Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) alelacele giyinip yanlarına çıkmış, onları mescide alarak görüşmeye başlamış, fakat kaba tutumlarından da rahatsız olmuştu. Bu olay üzerine Yüce Allah vahiy göndererek iki önemli ve evrensel değere dikkat çekmiştir:

1. İnsanî erdemlerin bütün topluluğa yayılarak toplumun medenileşmesi gereklidir.
2. Hz. Peygamber’in (s.a.v.) Yüce Allah katındaki yeri ve değeri çok yüksek olup O’nun karşısında herkes bu anlayış içinde olmak zorundadır.³

İkinci Bölüm (6-10. âyetler)

Bu âyetler; toplumda barışı, düzeni, birlik ve beraberliği ve kardeşçe yaşamayı olumsuz etkileyen davranışlardan bahseder. Bütün inananların kardeş sayıldığını, bundan dolayı kardeşlerin arasını bulmanın da onlara düşen bir görev olduğunu hükme bağlayan âyetle son bulur.

Toplumda barışı, birliği ve düzeni sağlamanın temeli ailedir.

1 Hucurât suresi, 3. âyet.

2 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur’an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 88.

3 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur’an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 88.

6-8. âyetler, güvenilirmez kişilerin getirdiği haberleri araştırmadan doğru olarak kabul etmenin uygun olmadığını söyler. Yalan yanlış haberlerin yaygın olduğu bir toplumda, telafisi mümkün olmayan zararların görülebileceğinden bahsedilir. Bu nedenle Müslümanlara her duydukları şeye inanmamaları, özellikle güven vermeyen kişilerin aktardığı haberleri araştırmaları emredilir. Bu durumun toplumda haksızlık ve huzursuzlukların önüne geçilmesi bakımından çok önemli olduğu belirtilir. Bu hüküm ise geneldir, her zaman ve mekânda geçerlidir.

9. âyet, birbirleriyle çatışan iki Müslüman topluluğun barıştırılması ve saldırganlığın önlenmesini tavsiye eder. Müslümanlar, haksızlıklar karşısında ilgisiz ve duyarsız kalmaz. Bir Müslüman barış ve adaletin gerçekleşmesi için elinden geleni yapmakla yükümlüdür. Bu çerçevede âyet; müminleri, birbirleriyle çatışan iki Müslüman zümrenin arasını bulup düzeltmekle görevlendiriyor. Arabuluculuk görevini yaparken de adaletli davranmayı emrediyor. Çünkü **“... Çünkü Allah, adaletli davrananları sever.”**¹ buyrularak, ancak adaletli davranmakla Rabb'imizin sevgisinin kazanılabileceği belirtiliyor.

10. âyette İslam'ın evrensel bir değeri olan müminlerin kardeşliği, **“Müminler ancak kardeşirler...”**² ilahi buyruğu ile net bir şekilde ifade edilmiştir. Müslümanların; aralarındaki anlaşmazlıkları adaletle çözüme kavuşturmaları, haksızlıkta ısrar edenlere karşı haklının yanında yer almakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.³

İnsan, paylaştıkça mutlu olur.

Üçüncü Bölüm (11-18. âyetler)

Bu bölüm, toplulukların üstünlük iddiasıyla başka bir topluluğu hor görüp onunla alay etmesini yasaklayan 11. âyetle başlar: **“Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın. Onlar kendilerinden daha iyi olabilirler. Kadınlar da diğer kadınlarla alay etmesinler; alay edilen kadınlar edenlerden daha iyi olabilirler. Birbirinizi karalamayın, birbirinizi (kötü) lakaplarla çağırmayın. İman ettikten sonra fasıklıkla anılmak ne kötüdür! Günahlarına tövbe etmeyenler yok mu, işte zalimler onlardır.”**⁴

1 Hucurât suresi, 9. âyet.

2 Hucurât suresi, 10. âyet.

3 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 93.

4 Hucurât suresi, 11. âyet.

Ayette, bir toplum içinde olumsuz sonuçları meydana getiren alay etme, büyüklenme, kendini beğenme, karşısındakini küçük ve kusurlu görme gibi davranışlar yasaklanmıştır. Kendileriyle alay edilenlerin alay edenlerden daha hayırlı olabileceğine dikkat çekilmiştir. Bu uyarılara rağmen bu tür kötülüklerden vazgeçmeyenler *zalimler* olarak nitelendirilmiştir. Bir kimsenin iman ve tövbe ettikten sonra onu yine eski dini ve günahı ile anmanın çirkin, yersiz ve yakışsız olduğu belirtilmiştir.

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar gūnahtır. Gizlilikleri araştır- mayın, birbirinizin gıybetini yapmayın...”¹ ilahi buyruğu ile en büyük toplumsal hastalıklardan olan üç kötü huy ve alışkanlık etkili bir üslupla yasaklanmıştır! Bunlar zan, tecessüs ve gıybettir [Gerçek bilgi ve kanıta değil, tahmine dayalı hüküm (zan), insanların gizli yönlerini araştırmak (tecessüs) ve insanları arkalarından çekiştirmek (gıybet)]. Ölmüş kardeşinin etini yemekten farksız olduğu belirtilen bu kötü huy ve alışkanlıklardan vazgeçmek gerektiği vurgulanmıştır.

13. âyet, bütün insanların bir tek anne ve babadan yaratıldığını, bu sebeple bütün insanların eşit olduğunu mükemmel bir üslupla ifade ediyor. Farklı sosyal ve etnik gruplara mensup olmanın üstünlük vesilesi olarak kullanılamayacağını, bunun sadece tanışma vesilesi olacağını belirtiyor. Yüce Allah katında en büyük değer ölçüsünün takva, yani Yüce Allah’ın emirlerine ve yasaklarına içtenlikle uyma olduğu haber veriliyor.²

14-18. âyetleri, göçebe olarak yaşayan Arap kabileleri hakkında gelmiştir:

Medine dışında göçebe olarak yaşayan Arap kabileleri sosyal yardımlardan pay almak için Hz. Peygamber’e (s.a.v.) gelerek bizler İslam’a girdik demişlerdi. Bu davranışlarını iman etmiş olmak için yeterli görmeleri üzerine **“Bedeviler iman ettik dediler. De ki: İman etmediniz. (Öyle ise, iman ettik demeyin.) Fakat boyun eğdik deyin. Henüz iman kalplerinize girmedir...”**³ âyeti gönderilerek onların bu söyledikleri ve davranışları eleştirilmiştir. Surenin 15. âyetinde ise bir kimsenin gerçekten iman etmiş olabilmesi için inancında asla şüpheye düşmemesi, akı ve duygularıyla ikna olması gerekir. Yüce Allah’a iman, inancı uğruna canı ve malı ile mücadele etmenin önemine vurgu yapılır. Önemli hususların çözümünde Yüce Allah ve Resûlü’nün ölçülerine uyulması gerektiği ve bu ölçüleri kendi çıkarları doğrultusunda yorumlamanın Müslümanları sıkıntıya sokacağı bildirilir. Çıkar sağlamak için Müslüman olanlarla İslam’ı ve Müslümanları korumak, güçlenmesi için malını ve gerektiğinde canını vererek çalışan gerçek müminlerin aynı değerde olmadığı ortaya konulur. İnsana verilen en büyük nimetin İslam olduğu açıklanır. Sure, gaybı yalnızca Yüce Allah’ın bildiğini ve göklerdeki ve yerdeki her şeyin bilgisinin Yüce Allah katında kayıtlı olduğunu, Yüce Allah’ın insanların yaptıklarını da görmekte olduğunu bildiren âyetle son bulur.

İLKELER ÇIKARALIM

Hucurât suresinde toplum hayatını düzene koyan birçok ahlaki ilke vardır. Bu ilkelerin neler olduğunu aşağıdaki noktalı yerlere yazınız.

Yalancının haberine araştırmadan inanmamak.

.....

.....

.....

1 Hucurât suresi, 12. âyet.

2 Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 142.

3 Hucurât suresi, 14. âyet.

3. Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum (Neml 19)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 فَتَبَسَّمْ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ
 وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

“(Süleyman), onun bu sözüne tebessüm ile gülerek dedi ki: Ey Rabb'im!
 Beni; bana ve ana babama verdiğin nimetlere şükretmeye ve razı olacağın salih
 ameller işlemeye sevk et ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat!”

İnsan yaratılmışların en seçkini ve en bilinçli olanıdır. Aynı zamanda oldukça zayıf yapıya sahip bir varlıktır. Hayatının her alanında birilerinin desteğine ihtiyaç duyar. Bu sebeple insan, üzerine düşen görevi yaptıktan sonra her türlü isteğini Yaradan'ına iletir, dua eder.

Dua; insanın, Allah'ın (c.c.) yüceliği ve büyüklüğü karşısında kendi zayıflığını kavrayıp O'na yalvarması, şükretmesi ve O'nu övmesidir. Dua, insanın Yüce Allah ile iletişim kurmasıdır. İnsan duayı bir iyiliğin ve nimetin kendisine verilmesi, bela ve kötülüğün kaldırılıp yok edilmesi için yapar. Dua, Yüce Allah'a karşı bir ibadet, sevgi ve saygı ifadesidir.

Dua, insanın Yaratıcısı ile arasındaki ilişkisini bilinçli, canlı ve sıcak tutan bir iletişim şeklidir. Rabb'imiz “... **Bana dua edin duanızı kabul edeyim...**”¹ buyurarak müminlerin kendisine yönelmesini istiyor. Dua, sevinçli hâllerimizde şükürümüzü yerine getirmektir. Yaradan'ını tanıyan her müminin, O'nun verdiği sayısız nimetlerin değerini bilmesi ve onları kendisine karşılıksız vereni hatırlamasıdır. Dolayısıyla inanan bir insanın üzerine düşen görev, bu nimetleri kendisine nasip eden Yüce Allah'a karşı şükür görevini her zaman yerine getirmesidir.

Neml suresinin 19. âyeti bizlerden, Yüce Allah'a yönelerek şöyle dua etmemizi istiyor: “Ey Rabb'im! Sen bana üstün yetenekler verdin. İhtiyacım olan bütün nimetleri bana bahşettin. Senin verdiğin nimetler sayamayacağım kadar çoktur. Bana, anne ve babama verdiğin nimetleri görüp onlara şükredecek bir anlayış ver. Davranışlarım senin rızana uygun olsun.”

İnsanların Allah'ın (c.c.) rızasına uygun, kendisine, ailesine ve toplumun yararına olan güzel davranışlar yapması Yüce Allah'ın bir lütfudur. Salihlerin arasına karışmak kişinin kendisinin iyi olması ve iyiliği istemesi ile mümkün olur. Ancak bir insanın tek başına iyi olması yeterli değildir. İyilerle beraber olması ve iyilikte yarışması gerekir. Yüce Allah insanları iyiliğe, güzelliğe ve doğruluğa çağırımızı, kötülükten de sakındırmamızı istemektedir. Ancak bu tür insanların salihlerden olacağını: “**Onlar, Allah'a ve ahiret gününe inanırlar. İyiliği emrederler. Kötülükten sakındırırlar, hayır işlerinde birbirleriyle yarışır- lar. İşte onlar salihlerdendir.**”² âyeti ile ifade etmiştir. İyiliği istemek, o doğrultuda çalışmayı gerektirir.

1 Mümin suresi, 60. âyet.

2 Âl-i İmrân suresi, 114. âyet.

Dualar, kulun Yüce Allah'a söylemek istediklerini sözlü veya kalben ifade etmesidir. Fiili dua ise sözlü olarak Yüce Allah'tan istenenlerin yerine gelmesi için kulun elinden gelen gayreti göstermesi demektir. Arzu ettiği bir şeyin olmasını isteyen kişi, gücü oranında çalışmak zorundadır. Bu konu ile ilgili Yüce Allah şöyle buyuruyor: “... **Şüphesiz ki bir toplum kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez...**”¹

Ayrıca inanan bir insan Yüce Allah'ın rahmeti için ümitli olur. Yüce Allah'a karşı sorumluluk bilinci ile hareket eden bir mümin O'nun rızasını ve rahmetini hem bu dünyada hem de ahirette gönülden arzu eder. Onun için “**Bize bu dünyada da ahirette de iyilik yaz! Şüphesiz biz sana yöneldik...**”² diye dua eder.

Dua, kulun Yüce Allah'a isteklerini iletmesidir.

YORUMLAYALIM

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Yüce Allah'ı ve nimetlerini anarak yaşamıştır. O'nun verdiği nimetlere duyduğu minnettarlıkla gece gündüz Rabb'ine yönelmiştir. Bütün günahlarının bağışlanmış olduğunu bilmesine rağmen niçin sabahlara kadar ibadetle meşgul olduğunu soran Hz. Âişe'ye “Şükreden bir kul olmayayım mı?”³ cevabını vermiştir.

Sizler nimetleri veren Yüce Allah'a şükretmek için neler yapıyorsunuz? Öğretmeniniz rehberliğinde arkadaşlarınızla yorumlayınız.

1 Ra'd suresi, 11. âyet.

2 A'raf suresi, 156. âyet.

3 Buharî, Teheccüd, 6.

4. Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum: İslam, Takva, Sabır, Sulh

İslam

İnanma duygusu insanın doğuştan getirdiği bir özelliğidir. İnsanlık tarihi, dinin insanla birlikte var olduğunu, dinsiz bir toplumun ve inançsız bir insanın olamayacağını göstermektedir. Tarih boyunca insan yüce bir varlığa yönelme, ona inanma, sığınma ve ondan yardım dileme ihtiyacı hissetmiştir. Din, tarihin bütün dönemlerinde ve her toplumda var olan evrensel bir kurumdur. İnsanın bulunduğu her yerde dinî inanışlar ve dinî davranışlar hep olmuştur.

İslam; sözlükte barış, güven, huzur, mutluluk ve esenlik içinde olmak demektir. İslam, Yüce Allah'a teslim olmak, boyun eğmek ve itaat etmek anlamlarına gelir.¹

Terim olarak İslam, Yüce Allah tarafından peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'e (s.a.v.) vahiy yolu ile bildirilerek bütün insanlığa gönderilen son ve hak dindir.² İslam dinine inanan kimseye de **Müslüman** denir.

İslam, insan tabiatına ve fıtratına en uygun dindir. İslam, kişinin kendisini yalnız Yüce Allah'a teslim etmesi, O'na kul olması ve O'na ibadet etmesi demektir. İslam, hem kalp hem dil hem de davranışlarla teslimiyeti ifade eder. Bu konuyla ilgili bir âyette, "**Rabb'i ona teslim ol dediğinde âlemlerin Rabb'ine teslim oldum, dedi.**"³ buyrulmaktadır.

İslam'ın güzel ahlak ilkelerini Kur'an-ı Kerim'den öğreniriz.

1 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Dinî Kavramlar Sözlüğü, s. 322.

2 Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 176.

3 Bakara suresi, 131. âyet.

İslam, ilk insan ve ilk peygamber olan Hz. Âdem'den beri peygamberler aracılığıyla gönderilen ilahi dinlerin ortak adıdır. Bütün peygamberler, Yüce Allah'tan aldıkları ve özde aynı olan dini (İslam'ı)tebliğ etmişlerdir. Bu durumu Kur'an şöyle ifade eder: **"Allah katında din kesinlikle İslam'dır..."**¹

Bütün ilahi dinler, Yüce Allah'ın birliği esasına dayalıdır. İnsanlığı tevhid inancına davet etme konusunda bütün peygamberlerin görevleri aynıdır. Peygamberler insanları tek olan Allah'a (c.c.) inanmaya ve salih amel işlemeye davet etmişlerdir. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **"O'nun hiçbir ortağı yoktur. İşte ben bununla emrolundum..."**²

İslam'da tek Allah (c.c.) inancı esastır. **"Sizin ilahınız bir tek ilahtır. O'ndan başka ilah yoktur..."**³ âyeti Yüce Allah kendisinin bir ve tek olduğunu ifade eder. Görünen ve görünmeyen âlemlerin asıl ve yegâne sahibi, Yüce Allah'tır.

İslam'da, Yüce Allah'ın varlığı ve birliği fikrinden hareketle insan için en büyük tehlike şirk olarak görülmüştür. İslam, her türlü şirki reddeder. Batıl inanç ve hurafelerden uzaktır. Kutsal kitabıyla, inanç ve amellere dair hükümleriyle orijinalliğini koruyan bir dindir: **"İyi bilin ki, halis din yalnız Allah'ındır..."**⁴

İslam, bütün peygamberleri tasdik etmekte, peygamberlere imanı Müslüman olmanın şartı saymaktadır. Bütün peygamberler, Yüce Allah'ın elçileridir. Onların her biri Yüce Allah'ın birliğine, ahiret gününe ve peygamberlerin getirdikleri ilahi mesajlara inanmayı öğütlemişlerdir. Son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) ise âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. Kur'an'da birçok peygamberin ismi ve nitelikleri sayıldıktan sonra, **"İşte o peygamberler Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir; sen de onların yoluna uy!..."**⁵ denilmektedir.

İslam, güzel ahlak dinidir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) *"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."*⁶ diyerek İslam'ın güzel ahlak dini olduğuna işaret etmiştir. İslam'ın ortaya koyduğu adalet, doğruluk, başkasına karşı iyi davranmak, yardım etmek, çalışıp helal kazanmak, güvenilir olmak, sözünde durmak, fakir ve yoksullara karşı şefkatli olmak, cömert olmak gibi birçok ahlak ilkesi çağlar üstü ve evrensel boyuttadır.

İslam, sevgi ve merhamet dinidir.

1 Âl-i İmrân suresi, 19. âyet.

2 En'âm suresi, 163. âyet.

3 Bakara suresi, 163. âyet.

4 Zümer suresi, 3. âyet.

5 En'âm suresi, 90. âyet.

6 İbn Hanbel, II, 381.

YORUMLAYALIM

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) “Hiçbir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır.”¹ buyurarak güzel ahlak sahibi olmayı tavsiye etmiştir.

Yukarıdaki hadis-i şerif, güzel ahlak sahibi nesiller yetiştirmek için bizlere nasıl bir mesaj vermektedir? Arkadaşlarınızla yorumlayınız.

Din, en yalın biçimiyle Yüce Allah’a inanmak ve O’na ibadet etmektir. Yüce Allah’a iman, ibadet etmeyi gerektirir. Zihnen varlığı kabul edilen yaratıcıya duyulan kalbî bağlılık ve teslimiyet duygusunun ibadetlerle desteklenmesi gerekir. Ayrıca insan, yaratıcısını bilip tanımak ve O’na kulluk etmek için yaratılmıştır. Yüce Allah bu durumu Kur’an’da şöyle ifade etmiştir: **“Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.”**²

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), meşhur olan Cibril Hadisinde İslam’ı; kelime-i şehadet getirmek, namaz kılmak, oruç tutmak, zekat vermek ve hacca gitmek olarak tanımlamıştır.³

Yüce Allah’a teslimiyet ibadet etmeyi gerektirir.

İslam dini akla ve bilime önem verir, okumayı ve öğrenmeyi emreder. Kur’an-ı Kerim’in ilk inen âyeti-nin *Oku* emri ile başlaması, okumanın önemini açık bir şekilde ifade etmektedir. **“... De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu...”**⁴ âyeti bilginin önemine işaret eder.

1 Tirmizî, Birr, 33.

2 Zariyat suresi, 56. âyet.

3 Müslim, İman, 1.

4 Zümer suresi, 9. âyet.

İslam dini, öldükten sonra ahirette tekrar dirileceğimizi ve Yüce Allah'ın huzurunda yargılanacağımızı bildirir. Dünyada yaptığımız her türlü davranışın karşılığını göreceğimizi **“Kim zerre miktarı iyilik yapmışsa onu (karşılığını) görür. Kim de zerre miktarı kötülük işlemişse onu (karşılığını) görür.”**¹ âyeti ile belirtir.

İslam; dünya ve ahiret dengesini esas alır. İslam dini dünya ve ahiret işlerinin birlikte yürütülmesini emreder. Kur'an-ı Kerim'e göre hayat sürekli ve ahiret hayatı dünya hayatının devamı niteliğindedir. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **“Allah'ın sana verdiği şeylerde ahiret yurdunu ara. Dünyadan da nasibini unutma...”**²

Kur'an, dünya ve ahiret hayatını bir bütün olarak değerlendirir.

İslam, insanlığa dünya ve ahiret mutluluğu için gönderilmiştir. İnsanın dünyada huzur ve güven içerisinde yaşayabilmesi için aklın, canın, neslin, malın ve dinin korunmasını emretmiştir. Emir ve yasaklarında insanın hayrı ve iyiliği gözetilmiştir.

İslam; kişinin kendine, içinde yaşadığı topluma, kâinata ve nihayetinde yaratıcısına karşı görev ve sorumluluklarını belirleyen ilahi değerler bütünüdür. İnsanların birbirleriyle ilişkilerini düzenler. Bu çerçevede çalışmayı ibadet sayar. Kul hakkını ön planda tutar. Temizliğe önem verir. **“... Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever.”**³

İslam dini evrenseldir. Yalnız bir millete veya bölgeye değil bütün insanlığa gönderilmiştir. İslam'ın getirdiği değerler sistemi, bütün zaman ve mekânlar için geçerlidir. Kur'an'ın ortaya koyduğu kâinat ve hayat anlayışı, ahlak ilkeleri, insana verdiği değer, kendinden sonra başka bir din ve kitap gelmeyeceği için çağlar üstü ve evrensel boyuttadır. **“... O (Kur'an) âlemler içinde ancak bir öğüttür.”**⁴

1 Zilzal suresi, 7-8. âyetler.

2 Kasas suresi, 77. âyet.

3 Bakara suresi, 222. âyet.

4 Yusuf suresi, 104. âyet.

İslam, son ilahi dindir. İslam'dan sonra Yüce Allah yeni bir din göndermemiş ve kıyamete kadar da göndermeyecektir. Bu durum Kur'an'da **"... Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim..."**¹ âyeti ile belirtilmiştir. Buna göre İslam'dan başka bir din aramak anlamsız ve geçersizdir. **"Kim İslam'dan başka bir din arama çabası içine girerse, bilsin ki bu kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o âhirette ziyan edenlerden olacaktır."**²

Takva

Sözlükte takva; bilinçli davranma, dikkatli olma, sakınma, korunma, korkma, endişelenme, kaygılanma anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak **takva**; müminin bütün tutum ve davranışlarında Allah'a (c.c.) kulluk bilinciyle hareket etmesidir. Yüce Allah'a duyduğu sevgi ve saygıyı güçlendirmeye gayret etmesi, bu sevgi ve saygıyı zedelemekten korkmasıdır.³ Takva sahibi olan kişiye **muttaki** denir.

Takva; Yüce Allah'ı sevmek, O'na saygı duymak, her türlü tutum ve davranışlarda, O'nun rızasına uygun yaşamaktır. Takva, bir müminin Yüce Allah'a karşı sorumlu olduğu bilincini daima canlı tutmasıdır. İslam'ın en temel ve en önemli kavramlarından biridir. Yüce Allah, iman eden ve iyi davranışlarda bulunanların yanında olduğu müjdesini **"Şüphesiz Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanlar ve iyilik yapanlarla beraberdir."**⁴ âyeti ile vermektedir.

Kur'an'da, **"... Eğer mümin iseniz Allah'a karşı takva sahibi olunuz."**⁵ buyrulur takva ile iman arasındaki ilişkiye işaret edilmiştir. Takva sahibi olmak iman gereğidir. Kur'an, Yüce Allah'a yürekten inanıp bu inancın gereklerini yerine getirenleri ve erdemli davranışlarda bulunanları cennetle müjdelemektedir: **"Takva sahipleri ise cennetlerde nimetler içindedir."**⁶ Cennet, takva sahipleri için hazırlanmıştır. **"... Allah onlara, devamlı kalacakları, içinden ırmaklar akan cennetleri mükâfat olarak verdi. İşte bu, iyilik yapanların mükâfatıdır."**⁷

Takva, iyilikler ve güzellikler konusunda yarışma, Yüce Allah'ın dostu olma şerefine ulaşma çabasıdır. Yüce Allah, iman edip muttaki olanları kendi dostu olarak nitelemiştir: **"... Allah ise kendisine karşı gelmekten sakınanların dostudur."**⁸ Onlara hem bu dünyada hem de ahirette müjdeler olduğu **"Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de. Onlar iman etmiş ve Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanlardır. Dünya hayatında da, ahirette de onlar için müjde vardır..."**⁹ âyetleri ile ifade edilmiştir.

Takva, Yüce Allah'ı görüyormuşçasına yaşamaktır. Her şeyi gören, bilen ve duyan Yüce Allah'a inanmanın doğal bir sonucudur. Sürekli Yüce Allah'ın gözetim ve denetiminde olduğunu bilen bir müminin, bilerek günah işlemesi kolay değildir. Bu konuda Kur'an'da şöyle buyrulur: **"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve herkes, yarın için önceden ne göndermiş olduğuna baksın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır."**¹⁰

1 Maide suresi, 3. âyet.

2 Âl-i İmrân suresi, 85. âyet.

3 Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 349.

4 Nahl suresi, 128. âyet.

5 Maide suresi, 57. âyet.

6 Tur suresi, 17. âyet.

7 Maide suresi, 85. âyet.

8 Câsiye suresi, 19. âyet.

9 Yunus suresi, 62-64. âyetler.

10 Haşr suresi, 18. âyet.

Takva, zarar gelen her şeye karşı ilahi korumayı talep etmektir. Bu da günahlardan kaçınmak ve iyiliğe yönelmekle gerçekleşir. Bu çerçevede Yüce Allah, müminlerin kendilerini şeytandan, fitneden, cehennemden korumalarını ister. **“Şüphesiz şeytan sizin için bir düşmandır. Öyle ise (siz de) onu düşman tanıyın...”**¹

Takva kelimesinin anlamlarından biri olan *Yüce Allah’tan korkmak* ifadesi, seven birinin sevdiğinin gönlünü incitmekten çekinmesini, yaratanına karşı saygılı olma ve sorumluluk duyma hassasiyetini ifade etmektedir. Takva kelimesinin içerdiği korku, Yüce Allah’a duyulan saygıdan kaynaklanır. Böyle bir duygu müminleri kötülükten ve günden vazgeçirir. İyilik yapmaya ve güzel davranışlar sergilemeye sevk eder. İnsanı takvaya ulaştıran, Yüce Allah’a duyulan sevgi ve sorumluluk duygusudur. Kur’an’da **“... Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.”**² buyrulmaktadır.

Takva, aynı zamanda kalple ilgili bir kavramdır. Vicdanımızın merkezinde yer alır. Yüce Allah’ın hükümlerine saygı göstermek şüphe yok ki, kalplerdeki takvadandır. Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) **“Takva buradadır.”**³ buyurarak eliyle göğsünü işaret etmesinin sebebi budur. Bu da, takvanın yerinin duygu dünyamız olduğunu gösterir. Bu durum Kur’an’da şöyle ifade edilmiştir: **“... Her kim Allah’ın hükümlerine saygı gösterirse, şüphesiz bu, kalplerin takvasındandır.”**⁴

İbadet ederek Yüce Allah’a saygımızı ifade ederiz.

Takvanın anlamı konusundaki ilginç örneklerden biri de onun *hayâ* ile ilişkisini gösteren A’râf suresinin 26. âyetidir. Burada, *takva elbisesi* deyimi kullanılarak dolaylı bir üslupla takva; günah duygularını örtüp, kapatan, günah işlemeyi önleyen koruyucu bir erdem şeklinde takdim edilmektedir. Elbise bedeni koruduğu gibi takva da ruhumuzun kötü duygularını örter. Böyle olunca takva sahibi kişinin, kaba, hak-sız, isyankâr, açgözlü, edepsiz, hayâsız olması düşünülemez.⁵

1 Fatır suresi, 6. âyet.

2 Zümer suresi, 53. âyet.

3 Müslim, Birr, 32.

4 Hac suresi, 32. âyet.

5 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Kur’an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 2, s. 513.

Takva sadece vicdani ve bireysel bir fazilet değil, aynı zamanda toplumsal düzenin gereği olarak ortaya çıkan erdemli bir davranıştır. Toplumsal düzeni sağlayan adalet, doğruluk, sözünde durmak, iyilik yapmak gibi bazı davranışlar da Yüce Allah katında en değerli mümin olmanın gereği olarak belirtilmiştir. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **“Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder...”**¹

Takvanın sosyal boyutunun ötesinde evrensel boyutu vardır: **“Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişi den yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır...”**² Bu âyette, Yüce Allah'ın bütün insanları bir erkekle bir kadından yarattığı, birbirleriyle üstünlük yarışına girmek ve çatışmak için değil, tanışmak için onları milletlere ayırdığı ifade edilmiştir. Âyetin devamında ise mükemmel bir üslupla Yüce Allah katında en büyük değer ölçüsünün O'na karşı gelmekten en çok sakınmak olduğu ifade edilerek takvanın evrensel boyutuna dikkat çekilmiştir.

DUA EDELİM

*Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) Yüce Allah'tan en çok istediği şey hem kendisini hem de diğer müminleri takvaya ulaştırmasıdır. O, şöyle dua etmiştir: “Allah'ım (c.c.), senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.”*³

Bizler de, Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) yaptığı gibi dua edelim.

Sabır

Sabır; tutma, engelleme, direnç gösterme, kararlılık, cesaretli olma, acele etmeme gibi anlamlara gelmektedir. Sabır; hoşla gitmeyen olaylar, nefse ağır gelen şeyler ve insanı zorlayan durumlar karşısında ruhsal dengeyi bozmamak için, dünya ve ahiret yararlarını düşünerek insanın kalbinde yer tutan sükunet ve dayanma kuvvetidir. Yüce Allah'a sığınıp güvenerek bela ve felaketlere direnç göstermeye **sabır** denir. ⁴

Yüce Allah, Kur'an'da, insanları sınav için yarattığını belirtmiştir: **“O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır...”**⁵ Sabır; iman ve teslimiyetle bütünleşmiştir. Kaynağı inançlı olmaktır. İmtihan karşısında gösterilen sabır, Yüce Allah'ın yardımına ulaşmanın yoludur. Bu gerçeği Kur'an-ı Kerim şöyle açıklamıştır: **“Ey iman edenler! Sabır ve namazla Allah'tan yardım dileyin. Şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir.”**⁶

1 Nahl suresi, 90. âyet.

2 Hucurât suresi, 13. âyet.

3 Müslim, Zikir, 72.

4 Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 314.

5 Mülk suresi, 2. âyet.

6 Bakara suresi, 153. âyet.

Yüce Allah, imtihan karşısında insanların sabırlı olmalarını istemektedir. Sabırlı olanları, rahmeti ve cennetiyle müjdelemektedir. **“Sabretmenize karşılık elde ettiğiniz esenlik daim olsun! Dünya yurdunun ardından ulaştığınız sonuç ne güzel oldu.”**¹

Müslümanların, imtihanı kazanabilmeleri için Yüce Allah’tan sabır dilemeleri ve birbirlerine de sabrı tavsiye etmeleri gerekir. Bu durum Kur’an’da şöyle ifade edilmiştir: **“Ancak, iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).”**²

Sabır üç çeşittir:

1. İmtihan amaçlı musibetlere sabır

İnsanlar dünyada farklı şekillerde denenmektedirler. Kur’an, insanın başına gelen musibetlerin bir imtihan olduğunu, bu imtihanı sabırlı olanların kazanacağını bildirir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele. Onlar; başlarına bir musibet gelince, biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah’a aidiz ve şüphesiz O’na döneceğiz derler. İşte Rab’leri katından rahmet ve merhamet onlarıdır...”**³

Sabır, insanın karşılaşılabileceği zorluklara karşı dayanıklılığı, tahammülü, azmi ve cesareti ifade eder. Sabrın bu gücünden dolayı Kur’an’da Müslümanlara, sabretmenin yanı sıra sabırdaki yarışmaları tavsiye edilmiştir: **“Ey iman edenler! Sabrediniz ve birbirinizle sabırdaki yarışınız...”**⁴

ETKİNLİK

Yüce Allah’tan sabır için şu duayla yardım dilemeliyiz: **“... Ey Rabb’imiz! Üzerimize sabır yağdır, ayaklarımızı sağlam bastır...”**⁵

Bizler de zaman zaman bir takım sıkıntılarla karşılaşabiliriz. Bu zorluklar ve sıkıntılar karşısında nasıl davranmamız gerekir? Yukarıdaki âyeti de kendinize ölçü alarak düşüncelerinizi arkadaşlarınızla konuşunuz.

2. İbadetlerde sabır

Mümin insan, iman konusundaki sabrını ibadetlerinde de devam ettirmekle yükümlüdür. Yüce Allah’ın, **“Sana ölüm gelinceye kadar Rabb’ine ibadet et.”**⁶ emri her mümin için bir hayat tarzı olmalıdır. Her gün beş vakit namaz kılmak, her yıl bir ay oruç tutmak, malının belirli bir kısmını fakirlere vermek,

1 Ra’d suresi, 24. âyet.

2 Asr suresi, 3. âyet.

3 Bakara suresi, 155-157. âyetler.

4 Âl-i İmrân suresi, 200. âyet.

5 Bakara suresi, 250. âyet.

6 Hicr suresi, 99. âyet.

sıcak ve izdiham içerisinde hac görevini yerine getirmek, iyilikleri tavsiye etmek, kötülüklerden uzaklaştırmaya çalışmak gibi ibadetler ancak sabırla mümkün olur. Bunun için Kur'an'da; **“Allah göklerin, yerin ve bu ikisi arasındakilerin Rabb'idir. Şu hâlde, O'na ibadet et ve O'na ibadet etmede sabırlı ol...”**¹ buyrulmaktadır.

3. Günahlardan sakınmakta sabır

Haramlardan korunabilmek için de sabır gerekir. Yalan, gıybet, hile, iftira, içki, kumar, faiz, rüşvet, zulüm ve ihanet gibi haramlardan ancak sabırla korunabiliriz. Sabrederek ilahi emirlere uyan insan, Yüce Allah'a itaat etmiş ve sonsuz sevap kazanmış olur. Bu durum Kur'an'da şöyle ifade edilmiştir: **“... Ey iman eden kullarım! Rabb'inize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik yapanlar için (ahirette) bir iyilik vardır. Allah'ın yeryüzü geniştir. Sabredenlere mükâfatları elbette hesapsız olarak verilir.”**²

Sabırlı olmak, yüksek bir karakter gerektirir. İnsan hayatta pek çok sıkıntıyla karşılaşabileceği gibi çok rahat zamanları da olabilir. Nimetlere sabır, nimeti verenin Yüce Allah olduğunu bilmek ve bu nimetleri helal yollarda değerlendirmektir. Nimetler, musibetler gibi bir imtihan vesilesidir. Müslüman kişi, her iki durumda da dengeli davranmalı ve ölçüyü kaçırmamalıdır. Kur'an'da, istikrarsız davrananlar eleştirilmiştir: **“İnsana bir sıkıntı dokundu mu, gerek yan üstü yatarken, gerek otururken, gerekse ayakta iken (her hâlde bu sıkıntıdan kurtulmak için) bize dua eder. Ama biz onun bu sıkıntısını ondan kaldırdık mı, sanki kendisine dokunan bir sıkıntı için bize hiç yalvarmamış gibi geçer gider...”**³

İnsanın, çalışmalarında başarılı olabilmesi için azimli ve sabırlı olması şarttır. İnsan dünyasını da ahiretini de ancak çalışarak kazanır. Başarı; çalışma, azim, sabır ve Yüce Allah'ın yardımı ile mümkün olur. Bir şeyi sadece düşünmek ve istemek, bizi başarıya ulaştırmaz. Hedefe ulaşmak için çok çalışmak gerekir. Bu konuda bir âyette şöyle buyrulur: **“... Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah'a tevekkül et, (O'na dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.”**⁴

“Allah bize yeter, O ne güzel vekildir.” âyetinin yazılı olduğu hüsn-i hat.

1 Meryem suresi, 65. âyet.

2 Zümer suresi, 10. âyet.

3 Yunus suresi, 12. âyet.

4 Âl-i İmrân suresi, 159. âyet.

İslam dininde sabır, sıkıntı ve zorluklar karşısında pasifçe beklemek değil, pozitif bir yaklaşımla aktif çaba göstermektir. Sabır, dünyanın çekiciliğine ve yanlış yolda olanların çokluğuna rağmen hakkı söylemektir. Karşılaşılan zorluklarla hak ve adaletten ayrılmadan mücadele etmektir. Yani sabır, İslam'da aktif bir davranış olarak görülmektedir. Pasif bir sabır yaklaşımı İslam'ın sabır anlayışına uygun değildir.

İnsanın, sabr-ı cemil (güzel sabır) sahibi olması gerekir. Güzel sabır, insana huzur veren sabırdır. Sabr-ı cemil, kalpte sıkıntı duymadan, acele etmeden ve şikâyetçi olmadan yapılan sabırdır. Yüce Allah Kur'an'da, **“Şimdi sen güzelce sabret.”**¹ buyurmuştur. Güzel sabır; Yüce Allah'tan yardım ümit ederek, telaşlanmadan ve kaygılanmadan sabretmektir.

Sabır, hayatın her alanında Müslüman'ın rehber edinmesi gereken güzel bir davranıştır. Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) ifadesiyle *“Sabır müminin yolunu aydınlatan bir ışıktır.”*² Bu itibarla Yüce Allah'a kulluk etmede, emirlerine uyup yasaklarından sakınmada ve nefsin isteklerine karşı direnmede hep sabrı ilke edinmek gerekir. Müslüman, hayatın zorluklarına karşı direnebilmeli ve önüne çıkan engelleri sabırla aşabilmelidir. Sabır, dünya hayatının süslü ve çekici güzellikleri karşısında imanı koruyabilmek; istikamet üzere yaşamaya devam edebilmektir.³

Lokman'ın oğluna verdiği şu öğüt hepimiz içindir: **“Yavrum! Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir.”**⁴

Sulh

Sulh; iyi olmak, iyi hâl üzere bulunmak, durumu düzeltmek ve fesadın yok olması anlamlarına gelir. Sulh; anlaşmak, barışmak ve barış demektir.⁵

Yüce Allah, tarafından insanlığın iki dünya mutluluğu için gönderilen İslam, herkesi sulh ve selamete (barışa ve güvenliğe) davet etmektedir. İslam; kargaşa, çatışma, terör ve savaş ortamı yerine barış, huzur, mutluluk, karşılıklı saygı ve güven ortamı oluşturmayı hedeflemektedir.

Sulh; kişinin Rabb'yle, kendisiyle, içinde yaşadığı toplumla hatta düşmanları ile barışık olmasıdır. Barış ve esenlik duygusunu Yüce Allah'tan alan bir Müslüman, Kur'an'a uyarak önce kendi benliğinde mutluluk yollarına ulaşır. Kur'an'da şöyle buyrulmaktadır: **“Allah onunla rızası peşinde olanları kurtuluş yollarına iletir ve onları izniyle, karanlıklardan aydınlığa çıkarıp kendilerini dosdoğru bir yola iletir...”**⁶ Yüce Allah'a böylesine teslim olmuş insanlardan oluşan toplum, barış ve güvenliğe kavuşmuştur. Onların yaşadıkları yerler de barış ve esenlik yurdu olur.

1 Meâric suresi, 5. âyet.

2 Müslim, Tahâret, 1.

3 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Hadislerle İslam, C 3, s. 212.

4 Lokman suresi, 17. âyet.

5 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Dinî Kavramlar Sözlüğü, s. 598.

6 Maide suresi, 16. âyet.

Kendi iç dünyasında barış ve huzura kavuşan bir Müslüman, tanıştığı bu huzuru çevresine taşıma sorumluluğunu üstlenen kimsedir. Toplumsal barışı ve huzuru sağlayıcı etkenlerden birisi de karşılıklı sevgi ve saygıdır. İnsanlara karşı güler yüzlü olmak, iyilik yapmak güzel ahlakın bir gereğidir. Bu çerçevede Müslümanlar, kişisel ve toplumsal barışı bozucu olan davranışlardan da kaçınmalıdırlar. Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) bu konudaki uyarısı şöyledir: *“Birbirinizden nefret etmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah’ın (c.c.) kulları, kardeş olun. Bir Müslümanın din kardeşiyle üç günden fazla küs durması helâl olmaz.”*¹

Toplumsal barışı sağlamak için bir müminin söz ve davranışlarıyla güven vermesi gerekir. Mümin kişi, imandan aldığı bilinçle çevresine güven veren, her açıdan, her alanda kendisi de güven duyulan insandır. Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) altın değerindeki bir uyarısı da şöyledir: *“Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden güvende olduğu kimsedir...”*²

Toplumlardaki barışı ve huzuru sağlayan etkenlerden biri de adalettir. Bir toplumda adaletle davranıldığı sürece huzur ve mutluluk meydana gelir. Yüce Allah da Müslümanlar arasındaki problemlerin adaletle çözülmesini istemektedir. Bu konuda Kur'an'da şöyle buyrulmaktadır: **“Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor...”**³

İslam dini, insanların kardeşçe yaşamasını ister.

İslam, kişiler gibi milletlerin de birbirleriyle barış ve huzur içerisinde yaşamalarını ister. Yüce Allah, insanları farklı ırklar ve kabileler hâlinde yaratmıştır. Böylece onların birbirleriyle tanışarak iletişim kurmalarını, barış ortamında hayat sürmelerini istemiştir. Fakat insanlar yeryüzünde zaman zaman bozgunculuk çıkarmışlar ve barış ortamından uzak kalmışlardır. Tarihin çeşitli dönemlerine Yüce Allah insanların huzur ortamınında yaşamalarını sağlamak, onları uyarmak için elçiler ve kutsal kitaplar göndermiştir.

1 Buhârî, Edeb, 62.

2 Buhârî, İman, 4.

3 Nisâ suresi, 58. âyet.

Bu kitapların sonuncusu olan Kur'an'da: **"Ey iman edenler! Toptan İslam'a (barış ve güvenliğe) girin..."**¹ buyurarak bütün insanlığı barış içinde yaşamaya çağırmıştır. Sevgili Peygamberimiz de (s.a.v.) Veda Hutbesi'nde: *"Canlarınız, mallarınız, şeref ve namuslarınız dokunulmazdır."*² buyurarak, insanlığın barış ve huzur içinde yaşamasının ilkelerini ifade etmiştir.

Bir insanın haksız yere öldürülmesi toplum düzeninin bozulmasına yol açar. Müslümanların asıl hedefi, yeryüzünde barışı ve huzuru sağlamaktır. Yeryüzünde barışın sağlanabilmesi için de, insan canının kutsal olduğuna inanmak gerekir. Kur'an-ı Kerim'de insanın yaşatılması ile ilgili bir âyette şöyle buyrulur: **"... Kim bir cana kıymamış yahut yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir. Kim de bir kimsenin hayatını kurtarırsa, bütün insanların hayatını kurtarmış gibidir..."**³

Müslümanlar, barış ortamında yaşamak için bir dine inansın ya da inanmasın bütün insanlarla, din ve vicdan hürriyeti, insan haklarına saygı, iyilik ve adalet temelinde ilişkiler kurabilirler. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de: **"Allah, din konusunda sizinle savaşımayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmanızı ve onlara adaletli davranmanızı yasaklamaz. Allah adaletli olanları sever."**⁴ buyrulmaktadır.

İslam, kardeşlik dinidir.

İslam, Yüce Allah'a inanıp yararlı işler yapanları mutluluğa götüren yoldur. İnanan insanlar için Yüce Allah katında, barış ve esenlik yurdu vardır. Onların ebedî kalacakları barış ve esenlik yurdu cennettir.

YORUMLAYALIM

İyilik yapmak, güvenilir ve adaletli olmak gibi erdemli davranışların toplumsal barışı sağlamak açısından önemini, öğretmenleriniz eşliğinde arkadaşlarınızla yorumlayınız.

1 Bakara suresi, 208. âyet.

2 Buhârî, İlim, 9.

3 Maide suresi, 32. âyet.

4 Mümtetine suresi, 8. âyet.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Kur'an'da tevhid ilkesine büyük önem verilmesinin amacı ne olabilir? Açıklayınız.
2. Yüce Allah, niçin peygamber göndermiştir? Kur'an'dan âyetler bularak yazınız.
3. "İslam, dünya ahiret dengesini sağlayan bir dindir." sözü ne anlama gelmektedir? Açıklayınız.
4. Sabr-ı cemil ne demektir? Hz. Yakup (a.s.) ve Hz. Yusuf (a.s.) kıssalarından yararlanarak açıklayınız.

B. Aşağıdaki cümlelerin noktalı yerlerine, verilen kelimelerden uygun olanını yazınız.

1. Yüce Allah'ın çeşitli yollarla peygamberlerine bildirdiği ilahi mesajlara denir.
2. Yüce Allah'ın yeniden dirilttiği insanları dünya hayatında yaptıklarının karşılıklarını görmek için topladığı yere de denir.
3. Ahirette insanların günah ve sevaplarının, iyilik ve kötülüklerinin tartılacağı manevi teraziye denir.
4. Müminin bütün tutum ve davranışlarında Yüce Allah'a kulluk bilinciyle hareket ederek Allah'ın (c.c.) koruması altına girmesine denir.
5. Kişinin Rabb'iyile, kendisiyle, içinde yaşadığı toplumla hatta düşmanları ile barışık olmasına denir.

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Hz. İbrahim'in (a.s.) torunu, Hz. İshak'ın (a.s.) oğlu olan peygamber aşağıdakilerde hangisidir?

A) Hz. Yusuf (a.s.)	B) Hz. İsmail (a.s.)
C) Hz. Süleyman (a.s.)	D) Hz. Yakup (a.s.)
2. Aşağıdakilerden hangisi Hz. Yusuf'un (a.s.) özelliklerinden biri değildir?

A) Çok zeki olması	B) Kardeşleri tarafından kıskanılması
C) Mısır'a hükümdar olması	D) Ahlaklı olması

3. Peygamberlerin sıfatlarıyla ilgili olarak yapılan aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Sıdk; Doğru olmak
- B) Emanet; Güvenilir olmak
- C) Fetânet; Peygamberlerin akıllı ve zeki olmaları
- D) Tebliğ; Günah işlemekten kaçınmak

4. Aşağıdakilerden hangisi takva sahibi bir insanın özelliklerinden değildir?

- A) Sözünde durur
- B) Utanma duygusuna sahiptir
- C) Adaletli olur
- D) İnsanlarla üstünlük yarışına girer

5. İslam inancına göre insanların üstünlük ölçüsü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Takva
- B) Makam
- C) Zenginlik
- D) Soy

6. Aşağıdakilerden hangisi peygamberlerin sıfatlarından biri değildir?

- A) Emanet
- B) Vahdaniyet
- C) Fetanet
- D) Tebliğ

7. Hucurât suresine göre aşağıdakilerden hangisi toplumsal düzeni bozan davranışlardan değildir?

- A) Kötü zan
- B) Tecessüs
- C) Gıybet
- D) Gıpta

D. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- 1. (.....) Peygamberlere iman, İslam’ın inanç esaslarından biridir.
- 2. (.....) Sabır, insanın karşılaşılabileceği zorluklar karşısında çaresizce beklemesidir.
- 3. (.....) İhlas suresi, İslam’ın esası olan tevhid ilkesini özlü bir şekilde ifade eder.
- 4. (.....) Peygamberler, melekler arasından Yüce Allah tarafından seçilir.
- 5. (.....) Takva, Yüce Allah’ı görüyormuşçasına yaşamaktır.
- 6. (.....) İslam, Müslümanlara gönderilmiş bir dindir.

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA

Ünitemize Hazırlanalım

1. İdgam, ibtida, vakf ve vasl kavramlarının anlamlarını araştırınız.
2. Kur'an-ı Kerim'de yer alan vakf işaretlerini ve ne anlama geldiklerini araştırınız.
3. Asr ve Kadir sureleri genel olarak hangi konulardan bahseder? Araştırınız.
4. Ayetül Kürsi'de Yüce Allah'ın hangi sıfatlarından söz edilmektedir? Araştırınız.

اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ مَفَاْرًا ۝۳۱ حَدٰٓئِقٍ وَّ اَعْنََابًا ۝۳۲ وَكَوَاعِبَ اَثْرَابًا ۝۳۳ وَكَاسًا
 دِهَاقًا ۝۳۴ لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا وَّلَا كِذَّابًا ۝۳۵ جَزَاءٌ مِّنْ رَّبِّكَ
 عَطَاءٌ حِسَابًا ۝۳۶ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَاْلْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ
 لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا ۝۳۷ يَوْمَ يَقُوْمُ الرُّوْحُ وَاَلْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا ۝۳۸
 لَا يَتَكَلَّمُوْنَ اِلَّا مَن اٰذَنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ۝۳۹ اِنَّا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيْبًا ۝۴۰
 يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُوْلُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِيْ كُنْتُ تُرَابًا ۝۴۱

ETKİNLİK

Nebe suresini CD, EBA gibi
 görsel ve işitsel materyallerden
 dinleyiniz. Daha sonra sizler de
 okunacak her bir bölümü en az
 beş defa okuyunuz. İlk ve son
 okuyuşlarınız arasındaki geliş-
 minizi gözlemleyiniz.

5. Nebe Suresi

٥٨١

الْجُزْءُ الثَّلَاثُونَ

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ
وَهِيَ أَرْبَعُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ١ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ٢ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ٣
 كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ٤ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ٥ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ٦
 وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ٧ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ٨ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ٩
 وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ١٠ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ١١ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ
 سَبْعًا شِدَادًا ١٢ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ١٣ وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ
 مَاءً ثَجَّاجًا ١٤ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ١٥ وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ١٦ إِنَّ يَوْمَ
 الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ١٧ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ١٨
 وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ١٩ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ٢٠
 إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ٢١ لِلطَّاغِينَ مَابًا ٢٢ لَا يَشِينُ فِيهَا أَحْقَابًا ٢٣
 لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ٢٤ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ٢٥ جَزَاءً وَفَاقًا ٢٦
 إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ٢٧ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ٢٨
 وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ٢٩ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ٣٠

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ
 اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٩ فَإِذَا قُضِيَتِ
 الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
 لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ١٠ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا
 قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ١١

KORO ÇALIŞMASI YAPALIM

Cuma suresini CD, EBA gibi görsel ve işitsel materyallerden dinleyiniz. Öğretmeniniz rehberliğinde koro çalışması yapınız.

4. Cuma Suresi

سُورَةُ الْجُمُعَةِ

۵۵۲

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ
إِحْدَى عَشْرَةَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ۝ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ
لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝ وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ۝ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝
مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ
أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ
أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَتَّعُوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝
وَلَا يَتَمَتَّعُونَ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝
قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ
إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا

الْجُزْءُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

٥٣٣

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾
 فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾ حُورٌ
 مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾
 لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾
 مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضِرٍ وَعَبَقَرٍ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾ تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

ETKİNLİK

Rahman suresini CD, EBA gibi görsel ve işitsel materyallerden dinleyiniz. Daha sonra sizler de okunacak her bir bölümü en az beş defa okuyunuz. İlk ve son okuyuşlarınız arasındaki gelişiminizi gözlemleyiniz.

يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ۝
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ
بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۝ يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنِ فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ۝ فَبِأَيِّ
آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ مُتَكَيِّينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَّا
الْحُتَّتَيْنِ دَانٍ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ
الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ كَانَتْهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ مُدْهَمَمَتَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝
فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّخَتَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ١٧ **فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ١٨**
 مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ١٩ **بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ٢٠** **فَبَايَ**
الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٢١ **يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ٢٢**
فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٢٣ **وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ**
كَالْأَعْلَامِ ٢٤ **فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٢٥** **كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا**
فَانٍ ٢٦ **وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ٢٧** **فَبَايَ الْآءِ**
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٢٨ **يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ**
هُوَ فِي شَأْنٍ ٢٩ **فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٣٠** **سَنَفْرُغُ لَكُمْ**
أَيَّهِ الثَّقَلَانِ ٣١ **فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٣٢** **يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ**
وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ٣٣ **فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٣٤**
يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ٣٥ **فَبَايَ**
الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٣٦ **فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً**
كَالدِّهَانِ ٣٧ **فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٣٨** **فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ**
عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ٣٩ **فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٤٠**

3. Rahman Suresi

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ
 إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا يُحِبُّ أَحَدُكُمْ
 أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
 تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ
 وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ
 اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ
 لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
 وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ
 اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
 ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
 هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهُ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ
 عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ
 عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ
 يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٥ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ٦ وَاعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ٧ فَضَلَّ مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٨ وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفْجَأَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٩ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ١٠ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ١١

الْحُجُرَاتِ

2. Hucurât Suresi

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ مَدَنِيَّةٌ
وَهِيَ ثَمَانِي عَشْرَةَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ **وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ**
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ١ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ
وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ
وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ٢ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ **اللَّهُ**
أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ **لِلتَّقْوَى** لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ٣
إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ٤

وَلَوْ أَنَّهُمْ

الجزء التاسع عشر

٣٦٥

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ
الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
يَلْقَ أَثَامًا ٦٨ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ
مُهَانًا ٦٩ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ
يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ٧٠
وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ٧١ وَالَّذِينَ
لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ٧٢ وَالَّذِينَ
إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ٧٣
وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ
أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ٧٤ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ
بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ٧٥ خَالِدِينَ فِيهَا
حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ٧٦ قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي
لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ٧٧

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ٥٦ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ٥٧ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ٥٨ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسَأَلْ بِهِ خَبِيرًا ٥٩ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ٦٠ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ٦١ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ٦٢ وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ٦٣ وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ٦٤ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ٦٥ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ٦٦ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ٦٧

وَالَّذِينَ

الْحُزْنُ الثَّاسِعُ عَشَرَ

۳۶۳

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا
 كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ
 مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ
 دَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ
 لَكُمْ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالتَّوَمَّ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾
 وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾ لِنُخَيِّ بِهٖ بَلَدَةً مَيِّتًا وَنُنْقِیْهِ
 مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ
 لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا
 فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾ فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ
 جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ
 فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
 مَحْجُورًا ﴿٥٣﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
 وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾ وَ يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ۝
 الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ
 مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ
 وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ۝ فَقُلْنَا اذْهَبَا
 إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ۝
 وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَا هُمْ
 لِلنَّاسِ آيَةً ۝ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ وَعَادًا
 وَثَمُودًا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝
 وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ۝ وَلَقَدْ أَتَوْا
 عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرُ السَّوْءِ أَفَلَمْ يَكُونُوا
 يَرَوْنَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ۝ وَإِذَا رَأَوْكَ
 أَنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوءًا أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۝
 إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ إِلَهِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ
 يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝ أَرَأَيْتَ
 مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ۝

أَمْ تَحْسَبُ

الْحُزْنُ الثَّاسِعُ عَشَرَ

٣٦١

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلِيكَةُ
 أَوْ نَرَى رَبَّنَا^ط لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۝
 يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلِيكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ
 حِجْرًا مَحْجُورًا ۝ وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ
 هَبَاءً مَنْثُورًا ۝ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا
 وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ۝ وَيَوْمَ تَشَقُّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ
 الْمَلَكُ تَنْزِيلًا ۝ الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ^ط وَكَانَ يَوْمًا
 عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ۝ وَيَوْمَ يَعْضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ
 يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَى
 لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ
 إِذْ جَاءَنِي^ط وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ۝ وَقَالَ الرَّسُولُ
 يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ۝ وَكَذَلِكَ
 جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ^ط وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا
 وَنَصِيرًا ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ
 جُمْلَةً وَاحِدَةً^ج كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ۝

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغِيْظًا وَزَفِيرًا ۝
 وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ
 ثُبُورًا ۝ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا
 كَثِيرًا ۝ قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۝
 كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءٌ وَمَصِيرًا ۝ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
 خَالِدِينَ ۝ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا ۝ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ
 وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ
 عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ۝ قَالُوا سُبْحَانَكَ
 مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ
 وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا
 بُورًا ۝ فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ
 صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا
 كَبِيرًا ۝ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ
 لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۝ وَجَعَلْنَا
 بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۝ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ۝

وَقَالَ

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ
وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ
مَوْتًا وَلَا حَيَوَةً وَلَا نُشُورًا ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا
ظُلْمًا وَزُورًا ۝ وَقَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ
تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَقَالُوا
مَا لِي هَذَا الرُّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ
لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ۝ أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ
كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ
إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ۝ أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا
لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ۝ تَبَارَكَ
الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا ۝ بَلْ كَذَّبُوا
بِالسَّاعَةِ وَاعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۝

I. OKUNACAK SURE VE ÂYETLER

1. Furkan Suresi

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ
سَبْعٌ وَسَبْعُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ
نَذِيرًا ۝ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ
يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا ۝

وَاتَّخَذُوا

II. TECVİT BİLGİSİ

Kur'an-ı Kerim ilk indirildiği hâliyle muhafaza edilmiş tek ilahi kitaptır. Kur'an'ın günümüze kadar sağlam bir şekilde ulaşmasına en büyük katkısı, kıraat ve tecvit ilimleri sağlamıştır. Bugün dünyadaki Müslümanların büyük çoğunluğu, senedinin sağlamlığı ve kıraatının sadeliği nedeniyle Âsım kıraatı üzerine kurulu Hafs rivayetini tercih etmektedir.¹ Bu kitapta anlatılan tecvit bilgileri, Âsım kıraatının Hafs rivayetine göre hazırlanmıştır. Tutma ve uzatma ölçüleri, tertil okuyuşu ölçüsüne göre verilmiştir.

1. İdgamlar

İdgam sözlükte, bir şeyi başka bir şeyin içine katmak, dâhil etmek gibi anlamlara gelir. Tecvit ilminde ise, birbirinin aynı veya mahrecinde ve sıfatlarında birbirlerine yakınlığı olan iki harften birincisini sonraki harfe dâhil etmeye **idgam** denir.²

İdgamın gerçekleşebilmesi için ilk harfin cezimli (sakin) sonra gelen harfin ise hareketli olması gerekir. Birinci harf ikinci harfin cinsine çevrilir. Bu durumda ikinci harf şeddeli olarak okunur. İdgam, kelimeyi okuyan kişiye telaffuzda kolaylık sağlamak için yapılır.

1.1. İdgam-ı Mea'l-Gunne

İdgam-ı mea'l-gunne, gunneli idgam demektir. Tenvin (ـَـ , ـِـ , ـُـ) veya sakin nun'dan (نْ) sonra (و - ن - م - ی) يَمْنُو harflerinden biri gelirse idgam-ı mea'l-gunne (gunneli idgam) olur.³ Bu durumda sakin nun (نْ) sonrasındaki harfe katılır. Nun sesi genizde tatlı bir nağme şeklinde akıtılırken, (و - ن - م - ی) harfleri şeddeliymiş gibi okunur. Bu şekilde okumaya **idgam-ı mea'l-gunne** denir.

BİLGİ KUTUSU

Gunne; sesin genizden, burun boşluğundan getirilmesine denir.

Örnek: 1

مَنْ يَقُولُ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin nun (نْ) vardır.
- Sakin nun'dan sonra yâ (ي) harfi gelmiştir.
- Bu durumda idgam-ı mea'l-gunne olur.

1 Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 311.

2 Prof. Dr. İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 281.

3 Faruk Salman, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, Tecvitli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı, s. 46.

- Nun (ن) harfi, yâ (ي) harfine katılarak yâ (ي) harfi şeddeliymiş gibi okunur.
- Ses genizden getirilerek (ي) "yâ" harfi bir buçuk elif miktarı kadar tutulur.¹

Örnek: 2

مِنْ وَرَقَةٍ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakın nun (ن) vardır.
- Sakın nun'dan sonra vav (و) harfi gelmiştir.
- Bu durumda idgam-ı mea'l-gunne olur.
- Nun (ن) harfi, vav (و) harfine katılarak vav (و) harfi şeddeliymiş gibi okunur.
- Ses genizden getirilerek (و) "vav" harfi bir buçuk elif miktarı tutulur.

ALİŞTIRMA YAPALIM

Aşağıdaki örnekleri öğretmenin eşliğinde inceleyiniz ve okuyunuz.

Okunuşu	Yazılışı
مِمَّاءٍ	مِنْ مَّاءٍ
كُلُّ نُمْدٍ	كُلًّا نُمْدٍ
خَيْرُ نَزْلًا	خَيْرٌ نَزْلًا
لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ	لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

BİLGİ KUTUSU

Sakin nun (ن) harfi, yâ (ي) veya vav (و) harfleri aynı kelimedede bulunursa idgam değil izhar olur. Yani bu harfler açığa çıkarılarak okunur. Kur'an'da bunun dört örneği vardır.

بُنْيَانٌ	صِنَوَانٌ	قِنَوَانٌ	الدُّنْيَا
-----------	-----------	-----------	------------

1 Faruk Salman, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, Tecvitli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı, s. 46.

ETKİNLİK

Hucurat suresinin 3. sayfasını öğrendiğiniz tecvit kurallarına göre okuyunuz. Âyetlerde yer alan idgam-ı mea'l-gunne örneklerini bulup altını çiziniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ
إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ
أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ
اللَّهِ أَتْقَىكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ أَمَّا قُلٌّ
لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهُ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ
عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ
عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

1.2. İdgam-ı Bila-Gunne

İdgam-ı bila-gunne, gunnesiz idgam demektir. Tenvin (ُ, ِ, ٍ) veya sakin nun'dan (نْ) sonra lâm (ل) veya ra (ر) harflerinden biri gelirse idgam-ı bila-gunne olur. Bu durumda sakin nun veya tenvinli harf sonraki harfe katılarak şeddeli ve gunnesiz yani genizden ses getirmeden okunur.¹

Örnek:

مِنْ رَبِّكُمْ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin nun (نْ) vardır.
- Sakin nun'dan sonra ra (ر) harfi gelmiştir.
- Bu durumda idgam-ı bila-gunne olur.
- Nun (ن) harfi, ra (ر) harfine katılarak مَرَّبِّكُمْ şeklinde şeddeli ve gunnesiz okunur.

ALİŞTIRMA YAPALIM

Aşağıdaki örnekleri öğretmenin eşliğinde inceleyiniz ve okuyunuz.

Okunuşu	Yazılışı
مَرَّبِّكُمْ	مِنْ رَبِّكُمْ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ	غَفُورٌ رَّحِيمٌ
هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ	هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ
مَلَدُنْكَ	مِنْ لَدُنْكَ

¹ Faruk Salman, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, Tecvitli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı, s. 45.

ETKİNLİK

Cuma suresinin son sayfasını öğrendiğiniz tecvit kurallarına göre okuyunuz. Âyetlerde yer alan idgam-ı bila-gunne örneklerini bulup altını çiziniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ
 اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٩ فَإِذَا قُضِيَتِ
 الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
 لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ١٠ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ۚ
 قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ١١

2. Sakin Mim'in Okunuş Şekilleri

Sakin mim (م) cezimli mim harfidir. Sakin mim (م) kendisinden sonra gelen harfe göre üç şekilde okunur.¹

1. Sakin mim (م) harfinden sonra harekeli bir mim (م) gelirse bu durumda *mim* şedde ile okunur. Buna **idgam-ı misleyn mea'l-gunne** denir.

Örnek:

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin mim (م) vardır.
- İkinci kelimenin başına üstün harekeli mim (م) harfi gelmiştir.
- Bu durumda mim (م) harfi, birbirine katılarak şeddeli ve gunneli okunur.
- Gunneli okuyuş, bir buçuk elif miktarı tutularak yapılır.²

1 Prof. Dr. İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 311.

2 Faruk Salman, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, Tecvitli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı, s. 46.

ALİŞTIRMA YAPALIM

Aşağıdaki örnekleri öğretmeniniz eşliğinde inceleyiniz ve okuyunuz.

Okunuşu	Yazılışı
أَطْعَمَهُ مِنْ جُوعٍ	أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ
بِهِ مِنْ خَلْفِهِمْ	بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ
وَأَنْتَ مُعْرِضُونَ	وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ

2. Sakin mim (مٌ) harfinden sonra harekeli be (ب) harfi gelirse mim gizlenerek okunur. Buna **du-** dak ihfası (ihva-i şefevî) denir.

Örnek:

عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin mim (مٌ) vardır.
- İkinci kelimenin başına esre harekeli be (ب) harfi gelmiştir.
- Bu durumda dudak ihfası meydana gelir.
- Sakin mim (مٌ) dudakları bastırmadan bir buçuk elif miktarı tutularak gunneli okunur.

ALİŞTIRMA YAPALIM

Aşağıdaki örnekleri öğretmeniniz eşliğinde inceleyiniz ve okuyunuz.

هُمْ بِرَبِّهِمْ	تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ
كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ	عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا
أَتَيْنَكُمْ بِقُوَّةٍ	أَمَنْتُمْ بِاللَّهِ

3. Sakin mim (م) harfinden sonra mim (م) ve be (ب) harfinden başka herhangi bir harf gelirse sakin mim (م) harfi kendisinden sonra gelen harften ayrı ve açık bir şekilde okunur. Buna **dudak izharı** (izhar-ı şefevî) denir.

Örnek:

عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin mim (م) vardır.
- İkinci kelimenin başına üstün harekeli elif (ا) harfi gelmiştir.
- Bu durumda dudak izharı meydana gelir.
- Sakin mim (م) harfinde idgam ve gunne yapılmaz.
- İzharda olduğu gibi sakin mim (م) harfi cezimli ve tutulmadan okunur.

ALİŞTIRMA YAPALIM

Aşağıdaki örnekleri öğretmeniniz eşliğinde inceleyiniz ve okuyunuz.

لَكُمْ دِينُكُمْ	أَوَلَمْ يَرَوْا	أَلَمْ تَرَ
وَالْهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ	الْحَمْدُ لِلَّهِ	وَيَمْنَعُونَ

ETKİNLİK

Aşağıda verilen âyetlerde sakin mim'in okunuşu ile ilgili hangi tecvit kuralları vardır? Bulduğunuz tecvit kurallarını açıklayınız.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ
يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ
أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

3. Ra'nın Hükümleri

Kur'an-ı Kerim tilavetinde ra (ر) harfi, okunuşu itibarı ile özel bir durum arz eder. Ra harfi kendi bulunduğu yere göre ince, kalın veya hem ince hem de kalın okunabilir. Ra harfinin okunuşuyla ilgili kurallar şöyledir:¹

Ra (ر) Harfinin Kalın Okunduğu Durumlar:

1. Ra (ر) harfinin harekesi üstün ve ötre ise kalın okunur.

Örnek:

نَصْرُ اللَّهِ	رُسُلِهِ	رَبَّنَا	أَمَرَ
----------------	----------	----------	--------

2. Ra (ر) harfi sakın (cezimli), kendinden önceki harfin harekesi üstün veya ötre ise kalın okunur.

Örnek:

فَانْصُرْنَا	فَانْظُرْ	تَرْمِيهِمْ	فِي قَرْيَةٍ
--------------	-----------	-------------	--------------

3. Ra (ر) harfi ve kendinden önceki harf sakın (cezimli) olursa, ondan önceki harfin harekesine bakılır. Daha önceki harfin harekesi üstün veya ötre ise ra (ر) harfi kalın okunur. Bu okunuş şekli, kelime sonunda durulduğu zaman olur.

Örnek:

وَالْعَصْرِ	مَعَ الْعُسْرِ	وَالْفَجْرِ	الْقَدْرِ
-------------	----------------	-------------	-----------

4. Ra (ر) harfi sakın (cezimli), kendinden önceki harfin harekesi de ârizî (geçici) esre olursa, ra (ر) harfi kalın okunur. Ârizî esre harfin aslında olmayan esre demektir.

Örnek:

إِنْ اِرْتَبْتُمْ	لِمَنْ اِرْتَضَى	رَبِّ اِرْجِعُونَا	أَمْ اِرْتَابُوا
-------------------	------------------	--------------------	------------------

¹ Prof. Dr. İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 243.

5. Ra (ر) harfi sakin, ra'dan önceki harfin harekesi asli esre olursa ve ra (ر) harfinden sonra istilâ harflerinden birisi gelirse ra (ر) harfi kalın okunur. İstilâ harfleri şu yedi harftir.

(خ، ص، ض، ط، ظ، غ، ق)

Örnek:

فِرْقَةٍ	إِرْصَادًا	قِرْطَاسٍ	مِرْصَادًا
----------	------------	-----------	------------

Ra (ر) Harfinin İnce Okunduğu Durumlar:

1. Ra (ر) harfinin harekesi esre ise ince okunur.

Örnek:

مِنْ أَمْرِنَا	رِجَالٌ	رِزْقًا	شَرِبَ
----------------	---------	---------	--------

2. Ra (ر) harfi sakin, kendinden önceki harfin harekesi esre olursa ra (ر) harfi ince okunur.

Örnek:

وَأَسْتَغْفِرُهُ	أُخْصِرْتُمْ	وَأَصْبِرْ	يَغْفِرْ
------------------	--------------	------------	----------

3. Ra (ر) harfi ve kendinden önceki harf sakin ise bir önceki harfin harekesine bakılır. Eğer o harfin harekesi esre ise ra (ر) harfi ince okunur. Bu okunuş şekli, kelime sonunda durulduğu zaman olur.

Örnek:

نَكِيرٌ	وَلَذِكْرُ	قَدِيرٌ	نَذِيرٌ
---------	------------	---------	---------

4. Ra (ر) harfi sakin, kendinden önceki harf de lîn harfi olan yâ (ي) ise bu durumda ra (ر) harfi ince okunur. Bu okunuş şekli, kelime sonunda durulduğu zaman olur.

Örnek:

وَالطَّيِّرُ	عَزِيزٌ	السَّيِّرُ	خَيْرٌ
--------------	---------	------------	--------

Ra (ر) Harfinin Hem Kalın Hem İnce Okunduğu Durumlar:¹

1. Ra (ر) harfi sakin, kendinden önceki harf esreli olur ve ra (ر) harfinden sonra da esreli bir istilâ harfi gelirse ra (ر) harfi hem ince hem de kalın okunabilir.

Örnek:

كُلُّ فَرْقٍ

2. Ra (ر) harfi sakin olursa, kendinden önce sakin sad (ص) veya ta (ط) harflerinden biri gelir, bu harflerden önce de esreli başka bir harf gelirse ra (ر) harfi ince veya kalın okunabilir. Bu okuma şekli, kelime sonlarında durulduğu zaman olur.

Örnek:

مِنْ مَضْرٍ

عَيْنَ الْقَطْرِ

3. “Ra (ر) harfi ve önceki harf sakin, daha önceki harf üstün olursa ra (ر) harfi kelime üzerinde durulacaksa kural gereği kalın, aslında bulunup sonradan hazfedilen yâ (ي)’lara işaret için ince okunur.”

Örnek:

أَنْ أَسْرٍ

إِذَا يَسْرٍ

فَأَسْرٍ

ETKİNLİK

a) Asr suresinde ra'nın okunuşu ile ilgili hangi tecvit kuralları vardır? Bulduğunuz tecvit kurallarını açıklayınız.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ١ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ٢ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ ٣

¹ Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 185.

b) Rahman suresi 2. sayfasında ra'nın okunuşu ile ilgili hangi tecvit kuralları vardır? Bulduğunuz tecvit kurallarını açıklayınız.

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝
 مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ۝ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ۝ فَبِأَيِّ
 آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ يُخْرِجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤَ وَالْمَرْجَانَ ۝
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ
 كَالْأَعْلَامِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا
 فَانٍ ۝ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ
 رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ
 هُوَ فِي شَأْنٍ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ سَنَفْرُغُ لَكُمْ
 أَيَّهَ الثَّقَلَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ
 وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝
 يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ۝ فَبِأَيِّ
 آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً
 كَالدِّهَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ
 عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝

4. Vakf, İbtida, Vasl ve İşaretleri

Kur'an-ı Kerim, okumak, anlaşılacak, emir ve yasaklarına göre yaşamak için Yüce Allah tarafından gönderilen bir kitaptır. Tecvit ise Kur'an'ın doğru okunmasını ve anlaşılmasını sağlayan bir ilimdir. En güzel edebi bir metinde veya şiirde bile başlanacak ve duracak yerlere dikkat etmeden okumak o metni ve şiiri anlaşılabilir hâle getirir. Kur'an âyetlerinin bir kısmı kısadır. Kısa âyetler bir nefeste okunabilir. Kur'an-ı Kerim'de uzun âyetler de vardır. Uzun âyetleri bir nefeste okumak mümkün değildir. Anlam bakımından kendinden önceki ve sonraki âyetlerle irtibatlı âyetler vardır. Dolayısıyla âyetler arasındaki anlam bütünlüğünün sağlanması ve manasının daha iyi anlaşılması için Kur'an'ı okuyan bir kimsenin vakf, ibtida ve vasl yerlerini iyi bilmesi gerekir.

Vakf

Vakf sözlükte, durmak, durdurmak, kelimeyi kendinden sonraki kelimeden ayırmak gibi anlamlara gelir. Tecvit ilminde ise, okumaya tekrar başlamak niyetiyle nefes alacak zaman kadar sesi kesmeye denir. Ses kesildikten sonra kısa bir süre durup, nefes alınır ve okumaya devam edilir. Vakf, kelimelerin sonlarında yapılır.¹

Vakfla İlgili Olarak Bilinmesi Gereken Kurallar:²

1. Vakf, âyetlerin mana ve lafız bütünlüğü korunarak kelimenin sonunda, sükûn (cezimli) olarak yapılır.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
● أَحَدٌ	● أَحَدٌ
● الرَّحِيمِ	● الرَّحِيمِ
● الصَّمَدُ	● الصَّمَدُ
● خَلَقَ	● خَلَقَ

1 Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 279.

2 Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 263.

2. Vakf yapılan kelimenin sonunda iki sakin harf yan yana gelirse kelime olduğu gibi okunur.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
● وَالْعَصْرُ	● وَالْعَصْرُ
● وَالْفَجْرُ	● وَالْفَجْرُ
● وَالْفَتْحُ	● وَالْفَتْحُ

3. Vakf yapılan kelimenin sonunda iki ötre ve iki esre varsa sükûn üzerinde durulur.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
● مَأْكُولٌ	● مَأْكُولٌ
● عَلِيمٌ	● عَلِيمٌ

4. Vakf yapılan kelimenin sonunda iki üstün varsa iki üstün elif (ا) harfine çevrilir ve med yapılarak durulur.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
● أَفْوَاجًا	● أَفْوَاجًا
● تَوَّابًا	● تَوَّابًا
● مَرِيئًا	● مَرِيئًا
● مَاءًا	● مَاءًا

2. ÜNİTE

5. Vakf yapılan kelimenin sonunda med harfi varsa okuyuşta bir değişiklik yapılmaz. Olduğu gibi med yapılarak durulur.

Örnek:

● أَخِي	● صَبَرُوا	● فِيهَا	● أَمَّنَّا
---------	------------	----------	-------------

6. Vakf yapılan kelimenin son harfinde yuvarlak te (ة) varsa cezimli he (هُ) yapılarak durulur.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
● الْمَلَائِكَةُ	● الْمَلَائِكَةُ
● رَحْمَةُ	● رَحْمَةُ

7. Vakf yapılan kelimenin son harfi şeddeli ise sükûn olarak durulur. Ancak harfin şeddeli olduğunu belirtmek için o harfi sükûnlu olarak kısa bir süre tutmak gerekir.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
● وَتَبُّبٌ	● وَتَبُّبٌ
● بِالْحَقِّ قُ	● بِالْحَقِّ قُ

8. Vakf yapılan kelimenin sonunda harekeli yâ (ي) veya vav (و) harfleri bulunursa bu harfler med yapılarak durulur.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
هو	هو
هي	هي

9. Vakf yapılan kelimenin sonunda he (ه) zamiri varsa sakin (cezimli) ve harf belli edilerek okunur.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
رَبِّهِ	رَبِّهِ
عَنْهُ	عَنْهُ

Vakf (Durak) İşaretleri ve Anlamları

Kur'an okurken âyetlerin sonundaki veya ortasındaki kelimeler üzerine konulan küçük harflere vakf işaretleri denir. Bu işaretlere *secavend* harfleri de denir. Secavendler, ilk defa Muhammed b. Tayfur es-Secavendî (ö. 560/1165) tarafından belirlendiğinden bu isimle anılmıştır. Secavendler, Türkçedeki noktalama işaretlerine benzer. Kur'an-ı Kerim okurken durak yerlerini gösteren işaretlerdir. Bu işaretler Kur'an-ı Kerim'i doğru ve anlamına uygun biçimde okumak için konulmuştur.¹

Kur'an-ı Kerim'lerde bulunan vakf işaretleri ve anlamları şöyledir:

(م) **Vakf-ı Lâzım:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde durmak gerekir. Geçilirse anlam bozulabilir.

(ط) **Vakf-ı Mutlak:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde durmak gerekir. Çünkü anlam yönünden cümle tamamlanmıştır.

(ج) **Vakf-ı Caiz:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde durulabilir veya geçilebilir. Fakat durmak daha uygundur.

1 Millî Eğitim Bakanlığı, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 324.

(ز) **Vakf-ı Mücevvez:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde durulabilir veya geçilebilir. Fakat geçilmesi daha uygundur.

(ص) **Vakf-ı Murahhas:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde nefes yetmezse durulabilir. Normalde geçmek daha uygundur.

(قف) **Gıf:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde, âyetin anlamına uygun olacağı için durmak daha uygundur.

(ق) **Kaf:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde, durulabilir veya geçilebilir. Geçmek daha uygundur.

(لا) **Vakf-ı Lâ:** Bu işaretin bulunduğu yerlerde durulmaz. Eğer zorunlu olarak durulursa geriden alınarak okumaya devam edilir. Bu işaret âyet sonunda ise geriden almaya gerek yoktur.

(ع) **Ayn:** Bu işaret, bir konunun bittiğini ve diğerinin başladığını ifade eder.

(ك) **Kef:** Bu işaret, kendisinden önceki durak işareti ile aynı hükmü taşır.

(: :) **Vakf-ı Muâneka:** Bu işaret, birbirine yakın yerlerde iki ayrı yere konulan üçer noktadan ibarettir. Birincisinde durulursa ikincisinde durulmaz. İkincisinde durulursa birincisinde durulmaz. Bu işaretler farklı âyetlerde olursa hüküm düşer.

İbtida

İbtida sözlükte, başlamak demektir. Tecvit ilminde ise Kur'an-ı Kerim'i ilk defa okumaya başlamaya veya vakf yaptıktan sonra okumaya devam etmek için tekrar başlamaya denir. İbtida, hareke ve manaya uygun yerden yapılır.¹

Bir konuşmaya bile iyi bir başlangıç yapmak veya uygun olan yerlerde durmak konunun anlaşılması bakımından önemlidir. Kur'an-ı Kerim'i okurken de vakf ve ibtida yerlerini iyi bilmek gerekir. Çünkü vakf ve ibtida, doğrudan doğruya Kur'an-ı Kerim'in manası ile ilgili bir konudur. Kur'an okurken durulacak ve başlanacak yerlerin bilinmesi Kur'an-ı Kerim'in daha iyi anlaşılmasını sağlar. Yüce Allah "... **Kur'an'ı tane tane oku.**"² buyurmaktadır. Kur'an'ın tane tane, yavaş yavaş ve manası üzerinde düşünerek okunması ilahi mesajın daha iyi anlaşılması bakımından önemlidir. Vakf ve ibtidaya riayet Hz. Peygamber'in (s.a.v.) sünnetiyle de sabittir. Ümmü Seleme, "*Resûlullah Kur'an'ı âyet sonlarında dura dura okurdu.*"³ demiştir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), Kur'an-ı Kerim'i düzgün okumayı ve âyetlerin anlamlarını kavrayabilmeyi önemserdi.

Kur'an-ı Kerim'i, âyetlerin mana ve lafız bütünlüğü bakımından, vakf ve ibtida kurallarına uygun okumak gerekir. Âyet sonlarına ve durak işaretlerine (secavend) dikkat ederek Kur'an okuyan bir kimse, genellikle doğru vakf ve ibtida yapmış olur. İbtidada dikkat edilecek en önemli konu, okumaya başlanacak yerin manasının gelen âyet ile bütünlük sağlamasıdır.

1 Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 260.

2 Müzzemmil suresi, 4. âyet.

3 Tirmizî, Kiraat, 1.

BİLGİ KUTUSU

Vakf ve ibtida kurallarına uymamak, Kur'an-ı Kerim'in manasını anlaşılmaz bir hâle getirir. Nisâ sûresi 43. âyetinde, (لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ) “**namaza yaklaşmayınız**” âyetinin devamını okumadan vakf yapmak böyledir. Âyetin devamında, (وَأَنْتُمْ سُكَارَى) “**siz sarhoş iken**” buyrulmaktadır. Örnekte görüldüğü gibi vakf ve ibtida kurallarına uymamak âyetlerin anlamının değişmesine yol açmaktadır. Bu sebeple vakf ve ibtida, Kur'an'ın manasının doğru anlaşılabilmesi için dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Vasl

Vasl, bir şeyi başka bir şeye ulaştırıp birleştirmek, yan yana getirmek, bağlamak manalarına gelir. Tecvit ilminde ise, bir kelimeyi kendisinden sonra gelen bir kelimeye, sesi kesmeden bağlayarak okumaktır.¹

Kur'an okurken, vasl ile ilgili bazı kurallar vardır. Bu kurallar şunlardır:

1. Vasledilecek iki kelime de harekeli ise, bu durumda her iki kelime de normal şekliyle okunarak vasledilir.

Örnek:

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ	وَأَيَّاكَ نَسْتَعِينُ	إِيَّاكَ نَعْبُدُ
-------------------------	------------------------	-------------------

2. Vasledilecek iki kelimedenden birincisinin sonu harekeli, ikincisinin başı sakın ise bu durumda birinci harfin harekesi ikinci harfe birleştirilerek okunur.

Örnek:

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ	إِنَّ الْحَسَنَاتِ	رَبِّ الْعَالَمِينَ
---------------------	--------------------	---------------------

3. Vasledilecek iki kelimedenden birincisinin sonu sakın, ikincisinin başı harekeli ise bu durumda her iki harf de normal şekliyle okunarak vasledilir.

Örnek:

وَلَمْ يَكُنْ	هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ	إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ
---------------	----------------------	--------------------------

1 Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 281.

2. ÜNİTE

4. Vasledilecek iki kelime de sakın, birinci kelimenin sakın olan son harfi, med harfi ise bu harf okunmaz. Yani telaffuzdan düşer ve ondan önceki harfle ikinci kelimeye geçilir.

Örnek:

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ	وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ	الَّذِي اسْتَوْقَدَ
------------------------------------	--------------------------	---------------------

Vasledilecek ilk kelimenin sakın olan harfi, med harfi değilse esre hareke verilerek okunur.

Örnek:

فَاعْبُدِ اللَّهَ	خُذِ الْعَفْوَ	لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ
-------------------	----------------	-----------------------

5. Mütakellim yâ (ي) harfi (birinci tekil şahıs zamiri olan yâ) geçişte üstün harake verilerek okunur.

Örnek:

لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ	رَبِّيَ الَّذِي	يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ
--------------------------------	-----------------	-------------------------

6. Tenvinler, sakın nun hükmünde olduğundan, bunlar da esreli nun (نِ) harfine çevrilerek okunur.

Örnek:

Okunuşu	Yazılışı
جَمِيعِنِ الَّذِي	جَمِيعَانِ الَّذِي
لُمَزَّةِ نِ الَّذِي	لُمَزَّةِ نِ الَّذِي
لَهُوَ نِ انْفَضُّوا	لَهُوَ نِ انْفَضُّوا

7. Harf-i cer olan (مِنْ) kelimesinin cezimli olan nun (نْ) harfi, sakın bir harfe vasledilirse üstün harake ile okunur.

Örnek:

مِنَ الَّذِينَ	وَمِنَ النَّاسِ	مِنَ الْجِنَّةِ
----------------	-----------------	-----------------

8. Çoğul zamiri olan (أَنْتُمْ - كُمْ - هُمْ) kelimelerinin cezimli olan mim (م) harfi ötre ile harekelenir.

Örnek:

هُمُ الْمُفْلِحُونَ	يَبْلُوكُمُ اللَّهُ	وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ
---------------------	---------------------	--------------------------

9. Kendinden önceki harfin harekesi üstün olan cemi vav (و) harfleri, vasl hâlinde ötre ile harekelenir.

Örnek:

وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ	وَاتُوا الزَّكَاةَ	فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ
--------------------------	--------------------	--------------------------

Secde Âyetleri ve İşareti

Secde; aşırı saygı göstermek, tevazu ile eğilmek, alnını yere koymak demektir. Okunması veya dinlenmesi durumunda secde edilmesi gereken âyetlere secde âyeti, bu sebeple yapılan secdeye de **tilavet secdesi** denir.¹ Secde, Yüce Allah'a teslimiyetin ve kulluğu itirafın en mükemmel şeklidir.

Kur'an-ı Kerim'de on dört yerde secde âyeti vardır. Secde âyetlerinin bir bölümünde insanların Yüce Allah'a secde etmeleri emredilir. Bir bölümünde ise müşriklerin Yüce Yaraticının karşısında secde etmekten kaçındıklarından bahsedilir. Secde âyetlerini okuyan veya duyan kimsenin secde yapması, Yüce Allah'ın emrine itaat etmektir. Yüce Allah'a secde etmekten kaçınanlara tepki göstermek ve muhalefet etmek anlamına da gelir. Secde âyetlerini okuyan veya dinleyen kimsenin secde etmesi gerekir. Secde âyetleri özel bir işaretle Kur'an-ı Kerim'in sayfa kenarlarında gösterilmiştir.

Tilavet secdesi tek secdeden meydana gelir. Secde âyetini okuyan veya duyan kişi, kibleye karşı ayakta durur. Niyet ettim Allah rızası için tilavet secdesi yapmaya der. Ellerini kulaklarına kaldırmadan doğrudan "Allahü Ekber" diyerek secdeye varır. Üç defa "Subhâne Rabbi'lâ." der ve tekrar tekbir alarak ayağa kalkar. "Semi'nâ ve ata'nâ ğufrâneke rabbenâ ve ileykel-mesîr", "... **İşittik ve itaat ettik. Ey Rabb'imiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.**"² der. Tilavet secdesi tek başına yapıldığı gibi imamla bera-

Secde işareti

1 Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 399.

2 Bakara suresi, 285. âyet.

ber cemaatle de yapılabilir. Secde âyetinin namaz içinde okunması durumunda, secde âyetinden sonra üç âyetten çok okunmazsa, yapılacak rükû ve secde, tilavet secdesi yerine de geçer. Namaz kılan bir kimse secde âyetinden sonra üç âyetten fazla okuyacaksa, bu durumda tekbir alıp secdeye gider. Ardından ayağa kalkarak bıraktığı yerden okumaya devam eder. Tilavet secdesi yapmak Hanefîler'e göre vacip diğer üç mezhebe göre ise sünnettir.

Kur'an-ı Kerim'de secde âyeti geçen yerler şunlardır:

1. A'raf suresi, 206. âyet

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ

Şüphesiz Rabb'in katındaki (melek)ler O'na ibadet etmekten büyüklenmezler. O'nu tespih ederler ve yalnız O'na secde ederler.

2. Ra'd suresi, 15. âyet

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

Göklerde ve yerde kim varsa, ister istemez kendileri de gölgeleri de sabah akşam Allah'a secde ederler.

3. Nahl suresi, 49. âyet

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

Göklerde ve yerde bulunan canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler.

4. İsrâ suresi, 107. âyet

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا

De ki: O'na ister inanın, ister inanmayın. Şüphesiz, daha önce kendilerine ilim verilenler, Kur'an kendilerine okunduğunda derhâl yüzüstü secdeye kapanırlar.

5. Meryem suresi, 58. âyet

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ
نُوحٍ وَمِمَّنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَآئِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ
آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

İşte bunlar, Âdem'in ve Nuh ile beraber (gemiye) bindirdiklerimizin soyundan, İbra-
him'in, Yakub'un ve doğru yola iletip seçtiklerimizin soyundan kendilerine nimet verdiğimiz
nebîlerdir. Kendilerine Rahman'ın ayetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı.

6. Hac suresi, 18. âyet

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ
يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ

Görmedin mi ki şüphesiz, göklerde ve yerde olanlar, Güneş Ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar,
hayvanlar ve insanların birçoğu Allah'a secde etmektedir. Birçoğunun üzerine de azap hak
olmuştur. Allah kimi alçaltırsa ona saygınlık kazandıracak hiçbir kimse yoktur. Şüphesiz, Allah
ilediğini yapar.

7. Furkan suresi, 60. âyet

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا

Onlara, Rahman'a secdeye kapanın denildiğinde Rahman da nedir? Senin bize emret-
tiğine mi secde edeceğiz? derler ve bu onların nefretini artırır.

8. Neml suresi, 25. âyet

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا
تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ

Göklerde ve yerde gizli olanı ortaya çıkaran, sizin gizlediğiniz ve açığa vurduğunuz şey-
leri bilen Allah'a secde etmesinler diye (şeytan onları yoldan çıkarmış.).

9. Secde suresi, 15. âyet

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

Ayetlerimize gerçekten iman edenler ancak o kimselerdir ki, bunlarla kendilerine öğüt verildiğinde büyüklük taslamadan secdeye kapanırlar ve Rab'lerini hamd ile tesbih ederler.

10. Sâd suresi, 24. âyet

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ

Davud dedi ki: Andolsun, senin koyununu kendi koyunlarına katmak istemek suretiyle sana zulmetmiştir. Esasen ortakların pek çoğu birbirine haksızlık eder. Ancak iman edip salih ameller işleyenler başka. Onlar da pek azdır. Davud bizim kendisini imtihan ettiğimizi anladı. Derken Rabb'inden bağışlama diledi, eğilerek secdeye kapandı ve Allah'a yöneldi.

11. Fussilet suresi, 37. âyet

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Gece, gündüz, Güneş ve Ay Allah'ın varlığının delillerindendir. Güneş'e ve Ay'a secde etmeyin. Eğer gerçekten Allah'a kulluk ediyorsanız, onları yaratan Allah'a secde edin.

12. Necm suresi, 62. âyet

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا

Haydi, Allah'a secde edin ve O'na kulluk edin.

13. İnşikak suresi, 21. âyet.

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ

Onlara Kur'an okunduğu zaman secde etmiyorlar.

14. Alâk suresi, 19. âyet

كَأَلَّا تَطْغَاهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ

Hayır! Sakın sen ona uyma; secde et ve Rabb'ine yaklaş.

Secde, kulun Yüce Allah'a yakın olduğu andır.

III. EZBERLENECEK DUALAR, SURELER VE ANLAMLARI

1. Asr Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Kur'an-ı Kerim'in 103. suresidir. Mekke'de inmiştir ve üç âyettir. Adını; "zaman, yüzyıl, ikindi" anlamlarına gelen "asr" kelimesinden almıştır. Asr suresinde, akıp giden zamana dikkat etmeyen insanların zararda oldukları belirtilmiştir. İnsanların zarardan kurtulmak için iman etmeleri, iyi işler yapmaları, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye etmeleri anlatılır.

Surenin Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1-2. Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir.

3. Ancak, iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).

İLKELER ÇIKARILIM

Asr suresinin anlamı üzerinde düşünerek ilkeler çıkaralım

Zaman bizim için çok değerlidir.

2. Kadir Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Kadir suresi Kur'an-ı Kerim'in 97. suresidir. Mekke'de inmiştir ve beş âyettir. Adını, Kur'an-ı Kerim'in Kadir Gecesi'nde indirildiğini bildiren birinci âyetten almıştır. Surede, Kur'an-ı Kerim'in Kadir Gecesi'nde indirilmeye başlamasından ve Kadir Gecesi'nin öneminden bahsedilir. İnsanlığın Kur'an-ı Kerim'e olan ihtiyacına dikkat çekilir.

Surenin Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1. Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik.
2. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen ne bileceksin!
3. Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.
4. Melekler ve Ruh (Cebrail) o gecede, Rab'lerinin izniyle her türlü iş için iner de iner.
5. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.

BEYİN FIRTINASI YAPINIZ

Kur'an'ı Kerim'in kişisel ve toplumsal hayatımızdaki yeri ve önemi konusunda beyin fırtınası yapınız.

KORO ÇALIŞMASI YAPALIM

Kadir suresini CD, EBA gibi görsel ve işitsel materyallerden dinleyiniz. Öğretmeniniz rehberliğinde koro çalışması yapınız.

3. Ayetül Kürsi ve Anlamını Öğreniyorum

Bakara suresinin 255. âyetidir. Bu âyetin içerdiği sıfatların her biri İslam inancının dayandığı temel esasları yansıtır. İçinde “küresi” kelimesi geçtiği için “Ayetül Kürsi” denilmiştir. Kürsüden maksat O’nun sınırsız egemenliğidir. Allah’ın (c.c.) birliği, varlıklar üzerindeki mutlak hâkimiyeti, kudretinin ve ilminin sonsuzluğu, bütün varlıkları koruyup denetimi altına alması ve her türlü eksiklikten uzak olması anlatılır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
 يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
 حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla

Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, kayyumdur. (Varlığı kendi kendine yeterli, yarattıklarına hâkim ve onları koruyup yönetendir.). O’nu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku. Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O’nundur. İzni olmaksızın O’nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, kulların önlerindeki ve arkalarındakileri (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. Onlar, O’nun ilminden, kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar. O’nun kürsüsü bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. (O, göklere, yere, bütün evrene hükmetmektedir.) Gökleri ve yeri koruyup gözetmek O’na güç gelmez. O, yücedir, büyüktür.

YORUMLAYALIM

Ayetül Kürsi’nin anlamından yararlanarak Yüce Allah ile kulları arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiğini yorumlayınız.

KORO ÇALIŞMASI YAPALIM

Ayetül Kürsi’yi CD, EBA gibi görsel ve işitsel materyallerden dinleyiniz. Öğretmeniniz rehberliğinde koro çalışması yapınız.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Kur'an'ı okuyan bir kimsenin vakf, ibtida ve vasl yerlerini iyi bilmesi neden önemlidir? Açıklayınız.
2. Tilavet secdesi ne demektir, niçin yapılır? Açıklayınız.
3. Kadir Gecesi'nin en önemli özelliği nedir? Açıklayınız.
4. Ayetül Kürsi'de Yüce Allah'ın hangi özellikleri geçmektedir? Açıklayınız.

B. Aşağıdaki boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

Asr Suresi

1. Andolsun zamana ki,
2.
3.

Kadir Suresi

1. Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik.
2.
3.
4.
5.

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. مَنْ يَقُولُ kelimesinin renklendirilmiş harflerinde hangi tecvit kuralı uygulanır?

A) İdgam-ı mea'l-gunne	B) İzhar
C) İdgam-ı bila-gunne	D) İhfa

2. مِنْ رَبِّكُمْ kelimesinin renklendirilmiş harflerinde hangi tecvit kuralı uygulanır?

A) İdgam-ı mea'l-gunne	B) İdgam-ı bila-gunne
C) İdgam-ı misleyn mea'l-gunne	D) İklab

3. Aşağıdakilerden hangisinde “ra” harfi ince okunur?

A) شَرِبَ

B) صَبَرَ

C) أَلْمُتَرَا

D) رَبُّكَ

4. الْحَمْدُ لِلَّهِ kelimesinin renklendirilmiş harflerinde hangi tecvit kuralı uygulanır?

A) İdgam-ı mea'l-gunne

B) İdgam-ı bila-gunne

C) Dudak izhari

D) İdgam-ı misleyn mea'l-gunne

5. Aşağıdakilerin hangisinde durak işaretlerinin anlamı yanlış verilmiştir?

A) (م) Bu işaretin bulunduğu yerlerde durmak gerekir.

B) (ق) Bu işaretin bulunduğu yerlerde, durulabilir veya geçilebilir. Geçmek daha uygundur.

C) (ع) Bu işaret, bir konunun bittiğini ve diğerinin başladığını ifade eder.

D) (لا) Bu işaretin bulunduğu yerlerde durmak gerekir.

6. Aşağıdakilerden hangisi Ayetül Kürsi'nin temel konusudur?

A) Ahlak ilkeleri

B) Toplumsal kurallar

C) Yüce Allah'ın özellikleri

D) İbadetlerle ilgili bilgiler

7. Aşağıdakilerden hangisi Asr suresine göre kurtuluşa eren insanların özelliklerinden biri değildir?

A) Samimi bir şekilde iman etmek

B) Zamanı boş yere geçirmek

C) Hakkı tavsiye etmek

D) Sabrı tavsiye etmek

D. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1. (.....) Sakin mim (م) harfinden sonra hareketli bir mim (م) gelirse idgam-ı misleyn mea'l-gunne olur.

2. (.....) Tenvin (ُ , ُ , ُ) veya sakin nun'dan (ن) sonra lâm (ل) veya ra (ر) harflerinden biri gelirse idgam-ı meal-gunne olur.

3. (.....) Ra (ر) harfinin harekesi üstün ve ötre ise kalın okunur.

4. (.....) Ra (ر) harfi sakin, kendinden önceki harfin harekesi esre olursa ra (ر) harfi kalın okunur.

5. (.....) Vakf ve ibtida kurallarına uymak, Kur'an-ı Kerim'in manasını anlaşılabilir bir hâle getirir.

6. (.....) Kur'an-ı Kerim Kadir Gecesi'nde inmeye başlamıştır.

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

B)

- 1) Vahiy 2) Mahşer 3) Mizan 4) Takva 5) Sulh

C)

- 1) D 2) C 3) D 4) D 5) A 6) B 7) D

D)

- 1) D 2) Y 3) D 4) Y 5) D 6) Y

2. ÜNİTE

Asr Suresi

2. İnsan gerçekten ziyan içindedir.

3. Ancak, iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).

Kadir Suresi

2. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen ne bileceksin!

3. Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.

4. Melekler ve Ruh (Cebrail) o gecede, Rab'lerinin izniyle her türlü iş için iner de iner.

5. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.

C)

- 1) A 2) B 3) A 4) C 5) D 6) C 7) B

D)

- 1) D 2) Y 3) D 4) Y 5) Y 6) D

SÖZLÜK

A

- abd** : 1. Kul. 2. Allah'ın (c.c.) yarattığı her şey, mahluk. 3. İnsan.
- aciz** : Gücü yetmeyen, bir konuda yetersiz kalan.
- ahenk** : Uygunluk, uyum, düzen.
- akıbet** : Bir iş veya durumun sonu, sonuç.
- âlem** : Yeryüzü ve gökyüzündeki nesnelerin oluşturduğu bütün evren.
- ambar** : 1. Genellikle tahıl saklanan yer. 2. Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer.
- amel** : 1. Yapılan iş, eylem, fiil. 2. Çalışma, didinme, davranış, uygulama. 3. Bir kural veya dini emrin yerine getirilmesi. 4. Dünya ve ahirette ceza veya mükâfat konusu olan her türlü iş ve davranış.
- arş** : 1. Taht, çardak, cumba, çatı, dam, tavan, kubbe. 2. Hükümlanlık, şan, şeref. 3. Bütün âlemi kuşatan, nasıl olduğunun bilinmesi insan aklının dışında kalan ve sadece Allah (c.c.) tarafından bilinen şey. 4. Yüce Allah'ın gücünün ve büyüklüğünün en açık biçimde görüldüğü dokuzuncu kat gök.
- aşır** : Bir dinî tören sırasında veya cemaatle namaz kıldıktan sonra okunan Kur'an-ı Kerim'den bir bölüm.
- âyet** : Kur'an-ı Kerim'deki sureleri meydana getiren cümle veya cümle grupları.
- azap** : Ceza, elem, işkence, şiddetli acı hissi.
- azık** : 1. Gereken yiyecek ve içecek şeyler, nevale. 2. Yolculuğa çıkanların yemek üzere yanlarına aldıkları besin maddeleri, yiyecek ve içecekler.

B

- bağışlama** : Affetme, birinin suçunu, yanlışını bağışlama, hoş görme.
- basiret** : 1. Görme, idrak etme, kavrama, bir şeyin iç yüzünü bilme, sezgi, gerçeği kavrama, akıl, zekâ, bilinç, duyarlılık. 2. Hakikati fark etme, doğru yolu tanıma, gerçeği yanlıştan ayırma yeteneği. 3. Allah'a (c.c.) bilinçli bir biçimde kul olmanın bir sonucu olarak elde edilen hak ile batılı, doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü birbirinden ayırma gücü.
- bedevi** : Çölde, çadırdaki yaşayan göçebe.
- bilinç** : 1. İnsanın kendisini ve çevresini tanıma yeteneği, şuur. 2. Temel bilgi, temel görüş. 3. Algı ve bilgilerin zihinde duru ve aydınlık olarak izlenme süreci, şuur.
- bunamak** : Çeşitli sebeplerle zihin gücünü yitirerek ne yaptığını bilemez duruma gelmek.

C

- cazibe** : 1. Çekicilik. 2. Çekim.
- Cebrail** : Allah (c.c.) tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilmiş, dört büyük melekten biri.
- cezim** : Harekesiz harfi gösteren işaret.
- cömert** : Elindeki maddi ve manevi imkânları gönüllü olarak ve karşılık beklemeden başkalarının yararına harcayan.
- cüret** : Düşüncesizce, saygıyı aşan davranış, cesaret.
- cüz** : Kur'an-ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan otuz bölümünden her biri.

Ç

- çile** : 1. Zahmet, sıkıntı, yalnızlık. 2. Birtakım basit arzu ve tutkulardan kurtulup ruh temizliğine ermek için girişilen sıkı perhiz.

D

- dua** : 1. Yalvarma, yakarma. 2. İnsanın Allah'ın (c.c.) yüceliği ve büyüklüğü karşısında kendi zayıflığını kavrayıp Allah'a (c.c.) yalvarması.
- düş** : Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya.

E

- edep** : 1. İyi ahlak, güzel terbiye, eğitim. 2. Utanma, zarafet; insanlara söz ve hareketlerinde güzel davranışta bulunma.
- efsane** : Eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylence.
- Ehl-i kitap** : Peygamberimizden önce kendilerine ilahi kitap gönderilen Yahudi ve Hristiyanlar.
- Elhamdülillâh** : "Allah'a (c.c.) şükürler olsun." anlamında bir dua sözü.
- emin** : 1. İnanılan, güvenilen kimse. 2. Doğru sözlü, sözünde duran, vefalı.
- erdem** : Ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk niteliklerinin genel adı, fazilet.
- erzak** : Uzun süre saklanabilen yiyeceklerin genel adı.
- esaret** : Kölelik, tutsaklık, esirlik.
- ezel** : 1. Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik. 2. Zihnen başlangıcı düşünülemez süre.
- ezeli** : 1. Başlangıcı olmayan, öncesinde yokluk olmayan. 2. Hiç evveli olmayan varlık, Allah (c.c.).

F

- fâni** : 1. Ölümlü, gelip geçici. 2. Allah'ın (c.c.) dışındaki her şey.
- fasık** : 1. Allah'ın (c.c.) emirlerine aykırı davranan, kötü huylu, kötülük yapmayı alışkanlık hâline getiren kimse, günahkâr. 2. Çok yalan söyleyen, başkalarını aldatan. 3. Allah'ın (c.c.) emirlerine karşı gelen, Hz. Peygamber'in getirmiş olduğu dinin bir kısmını veya hepsini inkâr eden.
- fazilet** : 1. Olgunluk, erdemlilik, üstünlük, değer, kıymet. 2. İffet, namus, güzel ahlak. 3. İnsanın doğuştan sahip olduğu ve sonradan çalışma yoluyla geliştirip zenginleştirdiği güzel nitelikler.
- fesat** : 1. Bozukluk, karışıklık, yolsuzluk. 2. Nifak, bozgunculuk, ifsat. 3. Bir şeyin normal hâlinden ve hedefinden çıkıp yararsız duruma gelmesi. 4. Kokuşma, yozlaşma, çürüme, orta yoldan ayrılma, insanlar arasında fitne çıkarıp onların durumunu ve hayat tarzlarını doğruluktan saptırıp, din ve dünyaya ait çıkarlarını zedeleme. 5. Hak ve adaletin ortadan kalkmasının bir sonucu olarak insan hayatında kaçınılmaz biçimde ortaya çıkan kargaşa.
- fitrat** : İnsanın yaratılıştan sahip olduğu, ahlak, huy, karakter, tabiat.
- fuhuş** : 1. Söz ve fiilde çirkinlik, edep ve ahlak dışı söz ve davranış. 2. Evlilik dışı cinsel ilişki, nikâhsız birleşme, cinsel sapıklık, zina.

G

- gaflet** : Ne yaptığını bilmeme, dalgınlık, dikkatsizlik.
- ganimet** : 1. Herhangi bir zorluk çekmeden elde edilen şey. 2. Savaş sırasında Müslüman olmayan düşman ordusundaki askerlerden alınan her türlü mal ve esirler.
- gam** : Tasa, kaygı, üzüntü.
- gayb** : 1. Göz önünde olmayan, gözle görülmeyen, gizli olan, hazırda olmayan. 2. Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. 3. Henüz içinde yaşanılmayan gelecek zaman ve gelecek zaman içerisinde meydana gelecek olaylar. 4. Öldükten sonra dirilme, cennet, cehennem, hesap günü gibi insanın duyu organları ve akıllarıyla haklarında bilgi edinemeyecekleri âlem.
- gaye** : Elde edilmesi gereken, ulaşılmak istenen şey, amaç.
- gazap** : Öfke, kızgınlık, hiddet, hışım.
- gyıbet** : 1. Dedikodu, çekiştirme, yeme, kötü sözlerle anma. 2. Kendimiz hakkında söylendiğinde hoşlanmayacağımız bir şeyi başka bir Müslümanın arkasından söyleme, onu küçültücü sözlerle anma.
- günah** : 1. Suç, kabahat, hata, zulüm, israf, fesat, haram. 2. Dinin emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan söz, iş ve davranışlar.

H

- Hak** : “Her şeyi bir hikmete göre, kullarının dünyada ve ahirette yararlarını gözeterek adaletli bir biçimde yaratan, kendisinin varlığı sürekli olan ve bütün hayatı yönlendirmesi, nimetler vermesi kesintisiz biçimde devam eden.” anlamında Allah’ın (c.c.) esmayihüsnasından biri.
- hakikat** : **1.** Gerçek, doğru. **2.** Bir şeyin aslı ve esası.
- hâl** : Durum, vaziyet, tutum, tavır, hareket, davranış.
- Hâlik** : “Bütün varlıkların işlerini ölçülü ve ahenkli bir şekilde var eden, evreni bir plan ve amaca uygun olarak yoktan ve örneksiz bir biçimde yaratan.” anlamında Allah’ın (c.c.) esmayihüsnasından biri.
- haram** : Yüce Allah’ın yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranış.
- haset** : **1.** Kıskançlık, çekememezlik. **2.** Başkasının elinde bulunan maddi ve manevi imkânların kendisine verilmesi ve kıskanılan kişinin bu imkânları kaybetmesi için kalpte bulunan temenni ve istek.
- hayâ** : **1.** Utanma, sıkılma duygusu, edep, ar. **2.** Kişinin, Allah’a (c.c.) olan içten sevgi ve saygısından dolayı kötü, çirkin, ahlak dışı ve günah olan davranışlardan rahatsız olup onlardan kaçınması.
- helak** : Yok etme, yok olma. Bitkin bir duruma gelme veya getirme.
- helal** : Dinî bakımdan kullanılmasına, yapılmasına, söylenmesine, yenilip içilmesine izin verilen şey.
- hesap günü** : Dinen yükümlü insanların inançlarından ve dünyada yaptıkları iyilik ve kötülüklerden dolayı Allah (c.c.) tarafından ahirette hesaba çekilecekleri gün.
- hidayet** : Doğru yolu gösterme, doğru yolu bulma, rehberlik yapma.
- hikmet** : **1.** Bilgelik, felsefe. **2.** Allah’ı (c.c.) gereği gibi bilme bilgisi. **3.** İnsanın, varlıkların hakikatini, gerçek yüzünü, gücü oranında bilip ona göre hareket etmesi. **4.** Kur’an ve sünneti doğru bir şekilde anlayabilme ve amel etme yeteneği. **5.** Hüküm vermede doğru karar verme yeteneği.
- hüsrân** : **1.** Beklenen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı. **2.** Zarar, ziyan.

İ

- ibadet** : **1.** Boyun eğme, itaat etme, saygı duyma. **2.** Yüce Allah’ın insanlara emrettiği ve insanların da Allah’a (c.c.) karşı yapmakla yükümlü oldukları bütün davranışlar.
- ibret** : Ders alma, öğüt alma.
- icabet** : **1.** Çağrıya olumlu karşılık verme. **2.** Allah’ın (c.c.) kendisine yapılan dualara karşılık vermesi.

idrak	: Anlama yeteneği, anlayış, akıl erdirme.
ifa	: Bir şeyi tam ve mükemmel bir biçimde yapma, yerine getirme.
iffet	: 1. Haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma. 2. Cinsel konularda ahlak kurallarına bağlı kalarak insanın namusunu, şerefini ve haysiyetini koruması.
ihlas	: 1. Samimiyet, içtenlik, kalbî ve karşılıksız sevgi, samimi bağlılık, doğruluk, temizlik, saflık. 2. İnancı ve ibadeti Allah’a (c.c.) adamak.
ihsan	: İyilik etme, iyi ve güzel davranma, bağışlama, bağışta bulunma.
ihtilaf	: 1. Bir konudaki farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı. 2. Kur’an-ı Kerim ve sünnetin kesin bir biçimde ortaya koyduğu inanç ve ibadet konularında ayrılığa düşme, vahyin getirdiği doğrulardan sapma.
ilah	: 1. Hak olsun batıl olsun tapınılan her türlü varlık, tanrı, mabut. 2. Tapınılan, yüceliği karşısında hayranlık duyulan, gönülden bağlanılıp sığınılan, duyularla idrak edilemeyen varlık. 3. Hayatın tüm alanlarındaki kuralları belirleme hakkı elinde olan, sevgi, saygı ve yüceltmede eşsiz kabul edilen mutlak varlık, Allah (c.c.).
inanç	: İnanılan şey, bir düşünceye bir fikre gönülden bağlılık.
irade	: Seçme, tercih etme, isteme, dileme.
isnat	: Bir düşünceyi, bir konuyu bir kişi veya sebebe dayandırma.
istiřare	: Görüş alışverişinde bulunma, fikir alma, danışma.

K

Kâdir	: “Güç, kuvvet ve iktidar sahibi olarak, istediği her şeyi bir ilim, hikmet ve ölçü dâhilinde dilediği gibi yaratması, her şeye gücünün yetmesi.” anlamında Allah’ın (c.c.) esmayihüsnasından biri.
kafile	: Birlikte hareket eden topluluk.
kâhin	: Duyular alanına girmeyen âlemden haber verme iddiasında bulunan kimse, falcı.
kavim	: Aralarında töre, dil, kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu.
Kayyum	: “Varlığının başlangıcı ve sonu olmayıp varlığı kendinden olan, tüm evrenin varlığını sürdürmesi onun varlığına bağlı bulunan, bütün yaratılmışları dilediği gibi idare eden, her şeyin gözetimini üzerine alan, yok olmayan.” anlamında Allah’ın (c.c.) esmayihüsnasından biri.
keder	: Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırap, tasa.
kelam	: 1. Söz. 2. Söz söyleme. 3. “Dilediği varlıkla kendine özgü bir biçimde konuşması” anlamında Allah’ın (c.c.) ezeli sıfatlarından biri.
Kenan bölgesi	: Hazreti Yakup ve ailesinin yaşadığı Mısır’a yakın bölgenin adı.

kervan	: 1. Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı. 2. Toplu olarak birbiri ardınca gelen şeyler.
kılavuz	: 1. Yol gösteren, rehber. 2. Herhangi bir alanda ve konuda bilgi veren, yol yöntem gösteren kitap.
kıraat	: 1. Okuma. 2. Kur'an-ı Kerim'i harflerin çıkış yerlerine ve tecvit kurallarına uygun olarak okuma.
kiyamet	: 1. Kalkma, doğrulma, dikilme, ayaklanma, dirilme. 2. Evrende bulunan her şeyin yok olması ile ölen bütün insanların, yaptıklarının hesabını vermek üzere diriltilecekleri zaman.
kibir	: Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyüklenme, benlik, gurur.

L

layık	: Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan.
liyakat	: Bir kimsenin, kendisine iş verilmeye uygunluk, yaraşırılık durumu.
lütuf	: 1. Bağış, iyilik etme, yardımda bulunma. 2. Nazik ve merhametli davranma.

M

mabet	: İbadet edilen yer, tapınak, ibadethane.
mağrur	: Kurumlu, gururlu, kibirli, kendini beğenmiş.
mahfaza	: İçinde değerli eşyaların saklandığı kutu, kılıf.
mahlukat	: Yaratılmış bütün varlıklar.
mahreç	: Çıkış yeri, harflerin çıkış yerleri.
materyal	: 1. Gereç. 2. Yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge.
merhamet	: Şefkat gösterme, acıma, affetme, bağışlama, iyilik etme.
mesaj	: 1. İleti. 2. Yazı veya sözle anlatılması amaçlanan duygu, düşünce.
metanet	: Metin olma, dayanma, dayanıklılık, sağlamlık.
minnet	: Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
misal	: Örnek olarak alınabilen, gösterilen şey, örnek.
miskin	: 1. Hiçbir şeyi bulunmayan, yiyeceği ve giyeceği için başkalarına muhtaç olan. 2. Kendisini geçindirecek zenginliğe sahip olmayan. 3. Âciz, zavallı.
muhkem	: Sağlam, anlamı açık, yoruma gerek olmayan okunduğunda manası hemen anlaşılan.
mushaf	: 1. Kur'an-ı Kerim'in adlarından biri. 2. Hz. Peygamber'e gelmiş olan vahiylerin tümünün iki kapak arasında toplanmış olan biçimi.

musibet	: Ansızın gelen felaket, sıkıntı veren şey.
muttaki	: 1. Korunan, sakınan, çekinen, takvalı, dinî konularda bilinçli, şuurlu kimse. 2. İslam'ın farzlarını yerine getiren, nafileleri çokça yapan, kendini günahlardan uzak tutarak Allah'ın (c.c.) gazabından korunan ve böylece Allah'ın (c.c.) emirlerine karşı çok duyarlı olup ona saygı ve sevgide kusur etmemeye çalışan kimse. 3. Allah'a (c.c.) iman edip namaz kılan, zekat veren, hiçbir ibadetini aksatmayan, Allah'ın (c.c.) yasaklarından sakınan, şirke ve diğer günahlara düşmeyen, inancının bilincinde olan duyarlı Müslüman.
mükellef	: 1. Sorumluluk ve yükümlülük taşıyan kişi. 2. Akıllı olan ve ergenlik çağına ulaşmış, dinin emir ve yasaklarından sorumlu olan kişi.
mümin	: 1. İnanan, iman eden, gönülden bağlanan, güven veren, güvene kavuşturan kimse. 2. Allah (c.c.) katından peygamberleri aracılığı ile gelen her şeyi, tereddütsüz olarak doğrulayan ve kabul eden kişi.
münafık	: 1. İnsanların arasını bozan, iki yüzlü kimse. 2. Kalbiyle inanmadığı hâlde diliyle Müslüman olduğunu açıklayan fakat gerçekte inkârcılardan olduğunu gizleyen kimse.
müneccim	: Yıldızların hareketlerini inceleyerek gelecek hakkında yorumlar yapan ve insanın kaderi ile ilgili kararlar verip tahminlerde bulunan kişi; kâhin, falcı.
münezzeh	: 1. Temiz. 2. Uzak.
müsamaha	: 1. Hoşgörü, bağışlama, kolaylık gösterme. 2. İslam dininde bir kimsenin hatasını yüzüne vurmadan, mahcup etmeden hoş görme, anlayış gösterme veya hatasını düzeltmek için imkân hazırlama.
müstesna	: Benzerlerinden üstün olan, benzerleri az bulunan.
müşrik	: 1. Allah'a (c.c.) ortak, yardımcı ve eş koşan kimse. 2. Allah'a (c.c.) inanmadığını söylediği hâlde birçok tabiat olayının yaratılmasını ve idaresini Allah'ın (c.c.) dışında bir takım güçlere bağlayan ve bu güçleri kutsallaştırarak Allah'a (c.c.) ortak koşan kimse.

N

nadide	: Görülmemiş, az bulunan, değerli.
nafaka	: 1. Harcanan, bağışlanan ve infak edilen şey. 2. Bir şahsın normal ölçülerde, temel ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan harcama.
nankör	: Kendisine yapılan iyiliğin değerini bilemeyen, iyiliğe kötülükle karşılık veren.
nasip	: 1. Birinin payına düşen şey. 2. Bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey. 3. Günlük kazanç.
nifak	: Çok yüzlü olma, içi dışı ayrı olma, ikiyüzlülük.
nimet	: 1. İyilik, mutluluk, bağış, ihsan. 2. Ekmek, hayırlı mal, servet, varlık, yiyecek içecek gibi şeyler.
niyaz	: Dua etmek, yalvarmak, yakarmak, istemek, ihtiyacını bildirmek.
noksan	: Eksik, eksiklik, kusur.

Ö

öğüt : Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.

P

peygamber : Resûl, elçi, nebi, insanlara Allah'ın (c.c.) buyruklarını bildiren, onları Allah (c.c.) yoluna, dine çağıran kimse.

put : Kendisine tapılmak, ibadet edilmek üzere taş, ağaç, maden, toprak vb. şeylerden yapılmış olan heykel, resim ve oymalar.

putprest : **1.** Puta tapan. **2.** Allah'a (c.c.) yapılması gereken ibadeti, O'na gösterilmesi gereken saygıyı ve sevgiyi, Allah'ın (c.c.) dışında ilah kabul edilen herhangi bir varlığa gösteren, tapınan.

R

Rab : **1.** Terbiye eden, yetiştiren, yöneten, bir şeyin sahibi, nimet veren, ihtiyaçları gideren seçkin kişi. **2.** Allah'ın (c.c.) isimlerinden biri olarak da kullanılır.

Rahîm : **1.** Koruyan, acıyan, bağışlayan ve merhamet eden Allah (c.c.). **2.** "Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat edecek olan" anlamında Allah'ın (c.c.) esmayihüsnasından biri.

Rahmân : "Dünyada bütün canlılara şefkat gösteren, mümin kâfir ayırım yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan" anlamında Allah'ın (c.c.) esmayihüsnasından biri.

rahmet : **1.** Acımak, esirgemek, korumak iyilik etmek. **2.** Bütün varlıkların iyiliğini arzu edip onlara her türlü yardımda bulunma isteği.

ravi : **1.** Rivayet eden, hadis nakleden kimse. **2.** Hz. Peygamber'in hadislerini rivayet eden kimse.

rencide : İncinmiş, kalbi kırılmış

resûl : Elçi, haber getiren. Allah'tan (c.c.) aldığı emirleri insanlara ulaştıran peygamber.

rızık : Allah'ın (c.c.) bütün canlılara kendi katından verdiği yenilen, içilen, giyilen, maddi ve manevi yararlanılan her şey.

riayet : **1.** Uyuma, boyun eğme. **2.** Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme.

rivayet : **1.** Nakletme, haber verme, haber anlatma. **2.** Hz. Peygamber'in söz, onay ve eylemlerinin yazılı veya sözlü olarak sonraki nesillere aktarılması.

S

sadaka	: Allah (c.c.) yolunda harcama, Allah (c.c.) rızası için fakirlere yapılan karşılıksız yardım ve her türlü iyilik.
sadakat	: 1. Dostluk, bağlılık, güven duyma, vefalı olma, sözünde durma, doğruyu söyleme. 2. Kendisine iyilikte bulunan kimsenin iyiliğini hiçbir zaman unutmama.
sadık	: Doğru, yalan söylemeyen, sözleri ve davranışları birbirine uyan, içi dışı bir olan.
sahabî	: 1. Arkadaş, dost. 2. Hz. Peygamber döneminde yaşamış, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i çok kısa bir süre olsa da görmüş, O'nun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse.
salih	: İyi, hayırlı, faydalı, güzel.
salih amel	: 1. İyi, güzel, yararlı iş ve davranış. 2. Dayanağını Kur'an-ı Kerim ve sünnetten alan, bütün güzel davranışlar, inançlar, ibadetler ve insanlığın faydasına yapılan işler.
saltanat	: Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması.
sebat	: Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna kadar sürdürme.
secde	: 1. İtaat etme, emrine uyma, baş eğme. 2. Namazda alnı, burnu, elleri, dizleri ve ayak parmaklarını yere koyup orada Allah'ın (c.c.) yüceliğini Hz. Peygamber'in öğrettiği dualarla anma.
semiz	: Şişman, eti, yağı çok olan, tavlı.
sevap	: Kişinin iman, ibadet, ahlak ve bütün güzel davranışlarının karşılığı olarak Allah (c.c.) tarafından kendisine verilen ödül.
sima	: 1. Yüz. 2. Kimse, insan, tip.
sûr	: Kıyametin kopmasını ve kıyamet koptuktan sonra yeniden dirilmeyi duyurmak için İsrail adlı melek tarafından üflenilecek olan bir alet.
sure	: Ayetlerden meydana gelmiş Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.
sükûnet	: Durgunluk, dinginlik, hareketsizlik, sessizlik, huzur, rahat.

Ş

şefkat	: Acıyıp esirgeme, birini severek sakınma, koruma altına alma.
şehadet	: 1. Tanıklık, şahitlik, bir şeyin doğruluğuna inanma. 2. Allah'tan (c.c.) başka Tanrı olmadığına ve Hz. Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna inanma.
şeytan	: Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın (c.c.) emirlerine karşı kıskırtan, kötülüğe yönelten cinlerin inkârcı olanlarından gizli varlık, iblis.
şifa	: Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma.
şirk	: 1. Denklik, ortaklık, ortak olma, eş koşma. 2. Allah'a (c.c.) inanmakla birlikte başka varlıkları da tanrı kabul etme.

T

- tasa** : Üzüntülü düşünce durumu, kaygı, endişe, gam.
- tebliğ** : **1.** Ulaştırma, duyurma, açıklama. **2.** Peygamberlerin, vahiy yoluyla Allah'tan (c.c.) gelen ilahi hükümlerin hiçbirini gizlemeden, eksiltmeden ve herhangi bir ilavede bulunmadan aynen insanlara bildirmesi.
- tecvit** : **1.** Bir işi güzel yapma, güzelleştirme, iyi ve güzel söz söyleme, süsleme. **2.** Kur'an-ı Kerim'i en güzel bir biçimde okumakla ilgili kurallar bütünü.
- telafi** : Kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama, yerine koyma.
- tembih** : Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme, bunu üsteleyerek hatırlatma, uyarı, uyarma.
- tertil** : **1.** Bir şeyi düzene koyup açık açık hakkını vererek okuma, bir metni tane tane, acele etmeden okuma. **2.** Kur'an'ı yavaş yavaş, anlamını düşünerek, harflerin çıkış yerlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek, anlamına göre sesi yükseltip alçaltarak ve itina ile okuma.
- tevazu** : **1.** Alçak gönüllü olma, kibirlenmeme, yumuşak huylu, mütevazi gösterişsiz olma. **2.** İnsanın, kendisinin de yaratılmış olduğunu bilerek insanlara karşı büyüklük taslamaması.
- teveccüh** : **1.** Bir yana doğru yönelme, yüzünü çevirme. **2.** Güler yüz gösterme, yakınlık duyma, hoşlanma, sevmek.
- tilavet** : **1.** Okuma. **2.** Kur'an-ı Kerim'i tecvit kurallarına uygun olarak ve anlamını düşünerek okuma.

U

- ulvi** : Yüce, eşsiz, benzersiz özellikler taşıyan.

Ü

- ümmet** : **1.** Topluluk, millet. **2.** Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen, aynı peygambere bağlanan insan topluluğu.

V

- vaat** : Bir işi yerine getirmek için verilen söz.
- vacip** : **1.** Yapılması gerekli olan. **2.** Dince yükümlü sayılan insanların yerine getirmesi gerekli olan işler.

vahiy	: 1. Gizli konuşma, fısıldama, ilham etme. 2. Yüce Allah'ın emir ve buyruklarını peygamberlerine Cebrail meleği aracılığı ile ulaştırması.
veciz	: Kısa ve etkili ifade, söz.
vefa	: 1. Dostluk, sevgide içtenlik ve devamlılık, kararlılık. 2. Sözünde durma, sözünü yerine getirme.
vesvese	: 1. Fısıltı, gizlice konuşma, şüphe, kuruntu, kışkırtma. 2. Şeytanın aldatması, ayartması veya kötü insanların etkisiyle kalbe gelen şeytani düşünce.
vicdan	: 1. İç duygusu, şuur, kalpte gizli his. 2. İyilik yapmaktan hoşlanan, kötülükten sakınan, iyiyi kötüden ayırt etmeye yardımcı olan ahlaki duygu.

Y

yalan	: Aldatmak amacıyla gerçeğe aykırı olarak söylenen söz.
yalın	: Gösterişsiz, süssüz, sade (söz, yazı).

Z

zahire	: Gerektiğinde kullanılmak için saklanan tahıl, aşlık.
zalim	: Haksızlık eden, adaletsiz, hukuk dışı davranan kimse.
ziyan	: Zarar.
zulüm	: 1. Baskı, şiddet, eziyet, işkence, haksızlık etme, haddi aşma. 2. Kendisine tanınan hukuki sınırı geçme, başkasının hakkını alma.

KAYNAKÇA

ALTIKULAÇ, Tayyar, **Yüce Kitabımız Hz. Kur'an**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2005.

Buharî, **Sahih-i Buharî**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

ÇETİN, Abdurrahman, **Kur'an Okuma Esasları**, Emin Yayınları, Bursa, 2016.

Dinî Terimler Sözlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, Ankara, 2009.

Ebu Davud, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

ESED, Muhammed, **Kur'an Mesajı**, (tercüme: Cahit Koytak, Ahmet Ertürk) İşaret Yayınları, İstanbul, 2004.

Fıkıh-ı Ekber, İmam-ı Matüridi, Ebu'l-Münteha Molla Hüseyin Şerhleri, (tercüme: Yunus Vehbi Yavuz), Bayrak Yayınları, İstanbul, 1992.

İslam Araştırmaları Merkezi İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988/2009.

KARAÇAM, İsmail, **Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri**, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 2014.

Komisyon, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2014.

Komisyon, **Kur'an-ı Kerim Açıklamalı Meali**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2004.

Komisyon, **Kur'an Yolu Meali**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2013.

Komisyon, **Hadislerle İslam**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2013.

Komisyon, **Dinî Kavramlar Sözlüğü**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2010.

Komisyon, Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Araştırmaları Merkezi, **İlmihal, İman ve İbadetler**, Ankara, 2001.

KÖKSAL, Mustafa Âsım, **Peygamberler Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995.

Malik b. Enes, **Muvatta**, Çeviri, Komisyon, Beyan Yayınları, İstanbul, 1994.

Millî Eğitim Bakanlığı, Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Kur'an-ı Kerim Dersi Öğretim Programı, Ankara, 2012.

Müslim, **Sahih-i Müslim**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

NEDVÎ, Ebu'l Hasan Ali, **Kur'an'ın Işığında Peygamberlerin Kıssaları**, (çeviri: Ali Arslan) Arslan Yayınları, İstanbul, 1992.

NESEFÎ, Ömer, **İslam İnancının Temelleri Akaid**, (tercüme: Seyit Ahsen) Bayrak Yayınları, İstanbul, 2001.

SALMAN, Faruk, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, **Tecvidli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2014.

Tirmizî, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005.

Yazım Kılavuzu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2012 (27. baskı).

ÜNLÜ, Demirhan, **Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2002.

YAZIR, M. Hamdi, **Hak Dini Kur'an Dili**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2010.

İnternet Kaynakları

<http://www.kuran.gen.tr/>,

Erişim Tarihi: Ocak 2017

<http://mushaf.diyamet.gov.tr/>,

Erişim Tarihi: Ocak 2017

<http://www.tdk.gov.tr/>,

Erişim Tarihi: Ocak 2017

http://kuran.diyamet.gov.tr/kuran_arapca.pdf

Erişim Tarihi: Ocak 2016

Kitapta kullanılan Kur'an-ı Kerim sayfaları Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları'ndan alınmıştır.

Görsel Kaynakça

